

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO FAKULTETAS
LYDERYSTĖS IR STRATEGINIO VALDYMO INSTITUTAS

JUSTAS KALINAUSKAS

**TARPTAUTINĖS KREPŠINIO FEDERACIJOS VYKDOMŲ
JAUNIMO ČEMPIONATŲ KOKYBĘ LEMIANTYS VEIKSNIAI IR
JŲ VERTINIMAS: DALYVIŲ PERSPEKTYVA**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovė Prof. Dr. Vilma Čingienė

VILNIUS

2020

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO FAKULTETAS
LYDERYSTĖS IR STRATEGINIO VALDYMO INSTITUTAS

**TARPTAUTINĖS KREPŠINIO FEDERACIJOS VYKDOMŲ
JAUNIMO ČEMPIONATŲ KOKYBĘ LEMIANTYS VEIKSNIAI IR
JŲ VERTINIMAS: DALYVIŲ PERSPEKTYVA**

Magistro baigiamasis darbas
Sporto industrijų vadyba, valstybinis kodas 621N90007

Vadovė

_____ **Prof. Dr. Vilma Čingienė**
2020-__-__

Recenzentas

2020-__-__

Atliko

_____ **stud. J. Kalinauskas**
2020-__-__

VILNIUS
2020

TURINYS

SANTRAUKA.....	5
SUMMARY.....	6
LENTELIŲ SĄRAŠAS	7
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	8
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	9
ĮVADAS.....	10
1. TARPTAUTINIŲ SPORTO RENGINIŲ SAMPRATOS TEORINĖ INTERPRETACIJA	12
2. TARPTAUTINIŲ SPORTO RENGINIŲ POVEIKIS ILGALAIKĖJE PERSPEKTYVOJE IR SPORTO RENGINIO ORGANIZAVIMO KOKYBĖS SAMPRATA.....	18
2.1. DIDŽIŲJŲ SPORTO RENGINIŲ PAVELDAS ILGALAIKĖJE PERSPEKTYVOJE	18
2.2. TARPTAUTINIŲ SPORTO RENGINIŲ ORGANIZAVIMO KOKYBĖS SAMPRATA.....	24
2.3. SPORTO RENGINIŲ KOKYBĖS VERTINIMAS DALYVIŲ POŽIŪRIU	26
3. FIBA KREPŠINIO ČEMPIONATŲ ORGANIZAVIMAS.....	29
3.1. FIBA KREPŠINIO ČEMPIONATŲ ORGANIZAVIMO KONTEKSTAS.....	29
3.2. FIBA JAUNIMO KREPŠINIO ČEMPIONATŲ ORGANIZAVIMO YPATUMAI.....	30
3.2.1. Vietinio organizacinio komiteto ir organizacinės darbo grupės sudarymas.....	32
3.2.2. Apgyvendinimas ir maitinimas sąlygų įgyvendinimas	34
3.2.3. Transporto ir logistikos sąlygų įgyvendinimas	35
3.2.4. Miesto reprezentacija ir infrastruktūra	36
3.2.5. Čempionato vykdymo sąlygų įgyvendinimas	37
3.2.6. Čempionato viešoji komunikacija ir renginio viešinimas	38
4. TYRIMO METODOLOGIJA	41
4.1. TYRIMO METODOLOGIJA.....	41
4.2. TYRIMO DALYVIAI IR TYRIMO ORGANIZAVIMAS	42
4.3. TYRIMO DALYVIŲ CHARAKTERISTIKA	43
4.3.1. Jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai	46
4.3.2. Delegacijų personalo nariai	48
4.3.3. Teisėjai	50
5. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS	52
5.1. ANKETINIO TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.....	52
5.1.1. Žaidėjų apklausos rezultatų analizė.....	53
5.1.2. Delegacijų personalo narių apklausos rezultatų analizė.....	57
5.1.3. Teisėjų apklausos rezultatų analizė	61
5.2. ČEMPIONATO DALYVIŲ PATIRTIES PO ĮVYKUSIO RENGINIO ĮVERTINIMAS	65

5.3. SANTYKIS TARP KINTAMŲJŲ-ANALIZĖ.....	67
IŠVADOS	71
REKOMENDACIJOS	73
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	75
PRIEDAI	79

SANTRAUKA

Kalinauskas J., Tarptautinės krepšinio federacijos vykdomų jaunimo čempionatų kokybę lemiantys veiksniai ir jų vertinimas: dalyvių perspektyva / Sporto industrijų vadybos magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. V.Čingienė – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Viešojo valdymo fakultetas, 2020 – 78 p.

Sportas ir turizmas yra vieni populiariausių aktyvaus laisvalaikio praleidimo būdų pasaulyje. Didžiųjų sporto renginių organizavimas turi didžiulę įtaką renginių priimančiajam miestui, bendruomenei ir valstybei. Sėkmingai įvykdžius tarptautinį sporto renginį, vienas didžiausių paveldo reiškinių – globalus šalies ar miesto įvaizdžio formavimas.

Tarptautinė krepšinio federacija (FIBA) kiekvienais metais pasaulyje vykdo daugiau nei 20 oficialių jaunimo krepšinio čempionatų. Kiekvienas čempionatas kasmet vyksta vis skirtingoje šalyje, o visų čempionatų dalyvių skaičius siekia 13 tūkst. įvairaus amžiaus grupių jaunuolių, delegacijų personalo narių, FIBA teisėjų ir administracijos darbuotojų. Atsižvelgiant į tai, ne mažiau svarbi yra renginio dalyvių patirtis šalyje, kurioje organizuojamas čempionatas, kadangi tam tiesiogiai turi įtakos šalies/miesto reprezentaciją ir nuomonės apie šalį/miestą formavimą.

Darbu siekiama apibrėžti pagrindines FIBA jaunimo krepšinio čempionato organizavimo sritis, kurių tinkamas išpildymas formuoja čempionato dalyvių nuomonę apie čempionato miestą, šalį bei organizuojančią čempionatą nacionalinę krepšinio federaciją. Problemai atskleisti keliamas darbo tikslas – nustatyti tarptautinės krepšinio federacijos vykdomų jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę lemiančius veiksniai dalyvių (rinktinių žaidėjų, personalo, teisėjų) požiūriu ir išsiaiškinti tobulintinas FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo sritis.

Siekiant įgyvendinti užsibrėžtą darbo tikslą, iškelti šie uždaviniai: 1) išanalizuoti tarptautinių sporto renginių kokybės sampratą; 2) apibrėžti tarptautinio sporto renginio organizavimo kokybę lemiančius veiksniai; 3) įvertinti tarptautinių jaunimo krepšinio čempionatų dalyvių svarbiausias renginio vykdymo kokybės kriterijus.

Magistro baigiamąjį darbą sudaro darbo lentelių ir paveikslų sąrašas, santrumpų sąrašas, įvadas, penkios dėstomosios dalys, išvados ir rekomendacijos, darbo santrauka lietuvių ir užsienio (anglų) kalbomis naudotos literatūros sąrašas bei priedai. Tyrimui taikytas kiekybinis (apklausos) metodas, atlikta mokslinės literatūros, kokybinė literatūros bei dokumentų turinio analizė.

Atlikus respondentų apklausos duomenų rezultatų analizę, atskleistos silpnosios FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo sričių sudedamosios dalys: laisvalaikio praleidimo formos (SPA, treniruoklių salės viešbučiuose), įvairūs papildomi renginiai dalyviams, spartusis internetas viešbučiuose, arenose bei autobusuose, čempionato simbolikos trūkumas arenose, viešbučiuose bei arenų užpildymas žiūrovais rungtynių metu. Šių organizacinių kriterijų netinkamas išpildymas renginio dalyviui formuoja neigiamą renginio patirtį, todėl buvo pasiūlyta rekomendacinio pobūdžio FIBA jaunimo krepšinio čempionatų silpnųjų sričių bei FIBA organizaciniame vadove nenumatytų organizacinių sričių įgyvendinimo rekomendacija, kuria vadovaujantis nacionalinės krepšinio federacijos organizuojančios jaunimo krepšinio čempionatus gali pasiekti geresnių čempionato organizavimo rezultatų.

Raktiniai žodžiai: tarptautinis sporto renginys, FIBA čempionatas, renginio organizavimo kokybė, sporto renginio organizavimas.

SUMMARY

Kalinauskas J., Quality evaluation of youth championships organized by international basketball federation: participants' perspective / Master thesis of Sports industry management program. Head prof. Dr. V.Čingienė – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of public management, 2020 – 78 p.

Sport and tourism are two of the most popular free-time activities in the world. Organizing mega sports events has a huge impact on the country and community where the event is held. One of the biggest legacies of successful international sports events – creating a positive image of the country and the city.

International basketball federation (FIBA) executes more than 20 official youth basketball championships every year. Each championship is held in different countries. The participant number reaches up to 13 000 and the age group varies from U16 (under 16 years old) to U20 (under 20 years old). Taking this into consideration, event participant experience in the country where the championship is held, is highly important, since his feedback has an impact on the image of the country and the city.

This thesis defines the main organizational areas of FIBA youth basketball championships. When these organizational areas are implemented properly, they have a positive impact on both the country and the city of the championship and national basketball federation itself. The main goal of this thesis is to identify factors that have an impact on youth basketball championships organization quality on participants (players, staff members, referees) perspective and to determine organizational areas of FIBA youth basketball championships that could be improved.

The master thesis has the following objectives: 1) analyse international sports event quality definition; 2) define factors that have an impact on intermetal sport event organization quality; 3) evaluate the most important criteria for participants of international youth basketball championships.

The master thesis consists of a list of tables, figures and abbreviations, summary in Lithuanian and English, introduction, five parts of the body text, conclusions, recommendations, bibliography list and annexes.

The following research methods were used in the thesis: quantitative (survey) method, analysis of scientific literature, qualitative analysis of literature, and document content.

The analysis of the respondents' survey data revealed the weak components of FIBA youth basketball championship organization: leisure forms (SPA, gyms in hotels), various additional events for participants, high-speed Internet in hotels, arenas and buses, lack of championship symbols in arenas, lack of championship symbols in arenas filling spectators during the match. Improper fulfilment of these organizational criteria creates a negative experience for the event participant. Therefore, recommendations were proposed for the implementation of weak areas of the FIBA youth basketball championships and improvement of organizational areas that are not required by FIBA to fulfil. Following these recommendations, national basketball federations and local organizing committees that are organizing youth basketball championships could achieve better results when organizing the youth basketball championships.

Keywords: international sports event, FIBA championship, event organization quality, sports event organization.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

<i>1 lentelė.</i> FIBA Europos jaunimo čempionatų nacionalinių rinktinių skaičiaus 2014 -2020 m.	31 psl.
<i>2 lentelė.</i> FIBA Europe jaunimo čempionatų pasiekiamumas 2017 – 2019 m. statistika.....	31 psl.
<i>3 lentelė.</i> Anketos klausimų paskirtis.....	42 psl.
<i>4 lentelė.</i> Žaidėjų apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės vertinimas.....	53 psl.
<i>5 lentelė.</i> Žaidėjų transporto srities kokybės įvertinimas.....	54 psl.
<i>6 lentelė.</i> Žaidėjų miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas.....	54 psl.
<i>7 lentelė.</i> Žaidėjų čempionato vykdymo kokybės įvertinimas.....	55 psl.
<i>8 lentelė.</i> Žaidėjų čempionato arenų kokybės įvertinimas.....	56 psl.
<i>9 lentelė.</i> Žaidėjų čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas.....	56 psl.
<i>10 lentelė.</i> Delegacijų personalo narių apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės vertinimas.	57 psl.
<i>11 lentelė.</i> Delegacijų personalo narių transporto srities kokybės įvertinimas.....	58 psl.
<i>12 lentelė.</i> Delegacijų personalo narių miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas.....	58 psl.
<i>13 lentelė.</i> Delegacijų personalo narių čempionato vykdymo kokybės įvertinimas.....	59 psl.
<i>14 lentelė.</i> Delegacijos personalo narių čempionato arenų kokybės įvertinimas.....	60 psl.
<i>15 lentelė.</i> Delegacijos personalo narių čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas.....	60 psl.
<i>16 lentelė.</i> Teisėjų apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės vertinimas.....	61 psl.
<i>17 lentelė.</i> Teisėjų transporto srities kokybės įvertinimas.....	62 psl.
<i>18 lentelė.</i> Teisėjų miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas.....	62 psl.
<i>19 lentelė.</i> Teisėjų čempionato vykdymo kokybės įvertinimas.....	63 psl.
<i>20 lentelė.</i> Teisėjų čempionato arenų kokybės įvertinimas.....	64 psl.
<i>21 lentelė.</i> Teisėjų čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas.....	64 psl.
<i>22 lentelė.</i> Dalyvių rekomendacija aplankyti miestą/šalį, kuriame dalyvavo čempionate nuomonės vertinimas (proc.).....	65 psl.
<i>23 lentelė.</i> Dalyvių sugrįžimas į čempionato šalį/miestą, kuriame dalyvavo čempionate nuomonės vertinimas (proc.).....	66 psl.
<i>24 lentelė.</i> Dalyvių sužinojusių ką nors naujo apie čempionato šalį/miestą nuomonės vertinimas (proc.).....	66 psl.
<i>25 lentelė.</i> Bendra visų apklausos klausimų elementų patikimumo statistika.....	67 psl.
<i>26 lentelė.</i> Detali apklausos klausimų grupių elementų patikimumo statistika.....	68 psl.
<i>27 lentelė.</i> Koreliacija tarp elementų kintamųjų.....	69 psl.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

<i>1 pav.</i> Renginių klasifikavimas.....	13 psl.
<i>2 pav.</i> Renginio planavimo, vykdymo laiko juosta.....	15 psl.
<i>3 pav.</i> Renginio organizavimo procesas.....	16 psl.
<i>4 pav.</i> Tarptautinio sporto renginio ilgalaikiai tikslai.....	20 psl.
<i>5 pav.</i> Sporto dalyvių pritraukimo procesas.....	21 psl.
<i>6 pav.</i> Sporto turizmo kokybės modelis.....	25 psl.
<i>7 pav.</i> Priežasčių ir renginio vertinimo pasekmių žemėlapis.....	27 psl.
<i>8 pav.</i> Numatant sporto renginio dalyvio pasitenkinimą renginiu.....	27 psl.
<i>9 pav.</i> FIBA EuroBasket 2011 Vietinio organizacinio komiteto struktūra.....	33 psl.
<i>10 pav.</i> FIBA centrinė skaitmeninės informacijos schema.....	38 psl.
<i>11 pav.</i> Respondentų skirstinys pagal tikslines grupes.....	44 psl.
<i>12 pav.</i> Respondentų skirstinys pagal lytį.....	44 psl.
<i>13 pav.</i> Respondentų skirstinys pagal amžių.....	45 psl.
<i>14 pav.</i> Respondentų skirstinys pagal šalis.....	45 psl.
<i>15 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų žadėjų skirstinys pagal lytį.....	46 psl.
<i>16 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų žadėjų skirstinys pagal amžių.....	47 psl.
<i>17 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų žadėjų skirstinys pagal šalis.....	47 psl.
<i>18 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų narių skirstinys pagal lytį.....	48 psl.
<i>19 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų narių skirstinys pagal amžių.....	49 psl.
<i>20 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų narių skirstinys pagal šalis.....	49 psl.
<i>21 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų skirstinys pagal lytį.....	50 psl.
<i>22 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų skirstinys pagal amžių.....	51 psl.
<i>23 pav.</i> Jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų skirstinys pagal šalis.....	51 psl.
<i>24 pav.</i> Bendras įvertinimų vidurkis pagal respondentų tipą skirstinys.....	52 psl.
<i>25 pav.</i> Respondentų atviro klausimo atsakymų kategorijų skirstinys.....	67 psl.

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

FIBA – Tarptautinė krepšinio federacija

FIFA – Tarptautinė futbolo federacija

FISU – Tarptautinė studentų sporto federacija

IAAF – Tarptautinė lengvosios atletikos federacija

LKF – Lietuvos krepšinio federacija

LTOK – Lietuvos tautinis olimpinis komitetas

TOK – Tarptautinis olimpinis komitetas

UEFA – Europos futbolo federacijų asociacija

VOK – Vietinis organizacinis komitetas

IVADAS

„Good management is the art of making problems so interesting and their solutions so constructive that everyone wants to get to work and deal with them“
Paul Hawken, Entrepreneur¹

Darbo aktualumas. Sportas ir turizmas yra vieni populiariausių laisvalaikio praleidimo būdų pasaulyje². Didžiųjų sporto renginių organizavimas turi didžiulę įtaką renginių priimančiajam miestui, valstybei ir jos bendruomenei. Realios ir apčiuopiamos infrastruktūros kūrimas – sporto bazių, stadionų, arenų statybų, taip pat vystoma ir miestų viešojo transporto sistema palieka didžiulę liekamąją vertę miestui ar regionui renginiui pasibaigus. Sėkmingai įvykdžius tarptautinį sporto renginį, vienas didžiausių liekamųjų reiškinų – globalus šalies ar miesto įvaizdžio formavimas.

Tarptautinė krepšinio federacija (FIBA) kiekvienais metais pasaulyje vykdo daugiau nei 20 oficialių jaunimo krepšinio čempionatų³. Tarptautinį pasaulio ar kontinentinį čempionatą organizuojanti nacionalinė krepšinio federacija ir valstybė, turi išskirtinę galimybę savo kaip šalies reprezentacijai ir nuomonės apie pačią šalį formavimui. Kiekvienas čempionatas kasmet vyksta vis skirtingoje šalyje, o visų čempionatų dalyvių skaičius siekia 13 tūkst. įvairaus amžiaus grupių jaunuolių bei FIBA teisėjų, todėl ne mažiau svarbi ir renginio dalyvių patirtis šalyje, kurioje organizuojamas jaunimo krepšinio čempionatas. Darbu siekiama apibrėžti pagrindines čempionato organizavimo sritis, kurių tinkamas išpildymas formuoja čempionato dalyvių nuomonę apie čempionato miestą, šalį bei organizuojančią čempionatą šalies krepšinio federaciją.

Mokslinis naujumas. Įvairiose pasaulio šalyse vykdomų FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo vertinimas bei analizė vykdoma tarptautinės krepšinio federacijos. Kiekvienos iš organizuojančių čempionatus nacionalinių krepšinio federacijų tikslas – išpildyti FIBA reikalavimus organizuojant tarptautinius krepšinio čempionatus. Įpareigojimo įvertinti bei išanalizuoti vykdomų jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo procesus nacionalinėms federacijoms nėra, tačiau dauguma organizatorių tai daro siekdami tobulėti organizuojant tokio pobūdžio krepšinio čempionatus. Geroji patirtis lieka tik pačių nacionalinių krepšinio federacijų veikimo ribose arba nugula į įvairius papildymus FIBA reikalavimuose organizuojant ir vykdant jaunimo krepšinio čempionatus. Moksliniai tyrimai atliekami siekiant įvertinti sporto renginių ekonominį poveikį, įvairius naudingus šaliai arba miestui

¹ Vertimas čia ir toliau darbo autoriaus – J. K.: „Gera vadyba yra menas problemas paversti įdomiomis, sprendimai tokie konstruktyvūs, jog visus skatina dirbti ir jas spręsti“. Verslininko Paul Hawken citata, rasta verslininko asmeniniame internetiniame tinklapyje <<http://www.paulhawken.com/>> [žiūrėta 2020-01-10].

² Ritchie, Brent W., and Daryl Adair. Sport Tourism : Interrelationships, Impacts and Issues. Aspects of Tourism. Clevedon, England: Channel View Publications, 2004, 78 p.

³ Oficialus tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) tvarkaraštis, <<https://www.fiba.basketball/calendar>> [žiūrėta 2020-01-10].

liekamuosius reiškinius, didžiųjų sporto renginių ir pačių renginių teikiamų paslaugų kokybę vartotojui – sporto sirgaliui. Nemažiau aktualu įvertinti organizuojamų krepšinio čempionatų kokybę per pačių dalyvių (čempionatų žaidėjų, delegacijų personalo, teisėjų) perspektyvą vertinant jų asmeninį pasitenkinimą renginiu. Kitų sporto renginių atlikti tyrimai bei analizės rodo, jog dalyvio pasitenkinimą lemia, sporto renginio metu, tiesiogiai renginio dalyvį supančios aplinkos veiksniai⁴.

Tyrimo objektas. FIBA tarptautinių jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę bei dalyvių pasitenkinimą lemiantys faktoriai.

Tyrimo tikslas – Nustatyti tarptautinės krepšinio federacijos vykdomų jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę lemiančius veiksnius dalyvių (rinktinių žaidėjų, personalo, teisėjų) požiūriu ir išsiaiškinti tobulintinas organizavimo sritis.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti tarptautinių sporto renginių kokybės sampratą;
2. Apibrėžti tarptautinio sporto renginio organizavimo kokybę lemiančius veiksnius;
3. Įvertinti tarptautinių jaunimo krepšinio čempionatų vykdymo kokybės kriterijus remiantis dalyvių (rinktinių žaidėjų, personalo, teisėjų) patirtimi.

Šiame darbe panaudoti šie mokslinio tyrimo metodai:

Mokslinės literatūros analizė, kiekybinis (apklausos) metodas, kokybinė literatūros, dokumentų turinio analizė, apibendrinimo metodas, taikytas kokybinių ir kiekybinių tyrimo metodų derinimo principas.

Magistro baigiamojo darbo struktūra:

Magistro baigiamąjį darbą sudaro darbo lentelių ir paveikslų sąrašas, santrumpų sąrašas, įvadas, penkios dėstomosios dalys, išvados ir rekomendacijos, darbo santrauka lietuvių ir užsienio (anglų) kalbomis naudotos literatūros sąrašas bei priedai.

Pirmoji ir antroji dalys skirtos atskleisti tarptautinių sporto renginių kokybės sampratą bei nagrinėtą literatūrą, susijusią su sporto renginių organizavimo samprata. Trečiojoje dalyje apžvelgiama FIBA krepšinio čempionatų organizavimo specifiką pagal visas renginio organizavimo sritis. Ketvirtojoje dalyje pristatoma atlikto tyrimo metodologija, tyrimo organizavimas, išsami tyrimo dalyvių charakteristika bei penktojoje dalyje nagrinėjami, aptariami ir įvertinami gauti atlikto tyrimo rezultatai. Darbo pabaigoje pateikiamos prioritetingos čempionatų organizavimo veiklos sritys, išvados, rekomendacijos bei priedai.

⁴ Theodorakis, Nicholas D., Kyriaki (Kiki) Kaplanidou, and Ioanna Karabaxoglou. "Effect of Event Service Quality and Satisfaction on Happiness Among Runners of a Recurring Sport Event." *Leisure Sciences* 37 (1), 2015.

1. TARPTAUTINIŲ SPORTO RENGINIŲ SAMPRATOS TEORINĖ INTERPRETACIJA

„It has been said that the Opening Ceremony of the Olympic Games is something that an athlete will remember for the rest of their life. It is true. That moment when you walk into the Olympic Stadium as part of the Australian Olympic Team, is a moment that I will never forget.“
Jeff Fenech, Australijos boksininkas⁵

Naujoje Lietuvos Respublikos sporto įstatymo redakcijoje, sporto sąvoka apibrėžiama taip: „visos asmens fizinės veiklos formos, kuriomis siekiama ugdyti ir tobulinti fizinės ir psichinės jo savybes bei įgūdžius ar stiprinti sveikatą.“⁶ Sportas turi ypatingai svarbią reikšmę ne tik užtikrinant asmeninę sveikatą, bet taip pat ir formuojant visuomenę. Sportas gali būti vienas iš įrankių siekiant pagerinti bendrąją visuomenės gerovę ir padėti įveikti platesnes visuomenės problemas, tokias kaip socialinė atskirtis, lyčių nelygybė ar rasizmas. Europos sąjungos tarybos ir Europos valstybių narių vyriausybės atstovų rezoliucijoje yra pripažįstama, jog sportas gali padėti pasiekti pažangaus, tvaraus ir integracinio Europos sąjungos ekonomikos augimo strategijos keliamus tikslus⁷. Remiantis šiais apibrėžimais, galima teigti, kad sporto renginys, tai socialus renginys, kurio metu vykstančios sporto rungtys skatina sveiką, aktyvų gyvenimo būdą ir teigiamai veikia visuomenę.

Sporto renginiai gali daryti ir ženkliai didesnę teigiamą poveikį, ypatingai tuomet jei renginys yra tarptautinis. Tarptautiniai sporto renginiai, tai tokie sporto renginiai, kuriuose dalyvauja skirtingų valstybių atstovai. Didžiausiu tarptautiniu sporto renginiu yra laikomos olimpinės žaidynės, kurios pradėtos organizuoti dar antikinėje Graikijoje. Šiuo metu olimpinės žaidynės yra taip pat ir svarbiausias sporto renginys pasaulyje, kuriame dalyvauja tūkstančiai atletų iš daugiau nei 200 šalių⁸. Tarp didžiųjų pasaulinių sporto renginių yra ir tokie renginiai kaip FIFA pasaulio taurės čempionatas⁹, UEFA kontinentiniai čempionatai bei turnyrai, IAAF pasaulio čempionatas, Regbio pasaulio čempionatas, Pasaulinė FISU Universiada¹⁰ ir kiti.

⁵ Vertimas čia ir toliau darbo autoriaus – J. K.: „Yra sakoma, kad Olimpinių žaidynių atidarymo ceremonija yra kažkas tokio, ko sportininkas tikrai niekada nepamirš savo gyvenime. Tai tiesa. Tą momentą kai įžengi į Olimpinių stadioną būdamas Australijos Olimpinių rinktinės nariu, tai yra momentas, kurio niekad nepamiršiu“. Australijos boksininko Jeffrey Fenech citata, rasta Australijos olimpinio komiteto internetiniame tinklapyje <<https://www.olympics.com.au/>> [žiūrėta 2020-02-14].

⁶ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas“. TAR. <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.23317?jfwid=-bkq43iglk/>> [žiūrėta 2020-02-14].

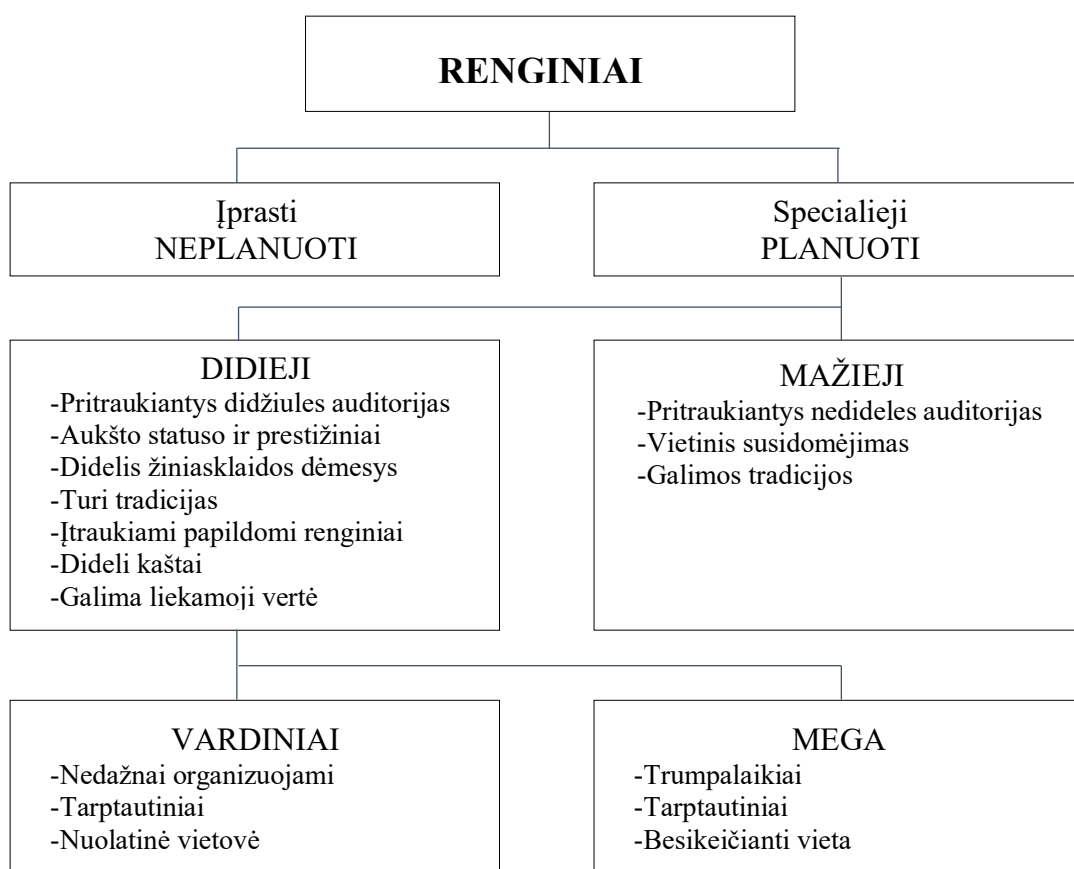
⁷ Europos sąjungos oficialus leidinys. Europos tarybos rezolucija dėl Europos Sąjungos darbo plano sporto srityje <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014Y0614\(03\)&from=EN/](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014Y0614(03)&from=EN/)> [žiūrėta 2020-02-14].

⁸ David C. Young, „Olympic Games“, Encyclopædia Britannica <<https://www.britannica.com/sports/Olympic-Games/>> [žiūrėta 2020-04-01].

⁹ Tarptautinė futbolo federacija – FIFA, pasaulio taurės internetinė svetainė <<https://www.fifa.com/worldcup/>> [žiūrėta 2020-02-14]

¹⁰ Tarptautinė studentų sporto federacija - FISU, Pasaulinė universiada, <<https://www.fisu.net/sport-events/summer-world-university-games/>> [žiūrėta 2020-02-14],

Jago ir Shaw (1998) pateikė modelį¹¹, kuris, apibrėžia renginių tipo struktūrą, nurodančią mastelį ir dydį, kartu su įvairių renginių rūšių sąsajų paaiškinimu (žiūrėti 1 pav.). Šiame modelyje nurodomas svarbiausių, išskirtinių-vardinių ir mega sporto renginių santykį. Šiame modelyje segmentuojami renginiai į įprastus (neplanuotus) bei specialiuosius (planuotus) sporto renginius. Specialūs (planuoti) renginiai išskiriami į didžiuosius bei nedidelius, mažesnės reikšmės sporto renginius. Didieji sporto renginiai skirstomi į išskirtinius-vardinius sporto renginius bei į mega sporto renginius. Didieji sporto renginiai pasižymi pasauline auditorija, prestižu, didžiuliu žiniasklaidos dėmesiu visame pasaulyje, lemia susijusių paslaugų paklausą bei galimai kuria liekamąją vertę.

1 pav. Renginių klasifikavimas¹².

Išskirtiniai-vardiniai sporto renginiai paprastai nėra dažni bei priklauso tam tikrai vietai, identifikuojami vietovardžiu ir turi stiprias tradicijas (pvz. Vimbldono¹³ teniso čempionatas). Mega sporto renginiai pasižymi nuolatinium ar cikliniu renginio vietos keitimu ir yra pasaulinio lygio sporto renginiai sutraukiantys didžiules auditorijas.

¹¹ Jago, Leo K.; Shaw, Robin N., „Festival Management and Event Tourism“, Volume 5, Numbers 1-2, 1998, 25 p.

¹² Ten pat.

¹³ Vimbldono teniso čempionato oficiali internetinė svetainė < <https://www.wimbledon.com/> > [žiūrėta 2020-02-14].

Remiantis J. Horne įžvalgomis, didžiuosius tarptautinius sporto renginius taip pat galima išskirti pagal šiuos bruožus: 1) sporto renginys sukelia įvairių rimtų padarinių renginio miestui, regionui ar valstybei; 2) sporto renginys pritraukia didžiulį žiniasklaidos dėmesį.¹⁴

Įvairūs mokslininkai ir autoriai, pateikia skirtingas didžiųjų sporto renginių klasifikacijas, tačiau L. Davies, R. Coleman ir G. Ramchandani pateikia apibendrintus kriterijus, pagal kuriuos sporto renginiai klasifikuojami sekančiai - renginių kontekstas, renginių apimtis bei renginių svarba¹⁵.

Remiantis šiomis autorių įžvalgomis, galima teigti, kad suinteresuotos šalys organizatorės (sporto organizacijos, sporto šakų federacijos, valstybės ir kitos), organizuojančios sporto renginius kelia iš esmės tuos pačius tikslus, nepriklausomai nuo renginių dydžio ar svarbos: 1) Sporto (sporto šakos) plėtra; 2) pritraukti daugiau dėmesio bei žiūrovų; 3) liekamieji reiškiniai valstybei, miestui ar regionui.

Nepriklausomai, kurioje šalyje yra organizuojamas tarptautinis sporto renginys, tarptautinio sporto renginio organizatoriai paprastai turi laikytis konkrečių skėtinės organizacijos nurodymų. Organizacija suteikianti teisę organizuoti tarptautinį sporto renginį, turi visas nuosavybės teises, kurios apima išimtinės žiniasklaidos teises (televizijos, radijo, vaizdo įrašų, internetinių svetainių ir kt.), komercines ir rinkodaros teises. Organizacija suteikianti teisę organizuoti jai priklausantį renginį, šaliai, nacionalinei sporto šakos federacijai ar kitai teisėtai organizacijai, taiko sporto renginiui būdingas įgyvendinimo taisykles ir nuostatas. Tie patys reikalavimai taikomi visiems gavusiems teisę organizuoti renginį, nepriklausomai nuo renginio vietos, kultūros, politinės ar ekonominės padėties¹⁶.

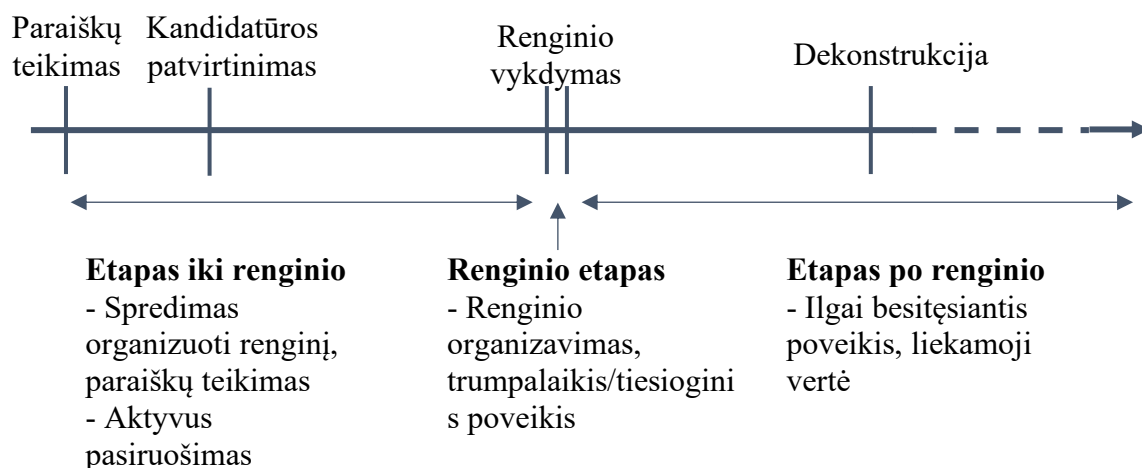
Aukšto lygio tarptautinio sporto renginio organizavimas, priklausomai nuo renginio apimties, prasideda keli metai iki pačio renginio pradžios. Didžiųjų tarptautinių sporto renginių chronologinė organizavimo seka iliustruota paveiksle nr. 2. Procesas prasideda išankstiniame renginio organizavimo etape, kuris susideda iš: 1) suinteresuotų šalių teikiamų paraiškų dalyvauti konkurse dėl tarptautinio sporto renginio organizavimo; 2) teisės suteikimo ar nesuteikimo organizuoti renginį; 3) aktyvaus paruošiamųjų darbų vykdymo. Suteikus teisę organizuoti tarptautinį sporto renginį, organizatorius pradeda ilgiausiai trunkantį paruošiamųjų darbų aktyvųjį etapą. Priklausomai nuo renginio apimties jis gali trukti ir kelerius metus. Pats renginio vykdymo etapas palyginus su kitais renginio organizavimo etapais yra trumpas, t.y. tiek kiek ir trunka pats renginys. Pasibaigus renginiui pradedamas ataskaitinis laikotarpis bei realaus renginio ilgalaikio poveikio tyrimas, kurio objektyvus atlikimas yra įmanomas tik praėjus keletui metų po pasibaigusio sporto renginio¹⁷.

¹⁴ Horne, J. The four „knowns“ of sport mega-event, *Leisure Studies* 26(1), 2007, p. 81–96.

¹⁵ Davies, L.; Coleman, R.; Ramchandani, G. Measuring attendance: issues and implications for estimating impact of free-to-view sports events, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* 12(1), 2010, p. 11–23.

¹⁶ Barclay J. Predicting the Costs and Benefits of Mega-Sporting Events: Misjudgement of Olympic Proportions? *Economic Affairs*, 29(2), 2009, p. 62-66.

¹⁷ Preuss H. The Conceptualisation and Measurement of Mega Sport Event Legacies. *Journal of Sport & Tourism*, 12(3-4), 2007, p. 207-228.

2 pav. Renginio planavimo, vykdymo laiko juosta¹⁸

Nepriklausomai nuo tarptautinio sporto renginio masto ar jo svarbos, planuojant organizuoti renginį, ypatingai svarbu turėti galimos renginio liekamosios vertės pasiekimo strategiją. Šią strategiją apima daugybė veiksnių, pradedant biudžeto formavimu, baigiant trumpalaikių tikslų įgyvendinimo detalizuotų planų vykdymu, todėl labai svarbu apgalvoti trumpalaikės ir ilgalaikės renginio naudos sąveikas. Planavimo procesas apimantis tiek trumpalaikius renginio įgyvendinimo reikalavimus, tiek ilgalaikius renginio organizavimo keliamus tikslus, galiausiai ateityje gali transformuotis į apčiuopiamą liekamąją vertę, nepriklausomai nuo išsikeltų renginio tikslų. Masterman G.¹⁹ pateikiama planavimo, vykdymo schema puikiai tinka ne tik sporto renginių organizatoriams (žiūrėti 3 pav.).

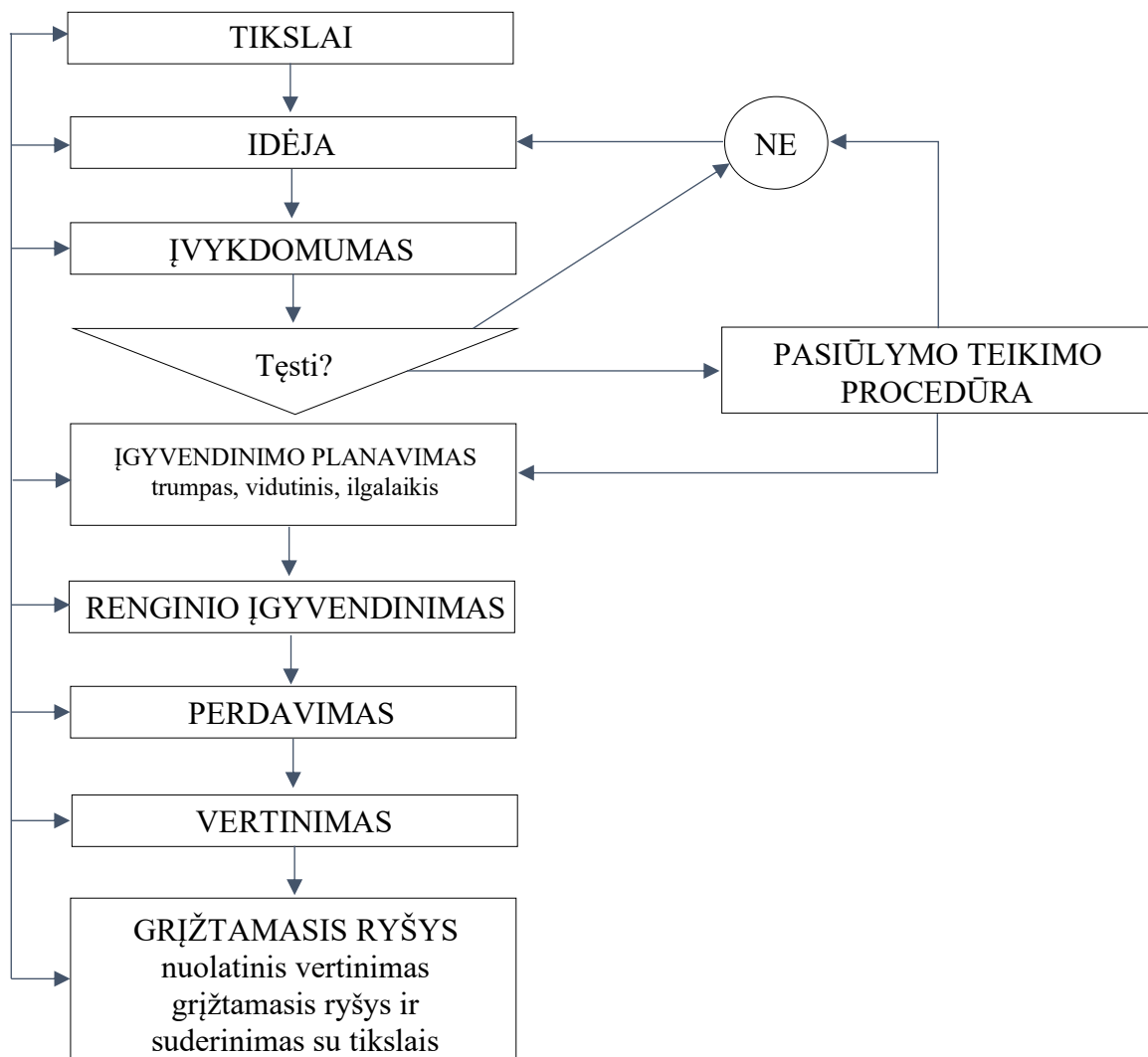
Pateikiamoje schemeje aiškiai matomas planavimo procesų eiliškumas, kuris pradedamas išsikeliamais renginio organizavimo tikslais. Pirmiausia reikia apsibrėžti konkrečius tikslus, kuriuos organizatorius turi pasiekti organizuojant planuojamą renginį. Jei keliami tikslai gali būti pasiekti, būtina atsakyti į klausimą - kokia organizuojamo renginio reali, apčiuopiama nauda (politinė, socialinė, kultūrinė, sporto plėtros ar ekonominė) ir per kokį laikotarpį ji gali būti pasiekta.

Antras etapas – renginio koncepcija²⁰. Renginio organizatorius formuoja bendrą renginio viziją – vieta ir laikas, sporto bazės ir infrastruktūra, tikslinė renginio rinka. Projektuojant renginio viziją svarbu nusimatyti strateginius renginio partnerius – valstybė, vietos savivaldos, komerciniai partneriai, socialiniai partneriai ir kiti. Bendrajame plane renginio organizatorius apsibrėžia rizikas bei nusimato realias grėsmes. Įvertinami trumpalaikiai tikslai sąveikoje su ilgalaikiais tikslais. Kompleksiškai išanalizavus suformuotą renginio planą, organizatorius detalizuoja plano įgyvendinimo etapus.

¹⁸ Žr. išnašą 17: Preuss H., p. 220;

¹⁹ Masterman, G. Strategic Sports Event Management : Third Edition. Vol. Third edition. London: Routledge, 2014

²⁰ Žr. išnašą 17: Preuss H., p. 225.

3 pav. Renginio organizavimo procesas.²¹

Prieš teikiant paraišką kandidatuoti į renginio organizatorius, svarbu įvertinti turimo konceptualaus plano įgyvendinimą. Nusimatomą kokių ir kiek išteklių reikės įvykdyti planą. Apsibrėžiami konkretūs finansavimo šaltiniai, žmogiškieji ištekliai formuojant organizacines darbo grupes su konkrečiais atsakingais asmenimis. Jei įvertinus turimo plano įgyvendinimą, galima pagrįstai manyti, jog tokį renginį realu įgyvendinti, organizatorius teikia paraišką dėl teisės organizuoti renginį suteikimo. Tačiau jei visgi galima manyti, kad keliami tikslai nebus pasiekti ir plano įgyvendinti nebus įmanoma, grįžtama prie pačio renginio koncepcijos performavimo.²²

Gavus teisę organizuoti planuojamą renginį, ruošiamas ir įgyvendinamas pagrindinis – detalusis renginio planas: finansai, žmogiškieji ištekliai, partnerystės, paslaugų tiekėjai, sporto bazės, viešbučiai, bendroji infrastruktūra, transportas, renginio rinkodara, krizių valdymas. Vykdomas pagrindinis renginio pasiruošimo etapas.²³ Viso pasiruošimo laikotarpiu akcentuojami trumpalaikiai renginio tikslai

²¹ Žr. išnašą 17: Preuss H., p. 230;

²² Žr. išnašą 19: Masterman, G.

²³ Ten pat.

bei ilgalaikių tikslų įgyvendinimas. Pačio renginio įgyvendinimo etapas iš esmės tiesiogiai priklausomas nuo tinkamo renginio pasiruošimo darbų išpildymo ir yra palyginus labai trumpas laikotarpis.

Po įvykdyto renginio, tęsiamas pagrindinio renginio plano įgyvendinimas - priemonių, infrastruktūros perdavimo etapas. Šis etapas yra svarbus prieš pradėdant vertinti patį renginio vykdymą bei jo sėkmės lygį atsižvelgiant į ilgalaikius renginio tikslus. Vertinant renginio sėkmę, atsižvelgiama į pirminius trumpalaikius ir ilgalaikius renginio tikslus bei atliekama finansinė analizė, faktinių išlaidų ir pajamų paskaičiavimas. Organizatorius įvertina išlaidų, renginio naudos ir įgyvendintų trumpalaikių tikslų visumą.²⁴ Siekiant įvertinti pasiektus ilgalaikių tikslus gali pririekti ir kelių metų, todėl šis renginio organizavimo etapas trunka ilgiausiai. Renginio įvertinimas nėra baigtinis renginio plano įgyvendinimas be realaus grįžtamojo ryšio ir atsiliepimais. Įvertinus trumpalaikių ir ilgalaikių tikslų įgyvendinimą, grįžtamasis ryšys apjungia gautas rekomendacijas, kurios įtraukiamos į būsimų ateities renginių planavimo, organizavimo ir vykdymo procesus.²⁵

Organizacija suteikusi subjektui - organizatoriui teisę organizuoti tarptautinį sporto renginį, taip pat kelia tikslus, kuriuos organizuojanti šalis turi įgyvendinti: geriausių sąlygų sudarymas ir užtikrinimas renginio dalyviams, maksimalus žiniasklaidos įtraukimas ir globalus renginio viešinimas, ekonominė/finansinė renginio sėkmė, pritraukti kuo didesnę renginio žiūrovų skaičių sporto bazėse, užtikrinti renginio organizacinės patirties dokumentavimą ir patirties perdavimą kitiems organizatoriams.

Nacionalinės sporto federacijos ar valstybės norinčios organizuoti tarptautinį sporto renginį, organizavimo/planavimo procesą pradeda dar keli metai iki pačio renginio vykdymo datos. Laimėjus konkursą dėl teisės organizuoti renginį, pradėdamas aktyvusis pasiruošimo renginiui etapas bei konkretizuojamas išsikeltų tikslų įgyvendinimo planas.

²⁴ Malhotra, Diksha Singh. 2002. "Successful Event Management (Book)." *Journal of Services Research* 2 (2): 179.

²⁵ Ten pat.

2. TARPTAUTINIŲ SPORTO RENGINIŲ POVEIKIS ILGALAIKĖJE PERSPEKTYVOJE IR SPORTO RENGINIO ORGANIZAVIMO KOKYBĖS SAMPRATA

2.1. Didžiųjų sporto renginių paveldas ilgalaikėje perspektyvoje

Didžiųjų sporto renginių organizavimas turi didžiulę įtaką renginių priimančiajam miestui, valstybei ir jos bendruomenei. Realios ir apčiuopiamos infrastruktūros kūrimas – sporto bazių, stadionų, arenų statybų, taip pat vystoma ir miestų viešojo transporto sistema palieka didžiulę liekamąją vertę miestui ar regionui renginiui pasibaigus. Sėkmingai įvykdžius tarptautinį sporto renginį, vienas didžiausių liekamųjų reiškinių – ilgalaikis pėdsakas renginių organizuojančio miesto ar valstybės įvaizdžio suformavime, ekonomikoje, istorinėje raidoje ar teigiamas socialinis poveikis bendruomenėje.

Pagrindinių pasaulio sporto renginių rengimas, tokių kaip olimpinės žaidynės, pasaulio futbolo čempionatas ar kt., palieka tvarias ir ilgalaikes pasekmes visuomenėje. Šie liekamieji ilgalaikiai reiškiniai susiformuoja tik per ganėtai ilgą laiko tarpą pačiam renginiui pasibaigus. Ilgalaikėje perspektyvoje galima įvertinti tarptautinio sporto renginio liekamąją vertę visuomenei atsižvelgiant į tris pagrindinius aspektus²⁶:

- 1) Ekonominiai reiškiniai;
- 2) Socialiniai reiškiniai;
- 3) Aplinkos reiškiniai.

Liekamieji reiškiniai taip pat klasifikuojami į materialius ir nematerialius. Nematerialiųjų reiškinių pavyzdžiai – tai valstybės, miesto įvaizdis ar bendras visuomenės sveikatos gerėjimas. Paprastai, tai yra reiškiniai, kuriuos yra ženkliai sunkiau objektyviai ir tiksliai įvertinti bei pamatuoti. Skirtingai nei nematerialiuosius, materialiuosius reiškinius, tokius kaip ekonominis poveikis, regiono nedarbingumo lygis ar pajamas galima aiškiai ir tiksliai paskaičiuoti²⁷. Gerąją praktika gali būti laikoma ženkliai spartesnė plėtra, tokia kaip miesto infrastruktūros vystymas²⁸. Tinkamas pavyzdys – Miuncheno olimpinės žaidynės, miesto metro sistema bei olimpinis parkas su visomis sporto bazėmis, infrastruktūra ir olimpinio atletų kaimeliu, buvo pastatyti po laimėto TOK konkurso rengti 1972 m. olimpinės žaidynės. Tokio mąsto renginio organizatoriai, nacionalinės sporto federacijos, valstybinės institucijos atsižvelgia į didžiųjų sporto renginių tvarumą bei teigiamą ilgalaikį poveikį. Tarptautinis olimpinis komitetas siekdamas užtikrinti, kad olimpinė žaidynių organizatoriai ir visuomenė gautų realią naudą, į olimpinę chartiją įtraukė teigiamo olimpinio paveldo principą. Viena iš tarptautinio

²⁶ Žr. išnašą 17: Preuss H., p. 228.

²⁷ Kaplanidou, K., Karadakis, K. Understanding the Legacies of a Host Olympic City: The Case of the 2010 Vancouver Olympic Games. *Sport Marketing Quarterly*, 19(2), 2010, p. 110-117.

²⁸ Žr. išnašą 17: Preuss H., p. 226.

olimpinio komiteto misijų ir vaidmenų – „*propaguoti teigiamą olimpinių žaidynių paveldą olimpines žaidynes organizuojančiuose miestuose, regionuose ir šalyse*“²⁹. Didžiųjų pasaulio sporto renginių nuosavybės teises turinčios organizacijos, tokios kaip FIFA, UEFA ar FIBA, turi panašius reglamentavimus savuosiuose organizacijų įstatuose. Nepriklausomai nuo šių organizacijų išreikštos gerosios valios ir sveikintinų ketinimų įtvirtinant teigiamo paveldo principus savo nuostatose, neretai šalys organizatorės susiduria su neigiamomis pasekmėmis miestui, regionui ar renginį priimančiai valstybei.³⁰ Neigiamo paveldo pavyzdžiai galėtų būti nenaudojama ir nereikalinga sporto infrastruktūra arba įsiskolinimai už sporto infrastruktūros statybas ir kt.³¹

Ch. Gratton pateikia aiškią didžiųjų tarptautinių sporto renginių vertinimo schemą, kuri yra orientuota į keliamus ilgalaikius renginio tikslus³² (žiūrėti 4 pav.). Modelyje įvardinti kertiniai ilgalaikiai tarptautinio sporto renginio keliami tikslai – ekonominis poveikis regionui, žiniasklaidos ir rėmėjų prioretizavimas, valstybės, regiono ar miesto įvaizdžio gerinimas, tam tikros sporto šakos plėtra. Nagrinėjant organizuojamo tarptautinio sporto renginio ilgalaikių tikslų sričių realizavimą, autoriai apžvelgia visų pagrindinių keliamų ilgalaikių tikslų įgyvendinimą. Dauguma autorių pabrėžia teigiamo ekonominio paveldo svarbą³³. Analizuojant žiniasklaidos ir rėmėjų finansinį grįžtamąjį ryšį, atlikti tyrimai remiasi sėkmingų didžiųjų sporto renginių faktinės auditorijos pasiekiamumo rodikliais.³⁴ Renginio viešinimas ir pasiekiamos auditorijos skaičius, dažniausiai yra tiesiogiai proporcingas rėmėjų indėliui prisidedant finansiškai prie renginio organizatorių.³⁵ Tiesioginis teigiamas renginio paveldas renginį priimančiam miestui analizuojamas per miesto ar valstybės įvaizdžio gerinimo prizmę. Tai tiesiogiai susiję su organizatorės šalies turizmo industrija³⁶. Visos sritys nurodomos 4 paveiksle išskyrus sporto plėtrą yra labai plačiai analizuojamos įvairių autorių. Sporto plėtros tyrimai, daugiausiai remiasi infrastruktūros kūrimu ir jos reikšmę sportui. Naujų sporto objektų statybos vienas reikšmingiausių didžiųjų sporto renginių faktorių, kurių išvengti praktiškai neįmanoma organizuojant tokio masto renginius. Tačiau autoriai yra priėję išvados, kad sporto plėtra yra labiausiai apleista ilgalaikių tikslų vertinimo sritis³⁷.

²⁹ Tarptautinio olimpinio komiteto olimpinė chartija, rasta TOK internetinėje svetainėje <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf#_ga=2.192350767.448824974.1587166028-635983533.1586789166/> [žiūrėta 2020-03-15];

³⁰ Žr. išnašą 17: Preuss H., p. 225.

³¹ Nichols, Geoff. *The Bitter-Sweet Awakening: The Legacy of the Sydney 2000 Olympic Games*. Vol. 25. Routledge. Accessed May 1, 2020.

³² Gratton, C., Shibli, S., & Coleman. The economic impact of major sport events. In J. Horne & W. Manzenreiter. (Eds.), *Sports mega-events: Social scientific analyses of a global phenomenon*, 2006, p. 54

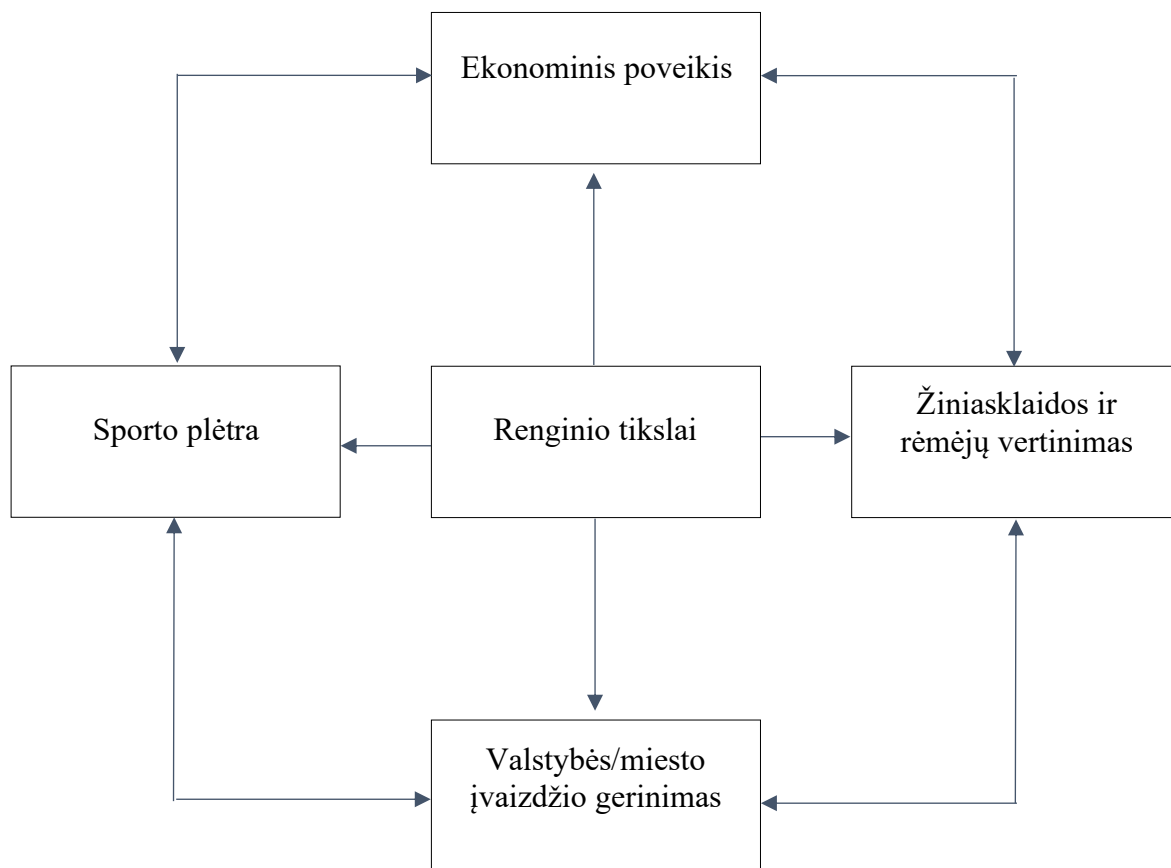
³³ Daniels, M. J., & Norman, W. C. Estimating the economic impacts of seven regular sport tourism events. *Journal of Sport & Tourism*, 8(4), 2003, p. 214-222.

³⁴ Chalip, L. Towards social leverage of sport events. *Journal of Sport & Tourism*, 11(2), 2006, p. 109-127.

³⁵ Slack, T. (Ed.). *The commercialisation of sport*. London: Routledge, 2004.

³⁶ Schwarz, E. C., & Hunter, J. D. *Advanced theory and practice in sport marketing* (1st ed.). Amsterdam: Butterworth-Heinemann, 2008.

³⁷ Brown, A. & Massey, J. The impact of major sporting events: The sports development impact of the Manchester 2002 Commonwealth Games: Initial baseline research. Manchester Institute for Popular Culture, Manchester Metropolitan University, 2001.

4 pav. Tarptautinio sporto renginio ilgalaikiai tikslai³⁸

Nepakankamas dėmesys sporto plėtrai gali būti siejamas su daugelio autorių išskirtinio dėmesio skyrimu pačiam renginiui ir jo įgyvendinimu. Taip pat gali būti, kad pagrindinis didžiųjų sporto renginių tikslas dažniausiai yra sutelkti visą dėmesį į infrastruktūrą³⁹. Nepaisant to sporto plėtra yra svarbi ir turi būti plačiau analizuojama kaip vienas pagrindinių renginių keliamų tikslų⁴⁰.

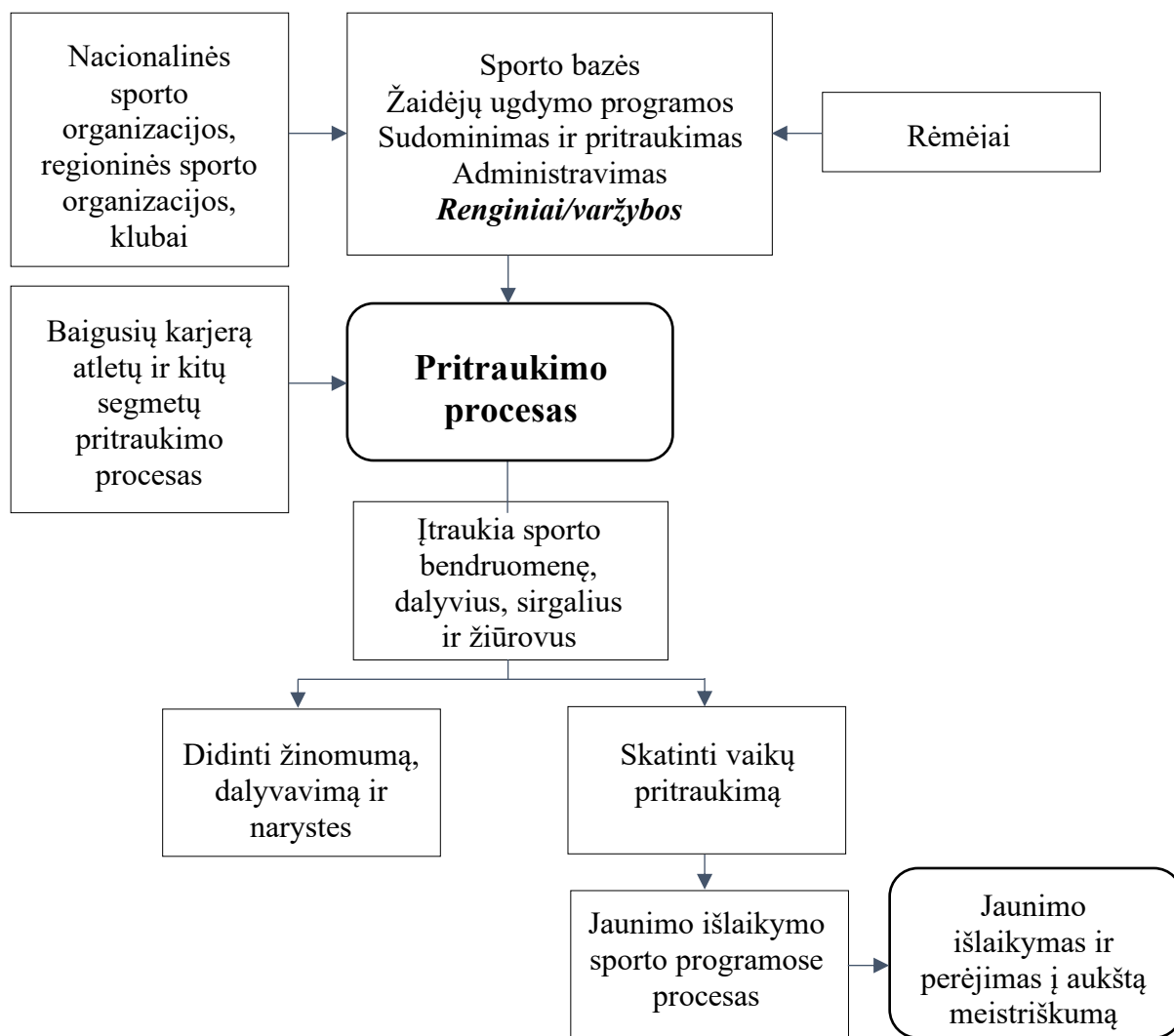
Skatinant sporto plėtra pagrindinis rūpestis yra strateginis planas, kuriuo yra pritraukiami nauji sportininkai, kitaip tariant sporto masiškumas. Sporto šakos dalyvių masiškumas yra glaudžiai susijęs su aukšto sportinio meistriškumo atletų rengimu⁴¹. Faktinis naujų dalyvių pritraukimo procesas yra kompleksinis reiškinys. Autoriai pateikia modelį (žiūrėti 5 pav.) , kuris paaiškina sporto renginio strategiją pritraukiant naujų sporto šakos dalyvių, taip skatinant masiškumą bei kultivuojančių sporto šaką ar bendrai sportą asmenų skaičių.

³⁸ Žr. išnašą 32: Gratton, C., Shibli, S., & Coleman, p. 54.

³⁹ Glynn, M.A. Configuring the field of play: How hosting the Olympic Games impacts civic community. *Journal of Management Studies*, 45 (6), 2008, p. 1117- 1146.

⁴⁰ Žr. išnašą 32: Gratton, C., Shibli, S., & Coleman, p. 54.

⁴¹ Toohey, K. Post-Sydney 2000 Australia: A potential clash of aspirations between recreational and elite sport, *The International Journal of the History of Sport*, 27, 2010, p. 2766-2779.

5 pav. Sporto dalyvių pritraukimo procesas⁴²

Šiame modelyje pabrėžiamos su sporto plėtra susijusios ar suinteresuotos šalys. Pagrindinė strategija remiama sporto renginių sportinės konkurencijos principu ir įvairūs šalia pagrindinio renginio organizuojami patrauklūs bendruomenei renginiai susiję su sporto šaka. Renginio žiūrovai, sirgaliai yra dalis proceso į kurį orientuota sporto plėtos plėtotė. Tikslas – šių dalyvių pritraukimas, sudominimas sporto šaka, galiausiai jų aktyvus įtraukimas į veiklą (narystės). Kita dalis šio modelio strategijos, tiesiogiai siejama su jaunimo įtraukimu į sportą. Jaunimo sportinio ugdymas ypatingai svarbus, siekiant ugdyti aukšto meistriskumo sportininkus, kurie galiausiai atstovaus aukšto lygio sporto renginiuose vietinius klubus ar nacionalines rinktines⁴³. Pritraukimo proceso modelio autorius taip pat pabrėžia ir aukšto sportinio meistriskumo sportininkų, kurie jau yra pabaigę savo karjerą, didžiulę įtaką jaunimo įtraukimui į aktyvią sportinę veiklą.

⁴² Sotiriadou, K., Shilbury, D., Quick, S. The attraction, retention/transition and nurturing process of sport development: Some Australian evidence. *Journal of Sport Management*, 22, 2008, p. 260;

⁴³ Ten pat.

Atsižvelgiant į autorių įžvalgas ir atliktus tyrimus vertinant didžiųjų tarptautinių sporto renginių ilgalaikių tikslų įgyvendinimą, galima teigti, kad pasiekiami tikslai tiesiogiai siejami su renginio sėkme, t.y. įvairių reiškinių visuma, kuri pasireiškia per patį renginio vykdymo etapą – sklandi organizacinė vadyba⁴⁴.

Tarptautinių sporto renginių organizavimo procesas vyksta atsižvelgiant į konkrečius, renginio savininko keliamus reikalavimus. Šalys organizatorės, laimėjusios konkursą ir įgavusios teisę organizuoti tarptautinį sporto renginį, pasirašo sutartis (angl.k. – *Host Agreement*), kurios apibrėžia visus renginio organizavimo visus niuansus. Šia sutartimi, renginio organizatorius įsipareigoja įgyvendinti visus reglamentuotus reikalavimus. Renginio reikalavimų detalizavimas paprastai apibrėžiamas organizaciniuose vadovuose (angl.k. – *Manual*). Teisėtas renginio savininkas šiais reikalavimais siekia išlaikyti renginio kaip produkto ar prekinio ženklo vientisumą, išlaikant renginio įvaizdį bei tradicijas. Tokie sporto renginiai turi organizacinius komitetus, kurie ir padeda suformuotiems vietiniams organizaciniams komitetams (VOK) įgyvendinti sutartyse numatytas renginio vykdymo sąlygas⁴⁵.

Pagrindinės veiklos kryptys išskiriamos į tris pagrindines dalis: 1) planavimas; 2) vykdymas; 3) įvertinimas⁴⁶. Paprastai bendrosios veiklos sritys su kuriomis susiduria vietiniai organizaciniai komitetai yra šie: renginio planavimas ir organizavimas, renginio finansavimas, biudžeto sudarymas, partnerystės su vyriausybinėmis ir savivaldybinėmis institucijomis, žmogiškieji ištekliai, komunikacinis renginio planavimas ir žiniasklaida, rinkodara, infrastruktūra, varžybų vykdymas, kultūrinių renginių įtraukimas ir kt⁴⁷. Jungtinių amerikos valstijų mokslininkai atlikę tyrimą, apibrėžė pagrindines kompleksines, probleminių sričių kategorijas ir konkrečias problemas su kuriomis susiduria VOK⁴⁸:

- 1) **Politika** – galia ir politika, lobizmas, vyriausybės parama, valstybinių sprendimų priėmimas;
- 2) **Matomumas** – reputacija, įvaizdis ir palaikymas visuomenėje;
- 3) **Finansai** – išlaidų kontrolė, biudžeto valdymas, parama, bilietų pardavimas, rinkodara ir licencijavimas;
- 4) **Organizavimas** – planavimas, sprendimų priėmimas, veiklų struktūrizavimas, veiklų valdymas, komandos sudarymas, terminai, organizacinio komiteto efektyvumas;
- 5) **Bendradarbiavimas** – derybos, diskusijos su suinteresuotomis šalimis, lūkesčių valdymas, naujų santykių užmezgimas, esamų santykių išlaikymas, atskaitingumas ir valdingumas;
- 6) **Procesai** – sporto bazės ir infrastruktūra, informacinės technologijos, papildomi renginiai (ceremonijos), sveikatos priežiūra, saugumas, apgyvendinimas, maitinimas, logistika, transportas, akreditavimas, nenumatytos išlaidos;

⁴⁴ Žr. išnašą 19: Masterman, G.

⁴⁵ Čingienė, V.; Špokas, M. Mokymasis iš patirties EuroBasket 2011: Mokslinė studija. UAB „Indigoprint“. 2012, 53-81 p.

⁴⁶ Parent, Milena M. “Evolution and Issue Patterns for Major-Sport-Event Organizing Committees and Their Stakeholders.” *Journal of Sport Management* 22 (2), 2008, 135 p.

⁴⁷ Emery, P. Past, present, future major sport event management practise: the practitioner perspective, *Sport Management Review* 13(2), 2010, p. 158–170.

⁴⁸ Žr. išnašą 46 : Parent, Milena M., p. 150.

- 7) **Sportas** – delegacijų dydis, kvalifikaciniai standartai, sankcionavimas, varžybų procesas, teisėjai, sekretoriato darbuotojai, renginio kokybė, ištekliai ir inventoriūs, bandomieji renginiai, treniruotės, vanduo sportininkams;
- 8) **Infrastruktūra** – eismas, miesto gatvės, esamos patalpos, miesto viešasis transportas, turizmas, oro sąlygos, savivaldų teikiamos paslaugos;
- 9) **Žmogiškieji ištekliai** – personalo ir savanorių koordinavimas, pareigybių aiškumas, vadovo kompetencijos, VOK darbuotojų motyvacija ir komandinis darbas;
- 10) **Žiniasklaida** – žiniasklaidos pasiekiamumas ir informacinė sklaida, transliacijų teisės;
- 11) **Narių tarpusavio sąveika** – koordinavimas ir bendravimas, ryšiai ir informacijos valdymas, darbų ir užduočių pasidalinimas;
- 12) **Žiūrovai** – įtraukimas, pripažinimas, geroji patirtis, papildomos aktyvacijos žiūrovams, bilietų prieinamumas, teigiami įspūdžiai;
- 13) **Paveldas** – naujos patalpos, specifinė patirtis (angl. k. – „*Know-how*“, renginio ataskaitos, žinių ir gerosios patirties susistemėjimas, išteklių valdymas, nauda, kontaktų užmezgimas.

Įvardintos probleminių sričių kategorijos ir konkrečios problemos su kuriomis susiduria tarptautinių sporto renginių VOK atspindi įvairias organizacinio komiteto narių funkcijas ir vaidmenis renginio planavimo, vykdymo ir ataskaitiniu laikotarpiu.

Vieno didžiausių sporto renginio – „FIBA EuroBasket 2011“ vykusio Lietuvoje metu, atliktas tyrimas patvirtino, kad organizuojamo renginio sėkmė tiesiogiai priklausoma nuo VOK narių, t.y. komandos narių profesionalumo, atsakomybės prisiimti užduotis nebijojimo, motyvacijos ir kritinio mąstymo sprendžiant kilusias problemas⁴⁹. Organizuojamų tarptautinių sporto renginių VOK narių, esminė motyvaciją veikiantis faktorius yra ne tik subjektyvi (dažniausiai finansinė) nauda, bet ir vidinis moralinis pasitenkinimas atliktu darbu, kuris skatina didžiulius patiens ir pasyviems asmenims savo šalimi. Taip pat autoriai išskiria šiuos VOK motyvaciją skatinančius veiksnius: organizacijos identiteto sukūrimas, pridėtinė vertė, pelnoma iš darbo, organizuojant tarptautinius sporto renginius, nacionalinio identiteto sukūrimas, įsipareigojimai lemiantys organizacijos sėkmę, ir pasitenkinimas darbu⁵⁰.

Vietinių organizacinių komitetų darbas tiesiogiai koreliuoja su valstybinėmis ar savivaldų sudarytomis darbo grupėmis. Bendradarbiavimas instituciniu lygmeniu ženkliai palengvina ne tik planavimo, organizavimo darbus, bet dažniausiai tolygiau paskirstomas renginio organizatoriaus turimi organizaciniai finansiniai įsipareigojimai. Ne viename moksliniame tyrime, mokslininkų akcentuojama, jog tarptautiniai sporto renginiai turi ypatingai didelės įtakos siekiant gerinti arba sukurti

⁴⁹ Žr. išnašą 46 : Čingienė, V.; Špokas, M., p. 45.

⁵⁰ Kerzaitė, Margarita, and Borisas Melnikas. "Tarptautiniai Sporto Renginiai: Rinkodaros Tobulinimas." *Science: Future of Lithuania* 6, no. 1 (January 2014): p. 83–92.

organizuojančios valstybės įvaizdį⁵¹. Būtent todėl VOK privalo bendradarbiauti su rinkodaros specialistais, nacionaliniais turizmo centrais, suinteresuotomis valstybinėmis institucijomis, taip įtraukiant daugybę įvairių sričių specialistų, kurie gali prisidėti prie teigiamo rezultato garsinant šalį ar regioną⁵².

2.2. Tarptautinių sporto renginių organizavimo kokybės samprata

Manoma, kad sportas ir turizmas yra tarp populiariausių laisvalaikio praleidimo būdų pasaulyje⁵³. Šiuo metu daugelis sportą laiko didžiausiu socialiniu reiškiniu pasaulyje⁵⁴, o turizmas – didžiausia sporto pramonės šaka⁵⁵. Globalaus turizmo didėjimą ir poveikį rodo tarptautinių mastu keliaujančių žmonių, atvykimo į regioną ar šalį skaičius. 2018 m. duomenimis šis skaičius siekė 1,4 mlrd.⁵⁶ Sporto turizmas apibrėžiamas kaip laisvalaikio grįstos kelionės už savo valstybės ar valstijos ribų, kurių metu asmuo dalyvauja sporto renginyje kaip dalyvis, stebi sporto renginį kaip žiūrovas. Jungtinėse Amerikos valstijose sporto turizmas - 27 mlrd. JAV dolerių vertės industrija ir tapo reikšmingu ekonominiu reiškiniu daugelyje JAV regionų⁵⁷. Sparčiai auganti sporto turizmo industrija skatina infrastruktūros gerinimo procesus – stadionų, arenų statybos⁵⁸, ženkliai didesnė paklausa viešbučiams. Atsižvelgiant į šias tendencijas, vis daugiau valstybių, miestų skiria daugiau dėmesio sporto veiklos plėtrai ir rinkodarai.

Renginių organizatoriai (VOK) siekdami sudominti ir pritraukti didesnes auditorijas, planuodami renginį, ieško pačių racionaliausių ir efektyviausių būdų kaip galėtų suteikti konkurencingą ir itin kokybišką įvairių paslaugų teikimą – apgyvendinimas, maitinimas, transportas, pramogos, varžybų sistema ir kt. 1988 m. paslaugų kokybė apibrėžta kaip „skirtumas tarp to, ko tikimasi iš teikiamų paslaugų ir to, ką vartotojas suvokia iš teikiamų paslaugų gaunantis“⁵⁹. Toks paslaugų kokybės modelis siejamas su tiesioginiu vartotojo pasitenkinimu gaunama paslauga ar produktu. Vartotojas, sporto

⁵¹ Zeng, G.; Go, F.; Kolmer, C. The impact of international TV media coverage of the Beijing Olympics 2008 on China's media image formation: a media content analysis perspective, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* 12(4), 2011, p. 319–336.

⁵² Chung, W.; Woo, Ch. W. The effects of hosting an international sports event on a host country: the 2008 summer Olympic Games, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* 12(4), 2011, p. 281–300.

⁵³ Žr. išnašą 2 : Ritchie, B.W., & Adair, D., p.78.

⁵⁴ Kurtzman, J., & Zauhar, J. A wave in time—The sports tourism phenomena. *Journal of Sport & Tourism*, 8, 2003, p. 35–47.

⁵⁵ Goeldner, C.R., & Ritchie, J.R. *Tourism: Principles, practices, philosophies*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2006.

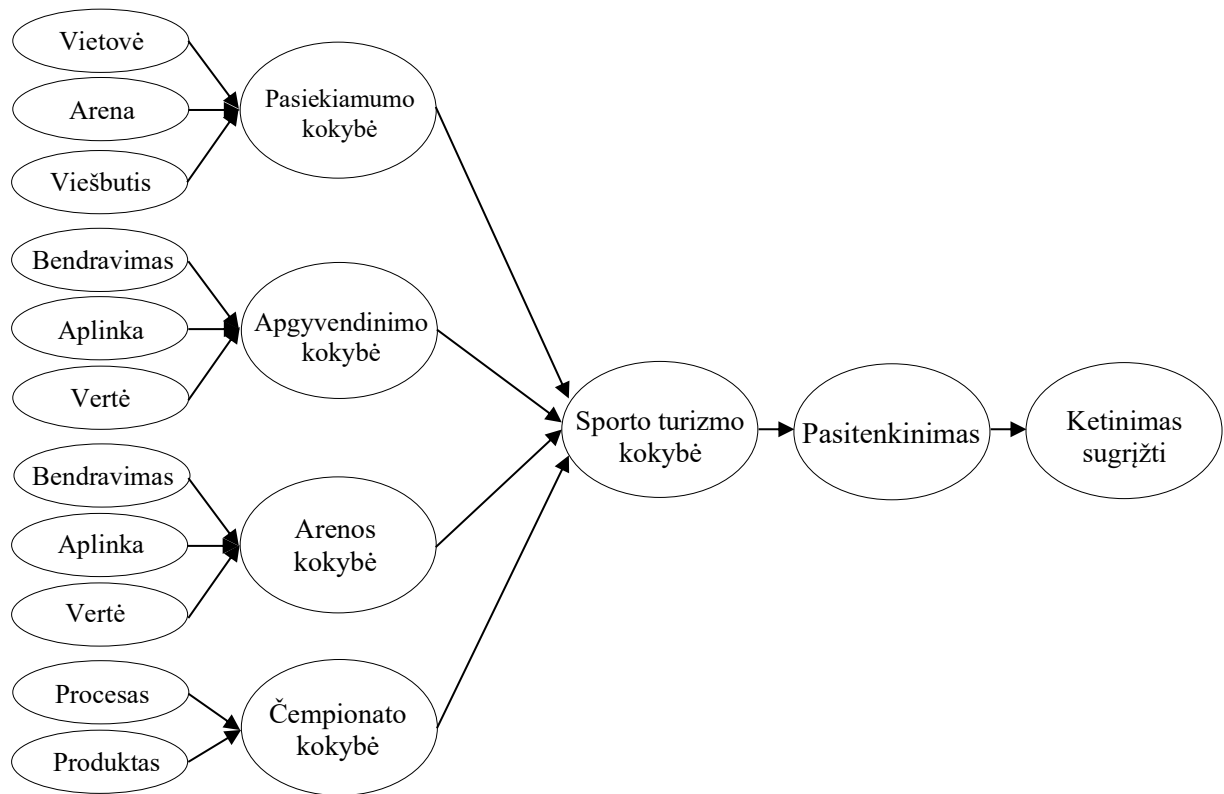
⁵⁶ Jungtinių tautų pasaulinės turizmo organizacijos oficiali internetinė svetainė <<https://www.unwto.org/global/press-release/2019-01-21/international-tourist-arrivals-reach-14-billion-two-years-ahead-forecasts/>> [žiūrėta 2020-04-02].

⁵⁷ Eugenio-Martin, J.L. Modelling determinants of tourism demand as a five-stage process: A discrete choice methodological approach. *Tourism and Hospitality Research*, 4, 2003, p. 341–354.

⁵⁸ Standeven, J., & DeKnop, P. *Sport tourism*. Champaign, IL: Human Kinetics, 1999.

⁵⁹ MacKay, K.J., & Crompton, J.L. A conceptual model of consumer evaluation of recreation service quality. *Leisure Studies*, 7, 1988, p. 46.

renginio atveju – žiūrovas arba dalyvis, taip pat patiria renginio organizatorius teikiamų paslaugų visumos kokybę. Remiantis suvokimu, kad paslaugų kokybė yra tiesioginis vartotojo pasitenkinimas arba nepasitenkinimas, buvo pristatytas paslaugos kokybės modelis apimantis: paslaugos produktą, paslaugos teikimą ir paslaugų teikimo aplinką⁶⁰. Teikiamų paslaugų kokybė susideda iš sąveikos tarp vartotojo ir paslaugų teikėjo kokybės, fizinės paslaugos teikimo aplinkos kokybės ir gaunamo produkto, kaip paslaugos teikimo išdavos, kokybės⁶¹. Šis modelis gali būti taikomas plačiąja prasme vertinant įvairių teikiamų paslaugų kokybę, taip pat kaip ir sporto renginio (kaip teikiamos paslaugos vartotojui) organizavimo kokybę.

6 pav. Sporto turizmo kokybės modelis⁶²

Pagrindinis šio modelio bruožas yra tas, jog juo suvokiama bendrą sporto turizmo kokybę (dalyvavimas sporto renginyje) lemia pasitenkinimą patirtimi, o tai savo ruožtu lemia ir sporto renginio vartotojo ketinimą grįžti į renginio šalį, miestą. Išskiriami keturi renginio kokybės vertinimo aspektai: 1) renginio pasiekiamumo kokybė; 2) apgyvendinimo ir maitinimo (dalyvių, žiūrovų, žiniasklaidos)

⁶⁰ Rust, R.T., & Oliver, R.L. Service Quality: Insights and managerial implications from the frontier. In R.T. Rust & R.L. Oliver (Eds.), Service quality: New directions in theory and practice, 1994, p. 1-19.

⁶¹ Brady, M.K., & Cronin, J.J. Some new thoughts on conceptualizing perceived service quality: A hierarchical approach. Journal of Marketing, 65(3), 2001, p. 34–49.

⁶² Shonk, David J., and Packianathan Chelladurai. 2008. "Service Quality, Satisfaction, and Intent to Return in Event Sport Tourism." Journal of Sport Management 22 (5): p. 587–602.

kokybė; 3) renginio infrastruktūros/sporto bazių kokybė; 4) konkurencingos sporto varžybos ir jų kokybė.

Sporto vartotojas patiriantis tarptautinių sporto renginio organizavimo kokybę, susiduria su daugybę skirtingų sričių paslaugų teikimu, kitaip tariant tai - skirtingos renginio VOK organizacinės veiklos sritys ir jų realizavimas pačio renginio metu⁶³. Sporto renginio dalyvio ar žiūrovo patiriamų patirčių visuma lemia jo pasitenkinimo renginiu lygį, kuris gali būti tiesiogiai siejamas su renginio valstybės ar miesto teigiamo įvaizdžio kūrimu (žiūrėti pav. 6).

Remiantis mokslininkų įžvalgomis, galima teigti, kad šalys organizatorės, organizuojančios tarptautinius sporto renginius kelia iš esmės tuos pačius tikslus, nepriklausomai nuo renginių dydžio ar svarbos: 1) sporto (sporto šakos) plėtra; 2) pritraukti daugiau dėmesio bei žiūrovų, žiniasklaidos ir didinti sporto šakos žinomumą; 3) liekamieji reiškiniai valstybei, miestui ar regionui. Todėl siekiant išpildyti keliamus tikslus, tarptautinių sporto renginių organizatoriai ypatingai didelį dėmesį skiria renginio organizaciniam planavimui ir visų organizacinių sričių nepriekaištingam įgyvendinimui. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad tarptautinio sporto renginio kokybės rodiklis – visų organizacinių sričių tinkamo išpildymo visuma renginio vykdymo laikotarpyje bei teigiamų liekamųjų reiškinų rinkinys renginiui pasibaigus.

2.3. Sporto renginių kokybės vertinimas dalyvių požiūriu

Renginio žiūrovų pasitenkinimas renginiu, tiesiogiai koreliuoja vertinant renginio organizavimo kokybę per bendrą renginio organizavimo vadybą. Pasitenkinimo teikiama paslauga, t.y. renginiu, vertinimo procesas vykdomas ištyrus sporto renginio žiūrovo patirtą gaunamų paslaugų kokybę⁶⁴, kaip tai nurodoma sporto turizmo kokybės vertinimo modelyje (žiūrėti pav. 6).

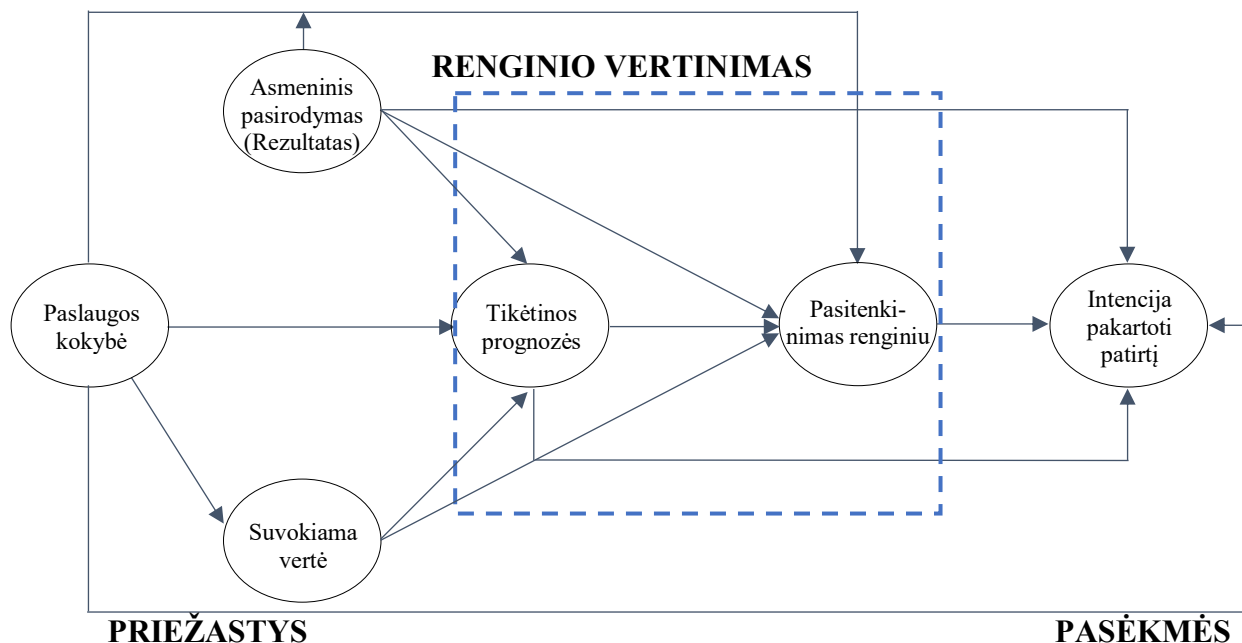
Tyrimas atliktas dviejuose JAV vykusiuose didžiuosiuose masiniuose bėgimo renginiuose parodė, kad sporto renginio dalyvio pasitenkinimas renginiu taip pat priklauso nuo gaunamų paslaugų kokybės, tačiau didelės reikšmės galutiniam rezultatui turi ir sportiniai rezultatai⁶⁵. Renginio dalyvius supanti aplinka, kurią formuoja renginio organizatoriai, tiesiogiai veikia dalyvių sportinius rezultatus. Prieita išvados, jog gerinant priimamų dalyvių sąlygas bei formuojant teigiamą atmosferą sukuriama palanki aplinka dalyvio rezultatams. Sporto renginio organizatoriams užtikrinus teigiamą renginio

⁶³ Žr. išnašą 62 : Shonk D., Chelladurai P., p. 591.

⁶⁴ Anderson, E.W., Fornell, C., & Mazvancheryl, S.K. Customer satisfaction and shareholder value. *Journal of Marketing*, 68(4), 2004, p. 172–185.

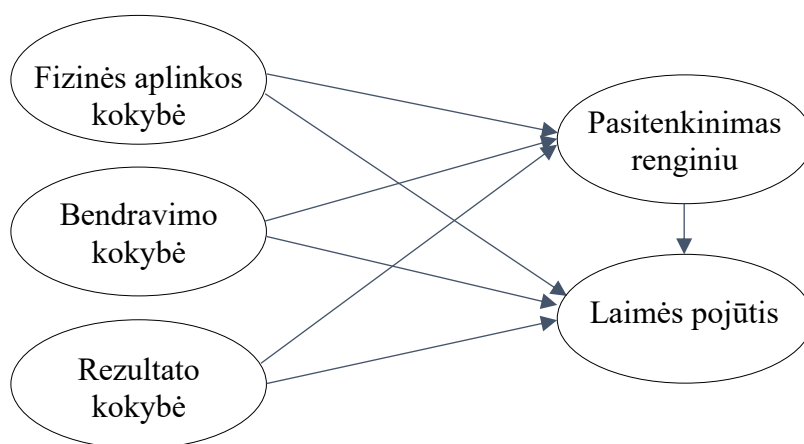
⁶⁵ Du, James, Jeremy S. Jordan, and Daniel C. Funk. “Managing Mass Sport Participation: Adding a Personal Performance Perspective to Remodel Antecedents and Consequences of Participant Sport Event Satisfaction.” *Journal of Sport Management* 29 (6), 2015, p. 688–704.

paslaugų kokybės visumą, galima tikėtis renginio dalyvio bendrojo pasitenkinimu renginiu. Šio tyrimo modelis pateikiamas paveiksle Nr. 7.

7 pav. Priežasčių ir renginio vertinimo pasekmių žemėlapis⁶⁶

Atlikdami tyrimą mokslininkai taip pat nustatė ryšį tarp renginio dalyvio pasiekimų dalyvaujant itin aukšto organizacinio lygio sporto renginyje ir laimės pojūčio. Tyrimo rezultatai leidžia teigti, jog nuolatinių sporto renginių organizatoriai, atlikdami nepriekaištingą organizavimo darbą, skatina vietos ekonomiką per sporto turizmą. Pateiktame modelyje, matomas aiškus ryšis tarp renginio dalyvio patirto aukštos kokybės organizavimo renginio bei jo vidinio pasitenkinimo – laimės pojūčio (žiūrėti pav. 8).

8 pav. Numatant sporto renginio dalyvio pasitenkinimą renginiu⁶⁸

⁶⁶ Žr. išnašą 66 : Du, James, Jeremy S. Jordan, and Daniel C. Funk., p. 690.

⁶⁸ Žr. išnašą 4 : Theodorakis, Nicholas D., Kyriaki (Kiki) Kaplanidou, and Ioanna Karabaxoglou.

Nustatyti penki esminiai reiškiniai, kurie tarpusavyje turi glaudų ryšį vertinant renginio dalyvio teigiamą patirtį renginyje ir jo pasitenkinimą: fizinė aplinkos kokybė, renginio baigties (asmeninių rezultatų visumos) kokybė, socialinio interaktyvumo kokybė, bendras pasitenkinimas renginiu ir laimės pojūtis.

Remiantis L. Chen⁶⁷ iškeltos hipotezės, jog renginio pasitenkinimas turi tiesioginį poveikį laimei. Tačiau atsižvelgiant į anksčiau aptartų mokslininkų atliktus tyrimus ir išvadas, galima teigti, kad esminės renginio organizacinės sritys, lemiančios dalyvių patiriamą laimės pojūtį ir bendrą pasitenkinimą renginiu yra – fizinės aplinkos kokybė (tai kas renginio dalyviui yra fiziškai apčiuopiama), socialinio interaktyvumo arba sąveikos kokybė (dalyvių įtraukimas į papildomus renginius) ir renginio baigties (asmeninių rezultatų visumos) kokybė.

Atsižvelgiant į šiame skyriuje išanalizuotas mokslininkų tyrimų išvadas, galima daryti prielaidą, kad sporto renginio dalyviui svarbiausios organizacinės sritys yra tos, kurios tiesiogiai liečia patį dalyvį, t.y. tiesiogiai juntamos dalyviui. Suskirsčius organizacines sritis į apibendrinamas kategorijas ir adaptavus modelį pavaizduotą 6 paveiksle, turime šiuos organizacinių sričių blokus:

- 1) Apgyvendinimas ir maitinimas;
- 2) Sporto bazės/arenos;
- 3) Transportas;
- 4) Miesto reprezentacija;
- 4) Renginio vykdymas;
- 5) Renginio informacinė sklaida.

Vadovaujantis šiame skyriuje išanalizuota mokslinė literatūra, galima teigti, jog tarptautinio sporto renginio organizavimo kokybę lemiantys veiksniai tiesiogiai priklauso nuo VOK narių koordinuojamų organizacinių sričių visumos sėkmingo išpildymo. Visos VOK organizacinės sritys, kurios tiesiogiai sąveikauja su: renginio žiūrovais, žiniasklaida, renginio dalyviais (sportininkais, teisėjais, aptarnaujančiu personalu), visuomene bendrąja prasme, valstybinėmis ir savivaldybių institucijomis, turi didžiulį vaidmenį vertinant tarptautinio sporto renginio organizavimo kokybę. Išskiriami keturi pagrindiniai tarptautinio sporto renginio kokybės vertinimo aspektai: 1) tarptautinio sporto renginio pasiekiamumo kokybė; 2) apgyvendinimo ir maitinimo (dalyvių, žiūrovų, žiniasklaidos) kokybė; 3) renginio infrastruktūros/sporto bazių kokybė; 4) konkurencingos sporto varžybos bei kokybė.

Remiantis šiomis organizacinėmis sritimis buvo sudaryta apklausa, kuri toliau naudojama ir tyrime. Atsižvelgiant į surinktus duomenis bus galima įvertinti sporto renginio organizavimo kokybės vertinimą dalyvio požiūriu.

⁶⁷ Lung Hung Chen, Mei-Yen Chen, Yun-Ci Ye, I-Wu Tung, Chih-Fu Cheng, and Shen Tung. 2012. "Perceived Service Quality and Life Satisfaction: The Mediating Role of the Actor's Satisfaction-with-Event." *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship* 13 (4): 249–66.

3. FIBA KREPŠINIO ČEMPIONATŲ ORGANIZAVIMAS

3.1. FIBA krepšinio čempionatų organizavimo kontekstas

Tarptautinė krepšinio federacija (FIBA) yra nacionalinių krepšinio federacijų asociacija, kuri kontroliuoja krepšinį kaip sporto šaką visame pasaulyje. Šiuo metu FIBA turi 213 narius, priklausančius skirtingiems kontinentams (regionams). Pasaulinį krepšinio sporto šakos koordinavimą vykdanči FIBA, taip pat organizuoja svarbiausius krepšinio tarptautinius renginius, tokius kaip: FIBA Pasaulio čempionatas, FIBA Olimpini krepšinio turnyras (organizuojamas kartu su TOK), FIBA kontinentiniai čempionatai, FIBA U19, U17 Pasaulio čempionatai, FIBA kontinentiniai jaunimo čempionatai ir kiti.

Tarptautinė krepšinio federacija organizuodama konkursus, suteikia teisę organizuoti tarptautinį krepšinio čempionatą, konkurse dalyvaujančioms nacionalinėms krepšinio federacijoms. Nacionalinė krepšinio federacija, teikianti paraišką organizuoti FIBA renginį, su savo kandidatūros paraiška kartu turi pateikti valstybinių institucijų deklaraciją, kurioje pateikiamos garantijos dėl visų čempionato organizavimo įsipareigojimų įvykdymo. FIBA centrinės valdybos metu patvirtinta konkursą laimėjusi valstybė – nacionalinė krepšinio federacija, pasirašo sutartį dėl renginio organizavimo (angl. k. – *Host Agreement*). Ši sutartis yra pagrindinis dokumentas apibrėžiantis tarptautinės krepšinio federacijos ir nacionalinės krepšinio federacijos sutartinius įsipareigojimus. Šios sutarties apimtis ir sutartį pasirašančios šalys priklauso nuo renginio apimties, t.y. jei sutartis skirta organizuoti didžiuosius čempionatus (tokius kaip pasaulio ar kontinentiniai čempionatai), viena iš sutarties šalių – renginį organizuojančios nacionalinės krepšinio federacijos vyriausybė ar atitinkamos valstybinės institucijos. Sutartyje apibrėžiamas šalies vyriausybės vaidmuo bei valdžios institucijų įsipareigojimai užtikrinti visų nacionalinių, valstybinių ir savivaldų valdžios įstaigų įsitraukimą organizuojant ir vykdant čempionatą. Taip siekiama maksimaliai užtikrinti visų sutartinių įsipareigojimų tinkamą įgyvendinimą.

Bendrojoje sutarties dalyje aptariami esminės būsimo renginio detalės: sutarties vykdymo sąlygos, šalių įsipareigojimai, renginio data, vieta bei finansiniai įsipareigojimai viena kitos atžvilgiu. Taip pat, bendrojoje sutarties dalyje minimi svarbiausi reglamentai bei dokumentai, kuriais vadovaujantis bus įgyvendinimas ir vykdomas renginys. Šie dokumentai yra: 1) sutartis dėl renginio organizavimo; 2) FIBA vidiniai reglamentai⁶⁸; 3) Oficialių FIBA krepšinio taisyklių aktuali redakcija⁶⁹. Kiekviena sutartis dėl čempionato ar renginio organizavimo turi priedus, kuriuose detalizuojamas visas čempionato vykdymo procesas bei nurodomi reikalavimai, kuriuos čempionatą organizuojanti nacionalinė federacija privalo įgyvendinti pilnoje apimtyje. Visos komercinės ir rinkodaros teisės į renginį (įskaitant, bet neapsiribojant nuosavybės teise) priklauso tarptautinei krepšinio federacijai. Dalis

⁶⁸ Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) dokumentų biblioteka, <<https://www.fiba.basketball/documents#/tab=b1506ff3-8ed5-4367-9cae-dc3e448a922f/>> [žiūrėta 2020-04-06];

⁶⁹ Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) oficialios krepšinio taisyklės <<https://www.fiba.basketball/documents/official-basketball-rules.pdf/>> [žiūrėta 2020-04-06];

sutartyje apibrėžtų teisių, sutarties vykdymo laikotarpiui, licencijos bei sutarties pagrindu yra perleidžiamos nacionalinei federacijai – renginio organizatoriui.

Pasirašius sutartis, šalys pradeda aktyvųjį pasiruošimo renginiui etapą. FIBA planuoja pirminius techninius inspektavimo vizitus į miestą, kuriame vyks planuojamas krepšinio čempionatas. Šiuo vizitu siekiama inspektuoti visą turimą infrastruktūrą, įskaitant arenas, viešbučius, transportą. Tokiu būdu inventorizuojama turima renginio infrastruktūra, bei po vizito pateikiamos ataskaitos, kuriomis nurodoma, kurios sritys dar privalo būti tobulinamos, adaptuojamos būsimam renginiui.

Aktyviojo pasiruošimo renginiui etapo metu, vadovaujamesi detalizuotu pagrindiniu renginio planu – organizacine schema (žiūrėti priedą Nr. 1) bei pateikiamais terminais. FIBA viso pasiruošimo metu kontaktuoja su vietiniu organizaciniu komitetu, vykdo detalę pasiruošimo darbų kontrolę.

3.2. FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo ypatumai

Viena iš FIBA strategijos krypčių – skatinti ir plėtoti krepšinį visame pasaulyje, todėl tarptautinės krepšinio federacijos sporto piramidės pagrindas – jaunimo krepšinio vystymas. Jaunimo čempionatų organizavimas suteikia puikią galimybę įgyvendinti šį tikslą. Tarptautinės krepšinio federacijos FIBA organizuojami kontinentiniai čempionatai (pvz.: „FIBA EuroBasket“) koordinuojami per kontinentinius - regioninius FIBA padalinius. Centrinis FIBA padalinis koordinuoja vyrų, moterų pasaulio čempionatų organizavimą, taip pat ir jaunimo pasaulinius čempionatus šioms amžiaus kategorijoms: iki 17 m. amžiaus ir iki 19 m. amžiaus. Jaunimo pasaulio čempionatai atitinkamai organizuojami kas du metus, o nacionalinės jaunimo rinktinės į pasaulio čempionatą kvalifikuojasi per kontinentinius jaunimo krepšinio čempionatus.

Vienintelis „FIBA Europe“ padalinys kasmet, vasaros metu rengia oficialius FIBA Europos krepšinio čempionatus šioms amžiaus kategorijoms: iki 16 m. amžiaus, iki 18 m. amžiaus ir iki 20 m. amžiaus, tiek vaikinams, tiek merginoms. Europos jaunimo čempionatai vykdomi trimis divizionais pagal nacionalinių rinktinių pajėgumą, kuris vertinimas atsižvelgiant oficialų FIBA Nike reitingą⁷⁰ bei prieš tai vykusio čempionato galutinę turnyrinę lentelę.

Kiekvienais metais didėja FIBA Europos krepšinio čempionatuose dalyvaujančių nacionalinių jaunimo vaikinių ir merginų rinktinių skaičius, atsirandant naujoms nacionalinėms rinktinėms jaunimo amžiaus kategorijose (žiūrėti 1 lentelę)⁷¹.

⁷⁰ FIBA Nike oficialius nacionalinių rinktinių reitingas <<https://www.fiba.basketball/rankingboys/>> [žiūrėta 2020-04-07];

⁷¹ FIBA Europe oficiali internetinė svetainė <<https://www.fiba.basketball/europe/>> [žiūrėta 2020-04-07];

1 lentelė. FIBA Europos jaunimo čempionatų nacionalinių rinktinių skaičiaus 2014 -2020 m.

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Vaikinių čempionatai	137	135	137	135	136	132	121
Merginų čempionatai	120	120	119	117	116	109	103
Viso	257	255	256	252	252	241	224

FIBA Europe viešai prieinama informacija oficialioje internetinėje svetainėje

Europos regiono jaunimo krepšinis vienas labiausiai išvystytų ir pažengusių lyginant su kitais regionais. Dėl šios priežasties, susidomėjimas jaunimo krepšinio čempionatais taip pat ženkliai auga. Susidomėjimą FIBA Europos krepšinio čempionatais galima būtų vertinti per oficialiai pateiktą FIBA renginių statistiką. Vadovaujantis FIBA internetinėje svetainėje pateikta oficialia informacija bei vertinant rungtynių tiesioginių transliacijų žiūrimumą, socialinių tinklų pasiekiamumą bei oficialių jaunimo čempionatų internetinių svetainių lankomumą, galima teigti, kad susidomėjimas stabiliai auga (žiūrėti 2 lentelę).

Oficialiuose FIBA jaunimo čempionatų internetinių svetainių lankomumas ir faktinių straipsnių paspaudimų skaičius ženkliai išaugo. Palyginus su 2018 m. statistika, 2019 m. faktinių paspaudimų skaičius išaugo 47% bei 16% didesnis lankomumas internetinėse svetainėse, skaičius siekė 12.2 milijonų peržiūrų. Tiesioginių transliacijų paklausa išaugo nežymiai, tik 3%, tačiau reikėtų paminėti, kad 2018 m. transliuojamų rungtynių skaičius nuo 835, sumažėjo iki 818 rungtynių. Nepriklausomai nuo sumažėjusio rungtynių skaičiaus, peržiūrų skaičius siekė 14,2 milijonų peržiūrų.

2 lentelė. FIBA Europe jaunimo čempionatų pasiekiamumas 2017 – 2019 m. statistika

	2017	2018	2019
Internetinių svetainių puslapių peržiūrų skaičius	8,8 mln.	9,5 mln.	11 mln.
Internetinių svetainių straipsnių paspaudimų skaičius	208,5 tūkst.	356 tūkst.	524 tūkst.
Tiesiogiai transliuojamų rungtynių skaičius	813	835	818
Prežiūrų skaičius “Youtube” platformoje	6,8 mln.	7,0 mln.	8,3 mln.
Prežiūrų skaičius “Facebook” platformoje	7,0 mln.	6,8 mln.	5,9 mln.
Bendras peržiūrų skaičius	13,8 mln	13,8 mln.	14,2 mln.

FIBA Europe viešai prieinama informacija oficialioje internetinėje svetainėje

Atsižvelgiant į tendencingai didėjantį susidomėjimą FIBA jaunimo krepšinio čempionatais ir didėjantį dalyvaujančių nacionalinių rinktinių skaičių čempionatuose, nacionalinėms federacijoms

privalu gerinti organizuojamų čempionatų kokybę. Nepriklausomai nuo kontinento, kuriame organizuojamas FIBA jaunimo čempionatas, kiekvienam renginiui yra keliami nustatyti minimalūs reikalavimai, kuriuos renginį organizuojanti nacionalinė federacija privalo išpildyti. Atsižvelgiant į Europos regiono pažangą vystant krepšinį, privalu išnagrinėti FIBA Europos jaunimo čempionatų organizavimui keliamus reikalavimus pagal atskiras organizacines sritis.

3.2.1. Vietinio organizacinio komiteto ir organizacinės darbo grupės sudarymas

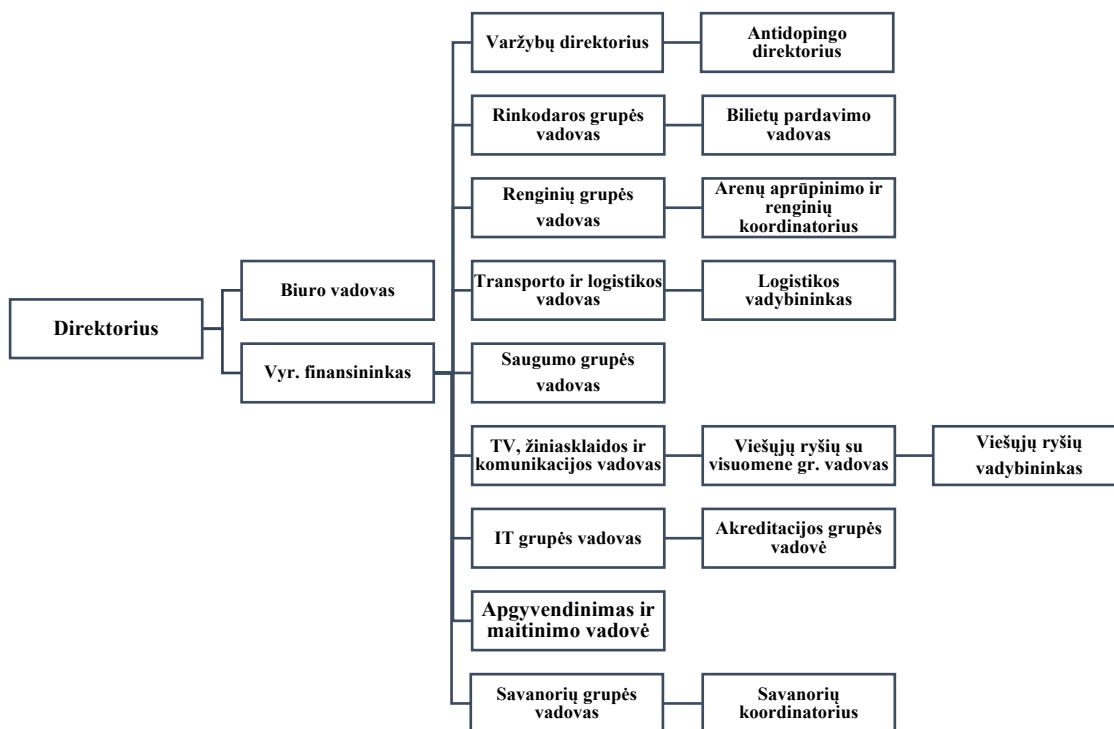
Išanalizavus organizacinį renginio vadovą⁷² (angl.k. – *event manual*) dėl FIBA Europe jaunimo krepšinio čempionatų ir mažųjų valstybių čempionatų organizavimo, galima išskirti 15 organizacinių sričių, kurias privalo koordinuoti VOK:

- 1) **Apgyvendinimas, maitinimas ir VIP** – nacionalinių delegacijų, teisėjų, FIBA personalo, VOK ir svarbių asmenų apgyvendinimas ir maitinimas;
- 2) **Transportas ir logistika** – nacionalinių delegacijų, teisėjų, FIBA personalo, svarbių asmenų transportavimas ir bendrosios logistikos planavimas;
- 3) **Arenos** – sporto bazių paruošimas, pagal keliamus reikalavimus (rungtynių salės, treniruočių salės, persirengimo kambariai, biurai, viešosios erdvės, tribūnos ir pan.);
- 4) **IT sistemų valdymas** – kompiuteriniai tinklai arenose, interneto prieiga viešbučiuose, arenose, autobusuose, rungtynių statistika, protokolai, akreditavimo centro sistemos ir kita;
- 5) **Renginio saugumas** – bendras renginio saugumo užtikrinimas arenose, viešbučiuose čempionato metu;
- 6) **Akreditavimas** – asmenų patekimo į arena koordinavimas išduodant renginio akreditacijas, arenas zonų planavimas ir patikros punktų įrengimas;
- 7) **Papildomi renginiai** – atidarymo, uždarymo ir apdovanojimų ceremonijos, renginiai žiūrovams tarp rungtynių bei rungtynių metu, oficialūs delegacijų priėmimo vakarai, sirgalių zonos įrengimas;
- 8) **Komercija ir rinkodara** – sutarčių su rėmėjais sudarymas, rėmėjų integraciją į bendrą renginio komunikaciją ir kita;
- 9) **Renginio apipavidalinimas čempionato simbolika** – oficialus čempionato logotipas ir papildomi logotipo elementai, spaudos darbų plano paruošimas ir realizavimas, sporto bazių, viešbučių, transporto, miesto erdvių apipavidalinimas čempionato simbolika;
- 10) **Komunikacija, renginio viešinimas, televizija** – komunikacijos planas, oficialūs čempionato pranešimai, sutartys su transliuotoju, fotografai, žiniasklaidos įtraukimas, spaudos konferencijos;

⁷² FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas
<<http://www.fiba.basketball/europe/youth-manual.pdf>> [žiūrėta 2020-04-10].

- 11) **Medicininis aptarnavimas** – renginio dalyvių medicininis aptarnavimas, antidopingo vykdymas, skubios pagalbos teikimas;
- 12) **Čempionato teisėjų koordinavimas** – teisėjų paskyrimai rungtynėms, teisėjų transportavimas į/iš rungtynių, kasdieninių techninių susirinkimų vykdymas;
- 13) **Čempionatų savanorių koordinavimas** – savanorių atranka, savanorių paskyrimas pagal veiklos sritis, atsakingų savanorių skyrimas už veiklos sritis, komunikacija su savanoriais čempionato metu, nacionalinių rinktinių savanorių koordinavimas;
- 14) **Čempionato vykdymas (varžybos)** – rungtynių ir treniruočių tvarkaraščio sudarymas ir tvirtinimas FIBA, kasdieninių biuletenių sudarymas, rungtynių aptarnaujančio personalo sudarymas;
- 15) **Bendras renginio koordinavimas, planavimas, komunikacija su FIBA** – renginio biudžeto sudarymas, sutarčių su tiekėjais pasirašymas, pagrindinės organizacinės schemos sudarymas, atliekamų užduočių planavimas, VOK koordinavimas, susirinkimų organizavimas;

Atsižvelgiant į skirtingų renginio organizacinių sričių gausą, planuojant renginį, ypatingai svarbus etapas - vietinio organizacinio komiteto sudarymas ir asmenų priskyrimas. Lietuvoje vykusio FIBA „EuroBasket 2011“ čempionato metu atlikto tyrimo tyrėjai nurodė šias VOK pareigybės (žiūrėti 9 pav.)

9 pav. FIBA EuroBasket 2011 Vietinio organizacinio komiteto struktūra⁷⁶

⁷⁶ Žr. išnašą 46 : Čingienė, V.; Špokas, M., p. 50.

Sudarytas vietinis organizacinis komitetas atlieka darbus pagal savo pareigyles. Pradiniame pasiruošimo čempionatui etape sudaroma čempionato darbo grupė apjungianti VOK bei savivaldybės administracijos darbuotojus pagal atitinkamas sritis. Numatant kuo daugiau rengiamo čempionato organizavimo sąlyčio taškų su savivaldybės interesais, galima pasiekti geresnių organizacinių rezultatų. Savivaldybės administracijos darbuotojų ar savivaldybės įmonių pagalba stiprinamos įvairios organizacinės sritys. Sudarant čempionato organizacines darbo grupes iš VOK ir savivaldybės administracijos darbuotojų, privalu nusimatyti sritis, kuriose savivaldybės pagalba galėtų būti realizuojama. Tokios veiklos sritys kaip: komercija ir rinkodara, komunikacija, renginio viešinimas, renginiai, transportas ir logistika, sporto bazės, renginio saugumas.

Vadovaujantis ankstesniuose skyriuose aptartais renginio kokybės vertinimo mokslininkų atliktais tyrimais bei suvokiant, kad organizacinės sritys tarpusavyje persipina savo specifika, organizacines renginio sritis galima išskirti pagal tiesiogiai juntamas renginio dalyviui:

- 1) Apgyvendinimas ir maitinimas;
- 2) Transportas ir logistika;
- 3) Miesto reprezentacija, infrastruktūra;
- 4) Čempionato vykdymas;
- 5) Komunikacija ir viešinimas.

3.2.2. Apgyvendinimas ir maitinimas sąlygų įgyvendinimas

FIBA Europos jaunimo krepšinio čempionatų organizaciniame vadove aprašomos visos VOK koordinuojamos čempionato organizacinės sritys. Organizuojant jaunimo krepšinio čempionatą VOK atsakomybė apgyvendinti čempionato dalyvius, teisėjus, FIBA personalą, ypatingai svarbius asmenis bei VOK narius būtinai skirtinguose viešbučiuose. Taip pat VOK teikia rekomendacijas bei tarpininkauja rezervuojant viešbutį čempionato žiniasklaidos atstovams.

Siekiant išpildyti minimalius FIBA reikalavimus apgyvendinimui, renginio viešbučiai privalo būti tarptautinio standarto kategorijoje tarp 3 ir 4 žvaigždučių. Žvaigždučių skaičių paprastai lemia viešbučio teikiamos paslaugos viešbučio svečiams. Oficialūs čempionato viešbučius inspektuoja ir jų tinkamumą tvirtina FIBA, 6-8 mėn. iki renginio pradžios. Visi pakeitimai viešbutyje atlikti po inspekcijos, privalo būti pranešimi FIBA atstovams.⁷³

FIBA adaptuodama gaunamas ataskaitas iš VOK, nuolatos papildo ir atnaujiną reikalavimus. Vienas iš naujausių reikalavimų – spartusis interneto ryšys viešbučiuose. Tiesa, reikalavimas viešbučiams nemokamai teikti interneto prieigą viešbučio svečiam buvo seniai, tačiau atsižvelgiant į poreikį ir kylančias problemas, siekiant kokybiškos paslaugos teikimo įtraukė sąlygą dėl interneto.

⁷³ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 10.

Organizatorius privalo užtikrinti, kad viešbutyje veikiantis spartusis interneto ryšys būtų pasiekiamas visiems viešbutyje apsistojusiems renginio dalyviams. Jei visgi yra manoma, kad viešbučio interneto ryšys per prastas, delegacijų atstovams privaloma suteikti nešiojamuosius 4G ryšio maršrutizatorius, taip užtikrinant nuolatinį ir nepertraukiamą interneto ryšį.

Organizaciniame vadove apžvelgiamos dažniausiai VOK kylančios problemos su viešbučiais: vėlyvas komandų maitinimo užtikrinimas, kelių nacionalinių rinktinių delegacijų maitinimas tuo pačiu metu, pakankamo kiekio bei kokybės maistas (karštieji ir šaltieji patiekalai), higienos standartų laikymasis maitinimo erdvėse, ankstyvosios svečių registracijos, vėlyvieji svečių išsiregistravimai, pakankamas saugumo užtikrinimas viešbutyje.

Čempionato dalyviai, teisėjai, FIBA atstovai oficialiame čempionato viešbutyje privalo gauti šias paslaugas: skalbimas, rankšluosčiai pagal poreikį, konferencijų salių naudojimas techniniams susirinkimams, čempionato informacinių centrų teikiamas paslaugas. Papildomai FIBA rekomenduoja VOK įrengti žaidėjų laisvalaikio erdves, kuriuose žaidėjai galėtų rasti: televiziją, įvairius stalo žaidimus, biliardo stalus, stalo teniso stalus, stalo futbolo žaidimus bei užkandžius ir gėrimus.

Detaliai nurodomi maitinimo standartai, maitinimo tvarkaraščių lankstumas sudarytas atsižvelgiant į treniruočių ir rungtynių laikus bei delegacijų pageidavimus. Organizaciniame vadove pateikiamos konkrečios gairės dėl valgiaraščio sudarymo atsižvelgiant į bendruosius sportininkų maitinimo principus ir maistinės vertės proporcijas dienos normai. Pateikiami galimo meniu variantai viso čempionato laikotarpiui.

Viešbučio dekoravimas čempionato simbolika, vienas iš FIBA reikalavimų. Siūloma naudoti renginio simboliką bei rėmėjų atvaizdus viešbučio vestibulyje, laisvalaikio erdvėse, viešbučio prieigose. Įvairios renginio ženklinimo priemonės gali būti naudojamos siekiant sukurti teigiamą čempionato atmosferą renginio dalyviams.

3.2.3. Transporto ir logistikos sąlygų įgyvendinimas

FIBA krepšinio čempionato organizatorius yra atsakingas už visų renginio dalyvių transportą. VOK atsakingi asmenys koordinuoja transportavimo tvarkaraščius, įskaitant delegacijų, FIBA teisėjų bei FIBA personalo darbuotojų atvykimą į/iš oro uosto bei vietinius pervežimus tarp viešbučių ir sporto bazių. Organizatoriaus kaštais dengiamos transporto išlaidos atvykstančioms delegacijoms padengiamos jei atvykimas yra ne anksčiau kaip 48 val. iki čempionato pradžios bei 24 val. po finalinių rungtynių. Organizaciniame vadove yra numatytas minimalus 8 autobusų skaičius nacionalinių rinktinių transportavimui viso čempionato metu⁷⁴. Taip pat nurodoma, jog VOK privalo užtikrinti: minimalų autobusų sėdimų vietų skaičių - 32, transportuojamos nacionalinės rinktinės šalies pavadinimo

⁷⁴ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 16.

atvaizdavimą, oro kondicionierių, autobuso apklijavimą čempionato simbolika, galimybę rinktinėms naudotis autobusu laisvą nuo rungtynių metu.⁷⁵

VOK taip pat keliami reikalavimai užtikrinti FIBA personalo darbuotojų bei teisėjų vietinį transportavimą (įskaitant pervežimus iš/į oro uostą). FIBA personalo darbuotojams suteikiami automobiliai su vairuotojais viso čempionato metu arba skiriamas reikiamas kiekis lengvųjų automobilių laisvam judėjimui šalies viduje. Į čempionatą atvykusiems FIBA „Europe“ prezidentui ir vykdančiajam direktoriui, VOK privalo suteikti po vieną automobilį su vairuotoju viso jų buvimo laiką šalyje.

Vietinio organizacinio komiteto pareiga užtikrinti, kad visas čempionate naudojamas transportas turėtų privalomuosius civilinės atsakomybės draudimus, o vairuotojai gebėtų kalbėti anglų kalba. Vienas iš papildomų ir naujų reikalavimų – maršrutinio transporto kursavimas tarp viešbučių (komandų, teisėjų, FIBA personalo, žiniasklaidos) ir čempionato arenų. Maršrutinio transporto tvarkaraštis privalo būti atvaizduojamas viešbučių ir arenų informaciniuose centruose. Bendradarbiaujant su miesto savivalda ar miesto viešojo transporto organizacijomis, sudaryti sąlygas čempionato savanoriams ir dalyviams viešuoju transportu naudotis nemokamai pateikiant oficialią čempionato akreditaciją.

Visi su čempionato vykdymu susiję logistikos darbai dalinami solidariai tarp FIBA bei VOK. Su organizuojamu čempionatu susijusių rekvizitų bei įrangos logistikos išlaidas apmoka FIBA. VOK užtikrina sklandų prekių patekimą į šalį, rūpinasi jų saugojimu, sandėliavimu bei logistika šalies viduje. FIBA siunčiami daiktai yra šie: oficialūs čempionato krepšinio kamuoliai, krepšinio kamuolių stovai, FIBA trofėjai, akreditacijų juostelės, įvairios aplikacijos čempionato apipavidalinimui (aikštės, krepšinio stovų, krepšinio lentų lipdukai, gertuvės ir pan.) bei smulkios FIBA dovanos renginio dalyviams.

3.2.4. Miesto reprezentacija ir infrastruktūra

Organizaciniame čempionato vadove nėra konkrečiau skyriaus skirto miesto reprezentacijai ir bendrai čempionato infrastruktūrai, tačiau remiantis mokslininkų įžvalgomis paslaugų kokybės vertinimui bei suvokiant tai, kad beveik visos 15-a VOK organizacinių sričių yra glaudžiai susijusios, būtina apžvelgti miesto reprezentacijos galimybes organizuojant FIBA jaunimo krepšinio čempionatą.

Sudarant organizacinę darbo grupę iš VOK ir miesto savivaldos administracijos darbuotojų, išsiaiškinami konkretūs miesto ketinimai ir tikslai prisidedant prie krepšinio čempionato organizavimo. Organizaciniame vadove yra rekomendacinio pobūdžio patarimai išnaudoti miesto erdves įvairioms atrakcijoms organizuoti. Miesto savivaldai išreiškus palaikymą, sveikintinas sprendimas – organizuoti oficialų čempionato atidarymą, oficialų delegacijų atstovų priėmimą pas miesto merą, rengti ekskursijas

⁷⁵ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 16.

čempionato dalyviams laisvomis nuo rungtynių dienomis, įrengti čempionato sirgalių zonas arenų prieigose ar kitose miesto erdvėse.

Miesto indėlis į papildomas čempionatas veiktas yra visiškai laisvos formos, tačiau prieš įgyvendinant įvairias veiklas, būtinas FIBA pritarimas. Išnaudojant miesto erdves ir savivaldos infrastruktūrą, galimas miesto dekoravimas ir ženklavimas oficialia čempionato simbolika sukuriant čempionato atmosferą miesto erdvėse.

3.2.5. Čempionato vykdymo sąlygų įgyvendinimas

Čempionato vykdymo sritis iš esmės apimanti ar bent minimaliai susijusi su visomis čempionato organizacinėmis sritimis (arenos įrengimas, komerciniai elementai, varžybų vykdymas, renginio savoriai, IT sistemų įrengimas ir operavimas, renginio saugumas ir kita.).

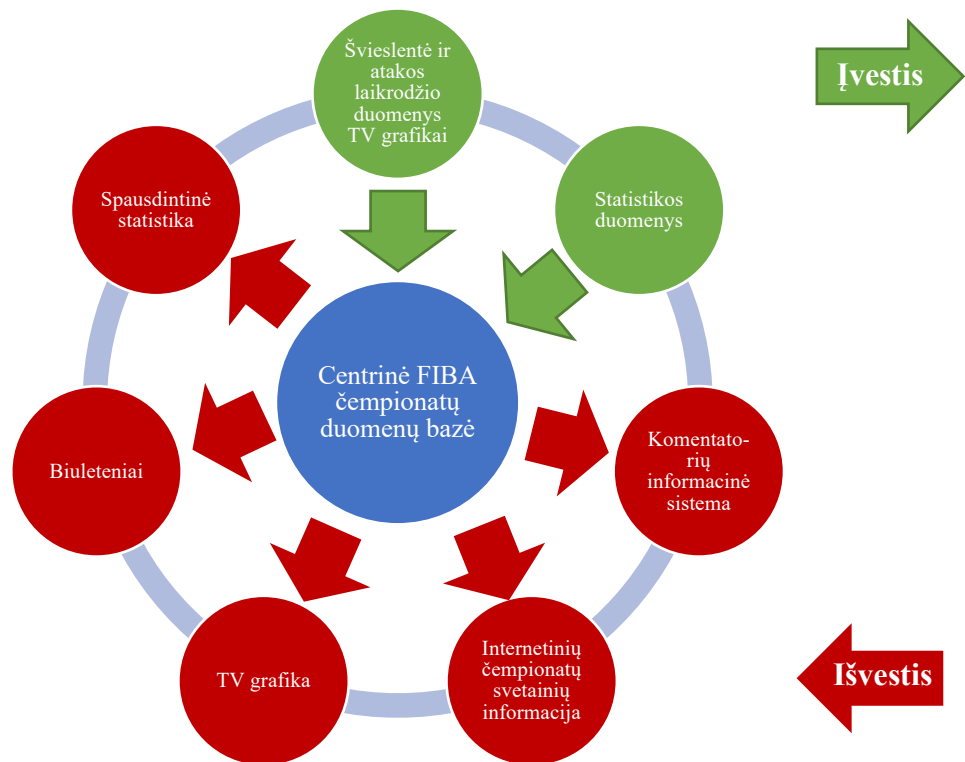
Arenų, sporto bazių įrengimo reikalavimai plačiai apibrėžti čempionato organizaciniame vadove. Krepšinio aikštės paruošimas čempionatui, reikalauja ypatingo dėmesio, kadangi tai pagrindinė ir esminė renginio reprezentacijos vieta. Krepšinio aikštė ir visas krepšinio inventorių naudojamas krepšinio rungtynėms privalo atitikti oficialiuose FIBA krepšinio taisyklėse nurodytus reikalavimus. Išskirtinai daug dėmesio reikalaujanti erdvė ypatingai svarbi idealiam pateikimui televiziniams transliacijoms. Aikštės apipavidalinimas bei apklijavimas čempionato simbolika bei rėmėjų prekinių ženklų atvaizdais, griežtai koordinuojamas FIBA atsakingų asmenų. Visos parketo aplikacijos, aplink aikštę esantys reklaminiai skydai privalo būti iš anksto suderinti ir patvirtinti FIBA atsakingų asmenų. FIBA turi pilną ir neapribotą teisę į aikštės apklijavimą ir reklaminių plotų kiekį. Atskiru sutarimu FIBA skiria reklaminius plotus ant parketo bei LED ekranų (anglų k. – *light-emitting diode display*) transliavimo tinklėlyje vietų nacionalinės federacijos rėmėjų atvaizdavimui.

Arenų patalpų įrengimui FIBA organizacinis vadovas reikalauja įrengti šias patalpas arenoje: komandų persirengimo kambarius, teisėjų persirengimo kambarius, FIBA bei VOK biurų patalpas, pirmosios medicinos pagalbos kambarį, savanorių patalpas, žiniasklaidos darbo kambarį, žiniasklaidos tribūną, žiniasklaidos darbo vietas prie aikštės, spaudos konferencijų kambarį, dopingo patikros punktus, televizijos transliacijų technikų darbo kambarius, VIP ložes ir kita.

Pati arena privalo turėti oro kondicionavimo sistemas, apšvietimo, vaizdo (rekomenduotina) bei garso sistemas, sparčiojo bevielio interneto sistemas. Interneto ir telekomunikacinių įrenginių sistemų įrengimą reguliuoja atskirtas dokumentas – IT vadovas.

Organizatorius – nacionalinė krepšinio federacija bei VOK prisiima pilną atsakomybę dėl informacinių technologijų reikalavimų išpildymo. Informacinių ir komunikacinių sistemų reikalavimai išskiriami atskiru detaliuoju dokumentu (angl. k. – *Information and communication technology manual*). FIBA taip pat turi visas čempionato skaitmeninių duomenų nuosavybės teises (žiūrėti 10 pav.)⁷⁶

⁷⁶ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 78.

10 pav. FIBA centrinė skaitmeninės informacijos schema⁷⁷

Visų FIBA čempionatų (įskaitant ir pagrindinius FIBA čempionatus) skaitmeninės informacijos duomenų bazę sudaro visa galima skaitmeninė informacija: centrinė duomenų bazė, statistikos programinės įrangos generuojama informacija, spaudos maketai, statistiniai duomenys internete, komentatorių informacinė sistema, televizijos grafikos formavimas, internetinės čempionatų svetainės informacija ir kita.

3.2.6. Čempionato viešoji komunikacija ir renginio viešinimas

Komunikacijos ir renginio viešinimo reikalavimai išskirti atskiru dokumentu, organizacinio vadovo priedas (aglą k. - *FIBA Media & Broadcasting manual*), kuris labai detaliai apibrėžia visus VOK veiksmus susijusius su oficialiu čempionato komunikaciniu planu, televizinėmis transliacijomis bei darbu su žiniasklaidos kanalais⁷⁸.

Nacionalinė krepšinio federacija pasirašydama sutartį dėl FIBA čempionato organizavimo prisiima įsipareigojimus apibrėžtus FIBA vidiniuose reglamentuose pilna apimtimi. Vienas iš įsipareigojimų – viso pasiruošimo čempionatui bei čempionato vykdymo laikotarpiu glaudžiai bendradarbiauti su FIBA komunikacijos departamentu ir visą viešosios komunikacijos plano vykdymą

⁷⁷ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 74.

⁷⁸ Ten pat, p. 91.

derinti su FIBA. VOK atsakingas asmuo atsakingas už komunikacijos ir viešųjų ryšių srities veiklą prisiima įgyvendinti šiuos reikalavimus⁷⁹:

- 1) Su FIBA suderintai komunikuoti visą su čempionatu susijusią informaciją: teikiant nuotraukas, vaizdo įrašus susijusius su pasiruošimo čempionatui darbais, orientuota priimančiosios šalies žiniasklaidai;
- 2) kartu su skaitmeninio turinio valdytoju, FIBA atstovu, patikrinti, ar visa informacija pateikiama oficialioje svetainėje yra teisinga;
- 3) komercinės veiklos koordinavimas žiniasklaidos atžvilgiu suderinus su VOK komercijos ir rinkodaros vadovu;
- 4) vykdyti čempionatą organizuojančios šalies žiniasklaidos atstovų akreditavimo procedūrą;
- 5) vykdyti oficialias FIBA žaidėjų, personalo fotosesijas;
- 6) suderintai su FIBA žiniasklaidos operacijų vadovu, koordinuoti visas žiniasklaidos sritis, užtikrinant sklandų viešinimo programos įgyvendinimą;
- 7) žiniasklaidos savanorių komandos koordinavimas;
- 8) pateikinti atsakymus žiniasklaidai į klausimus, susijusius su renginiu;
- 9) veikti kaip pagrindinis priimančiosios šalies žiniasklaidos kontaktas;
- 10) kartu su FIBA žiniasklaidos operacijų vadovu, atstovauti oficialias publikacijas tarptautinės žiniasklaidos atstovams, suderintai veikti kaip pagrindinis čempionato žiniasklaidos kontaktas.

Komunikacijos ir viešųjų ryšių VOK vadovas, veikiant kartu su kitų sričių VOK vadovais, koordinuoja visus su žiniasklaida susijusius paruošiamuosius darbus, tokius kaip žiniasklaidos tribūnos ir darbo vietų įkūrimas, mišrios zonos įrengimą (anglų k. - *mixed zone*⁸⁰), konferencijų salės įrengimas, čempionato fotografų ir operatorių koordinavimas, rungtynių apžvalgos vaizdo įrašų pateikimas žiniasklaidai ir kita.

Visas su viešąja erdve susijusias veiklas, VOK komunikacijos ir viešųjų ryšių vadovas, skiria savo pavaldiems kolegoms arba atlieka pats. Veiklos susijusios su socialinių tinklų priežiūra, skaitmeninio turinio kūrimu, televizijos transliacijų procesas bei televizinio signalo perdavimo užtikrinimo darbai tiesiogiai priskiriami VOK komunikacijos ir viešųjų ryšių vadovui.

Tiesioginės televizinės transliacijos vykdomos VOK nuožiūra, tačiau FIBA pateikia sąrašą rungtynių, kurias privaloma transliuoti. Visos televizinės produkcijos ir transliavimo kaštai tenka VOK. Privalomos rungtynės (tik A divizionų) televizinėms transliacijoms yra šios:

⁷⁹ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 92.

⁸⁰ Mišri zona / interviu zona, tai numatyta ir specialiai įrengta zona krepšinio aikštės prieigose, skirta akredituotiems žiniasklaidos atstovams susitikti tiesiogiai su žaidėjais, treneriais iškart po pasibaigusių rungtynių.

- FIBA U20 Europos vaikinių krepšinio čempionato pusfinalio rungtynės, rungtynės dėl 3-ios vietos bei rungtynės dėl 1-os vietos (viso 4 rungtynės);
- FIBA U18 Europos vaikinių krepšinio čempionato pusfinalio rungtynės, rungtynės dėl 3-ios vietos bei rungtynės dėl 1-os vietos (viso 4 rungtynės);
- FIBA U16 Europos vaikinių krepšinio čempionato rungtynės dėl 3-ios vietos bei rungtynės dėl 1-os vietos (viso 2 rungtynės);
- FIBA U20 Europos merginų krepšinio čempionato rungtynės dėl 3-ios vietos bei rungtynės dėl 1-os vietos (viso 2 rungtynės);
- FIBA U18 Europos merginų krepšinio čempionato rungtynės dėl 3-ios vietos bei rungtynės dėl 1-os vietos (viso 2 rungtynės);
- FIBA U16 Europos merginų krepšinio čempionato rungtynės dėl 3-ios vietos bei rungtynės dėl 1-os vietos (viso 2 rungtynės).⁸¹

Visos išlaidos susijusios su televizinėmis transliacijomis tenka čempionatą organizuojančiai nacionalinei krepšinio federacijai. Kiekvienos nacionalinės krepšinio federacijos sprendimas dėl papildomų rungtynių transliavimo tenka jai pačiai, tačiau VOK privalo užtikrinti visų čempionato rungtynių vaizdo signalo padavimą FIBA internetinėms platformoms užtikrinant tiesiogines rungtynių transliacijas.

⁸¹ Žr. išnašą 75 : FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas, p. 98.

4. TYRIMO METODOLOGIJA

4.1. Tyrimo metodologija

Šiame magistro baigiamajame darbe buvo taikyti šie tyrimo metodai:

1. *Mokslinės literatūros analizės metodas* – padėjo įvertinti ir atskleisti čempionatų organizavimo procesus, sporto renginių poveikį, liekamuosius reiškinius, teikiamas naudas, renginio organizavimo kokybės sampratą ir jos vertinimą bei kitas darbe nagrinėtas sąvokas, jų požymius ir reikšmę;

2. *Aprašomasis metodas* – naudotas siekiant išsamiai ir aiškiai aprašyti ir parodyti sporto renginių svarbą bei jų kokybės vertinimo galimybes. Šis metodas padeda įvertinti surinktą ir apžvelgtą informaciją, kuri yra reikalinga siekiant atlikti išsamų tyrimą;

3. *Anketinė apklausa* – siekiant įgyvendinti šio baigiamojo magistro darbo uždavinius ir tikslus, tyrimui atlikti skirta anketa sudaryta remiantis nagrinėta moksline literatūra. Anketinės apklausos metodas pasirinktas norint apklausti specialiai pasirinktą žmonių grupę (jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai, delegacijų personalas, teisėjai), turinčią žinių ir patirties iš jau dalyvautų renginių, kurie leidžia įvertinti pagrindinius aspektus aiškinantis sporto renginių kokybę lemiančius veiksnius;

4. *Duomenų apdorojimo statistiniai metodai* - anketinės apklausos būdu surinkti duomenys buvo sukaupti duomenų bazėje, naudojantis Microsoft Excel programa, statistinė analizė atlikta naudojantis SPSS programa;

5. *Apibendrinamasis metodas* – buvo naudojamas formuojant magistro baigiamojo darbo išvadas bei teikiant rekomendacijas.

Remiantis renginių organizavimo kokybės vertinimo modeliu, buvo išskirtos svarbiausių veiksnių kategorijos, kurios nulemia renginių kokybės vertinimą. Įvertinus jau atliktus tyrimus bei išnagrinėtą literatūrą, atrinkti pagrindiniai kriterijai – renginio organizacinių sričių kategorijos, tinkančios įvertinti FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę. Suskirsčius organizacines sritis į apibendrinamas kategorijas ir adaptavus mokslininkų išvadas, gauti šios organizacinių sričių kategorijos: apgyvendinimas ir maitinimas; 2) sporto bazės/arenos; 3) transportas ir logistika; 4) miesto reprezentacija; 5) renginio vykdymas; 6) renginio informacinė sklaida. Remiantis šiomis kategorijomis sudaryta anketa, leisianti atlikti detalesnę analizę.

Sudarant FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę lemiančių veiksnių vertinimo anketą, remtasi mokslininkų C. Gratton, S. Shibli (2006), H.Preuss (2007), K. Sotiriadou, D. Shilbury, S. Quick (2008), V.Čingienės (2011), M. Kerzaitės, B.Melniko (2014), N.D. Theodorakis, K. Kaplanidou (2015), bei G. Masterman (2014) mokslinėmis išvalgomis bei atliekamais tyrimais šių autorių moksliniuose darbuose.

4.2. Tyrimo dalyviai ir tyrimo organizavimas

Anketinė apklausa gali būti vykdoma elektroniniais komunikacijos kanalais (sukuriant apklausos internetinį puslapį arba siunčiant anketas elektroniniu būdu) arba pateikiant anketą respondentui. Šiame darbe pasirinktas pirmasis būdas – sukuriant apklausų elektronines versijas. Atlikta apklausa: FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę lemiančių veiksniai. Šia anketa buvo pasidalinta su tiksline respondentų grupe: jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjais, delegacijų personalu, teisėjais. Anketa pasidalinta su 213 nacionalinių krepšinio federacijų, siekiant apklausti tyrimo tikslinę respondentų grupę. Anketa pateikta priede Nr. 2.

Anketų klausimai buvo uždaro bei atviro tipo, kurių turinys atitinka nagrinėtos mokslinės literatūros analizę. Anketa buvo siekiama dalyvių vertinimo pagrindu išanalizuoti tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) čempionatų organizavimo kokybę lemiančius veiksniai. Atliekant apklausą buvo vadovautasi geravališkumo, etiniais bei teisiniais tyrimo principais, t.y. užtikrinamas tiek tyrimo, tiek respondentų duomenų anonimiškumas bei patikimumas. Visi tyrimo dalyviai buvo informuoti apie tyrimo tikslą, jo anonimiškumą (anketų rezultatai nebuvo viešai publikuojami).

Visus apklausoje pateiktus klausimus galima išskirti į skirtingas kategorijas, kurios turėjo tam tikrus tikslus (žiūrėti 3 lentelę.) ir kuriais buvo siekiama išsiaiškinti tikslią informaciją svarbią tyrimui. Pirmasis klausimas leido nustatyti, kuriai tikslinei grupei priklauso atsakiusieji. Taip pat respondentai buvo prašomi įvertinti išskirtas svarbiausias renginių organizavimo sritis: apgyvendinimą, transportą, čempionato miesto reprezentaciją, čempionato vykdymą, čempionatų arenas, čempionato informacinę sklaidą. Tai buvo vertinama 2 – 7 klausimų blokais. Klausimai nuo 8 iki 15 leido įvertinti respondentų asmeninę patirtį po čempionato. Klausimai nuo 13 iki 15 leido įvertinti bendrąją informaciją apie respondentus, t.y. jų amžių, lytį bei iš kurios šalies jie yra.

3 lentelė. Anketos klausimų paskirtis

Klausimo nr.	Klausimų paskirtis
1 klausimas	Tikslinės respondentų grupės nustatymas
2 klausimas	Apgyvendinimo kokybės įvertinimas
3 klausimas	Transporto kokybės įvertinimas
4 klausimas	Čempionato miesto reprezentacijos kokybės įvertinimas
5 klausimas	Čempionato vykdymo kokybės įvertinimas
6 klausimas	Čempionato arenų kokybės įvertinimas
7 klausimas	Čempionatų informacinės sklaidos kokybės įvertinimas
8 – 12 klausimai	Respondentų asmeninė patirtis po čempionato įvertinimas
13 – 15 klausimai	Bendrosios informacijos apie respondentus nustatymas

Sudaryta darbo autoriaus

Šiame darbe atlikto mokslinio tyrimo procesą galima suskirstyti į pagrindinius etapus:

1. *Pasiruošimas tyrimui ir tyrimo organizavimas.* Šiame etape atlikti su tyrimu susijęs planavimas, kurio metu iškeliamas tyrimo tikslas, uždaviniai, objektas, atliekamas tyrimo proceso organizavimas;

2. *Empirinių duomenų rinkimas.* Šiame etape sukurta anketa buvo pasidalinta su žmonių grupėmis, kurios buvo atrinktos ir patvirtintos kaip tinkamos tyrimo rezultatams įvertinti. Tyrimo respondentai pasirinkti pasauliniu mastu. Tyrimas buvo atliktas vieną kartą 2020 m. kovo – balandžio mėnesiais ir daugiau nekartotas.

3. *Surinktų duomenų analizė.* Gauti anketos duomenys buvo apdoroti MS Excel programa bei SPSS programine įranga.

4.3. Tyrimo dalyvių charakteristika

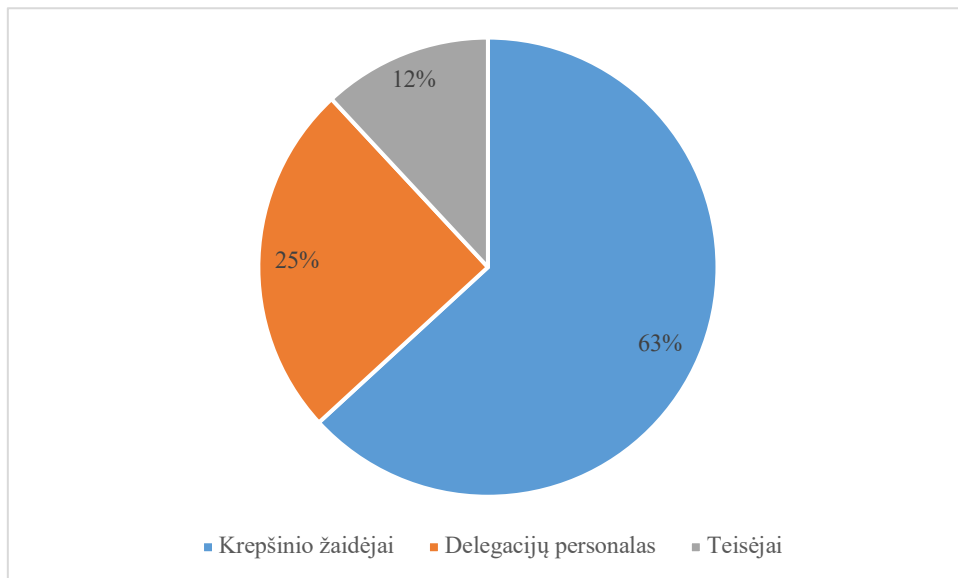
Tyrimui (anketiniu būdu) buvo pasirinkti trijų tipų respondentai, kuriems buvo pateiktos anketos:

- 1) Jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai;
- 2) Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų personalas;
- 3) Jaunimo krepšinio rinktinių teisėjai.

Šį respondentų pasirinkimą lėmė tikslas itin objektyviai išnagrinėti jaunimo rinktinių krepšinio čempionatų kokybę būtent per dalyvių jau turėtą patirtį ankstesniuose jų dalyvautuose čempionatuose. Būtent tai nulėmė, kad tyrimo subjektais buvo pasirinkti ne čempionatų dalyviai, bet ir delegacijų personalas bei teisėjai. Respondentai apklausti iš įvairių skirtingų pasaulio šalių. Toks respondentų pasirinkimas leidžia turėti įvairesnę tyrimų imtį ir pateikti tikslesnius tyrimo rezultatus.

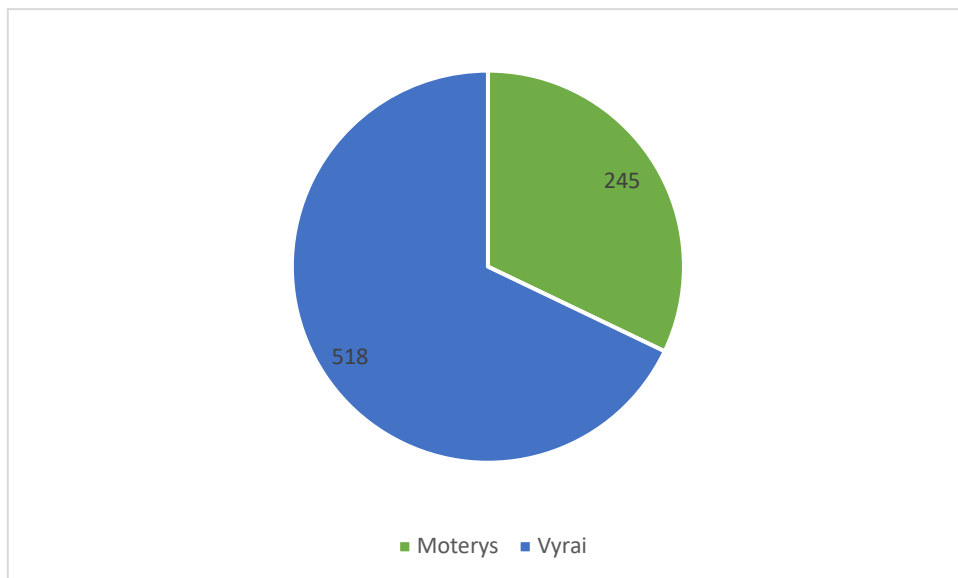
Remiantis surinktais duomenimis į respondentams pateiktas anketas atsakė 763 žmonės, kuriuos galima suskirstyti pagal tikslines grupes (žiūrėti 11 pav.):

- 1) 482 jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai ir žaidėjos t.y. 63 proc. visų respondentų;
- 2) 190 jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų personalo narių t.y. 25 proc. visų respondentai;
- 3) 91 jaunimo krepšinio rinktinių teisėjas t.y. 12 proc. visų respondentų.

11 pav. Respondentų skirstinys pagal tikslines grupes (sudaryta darbo autoriaus)

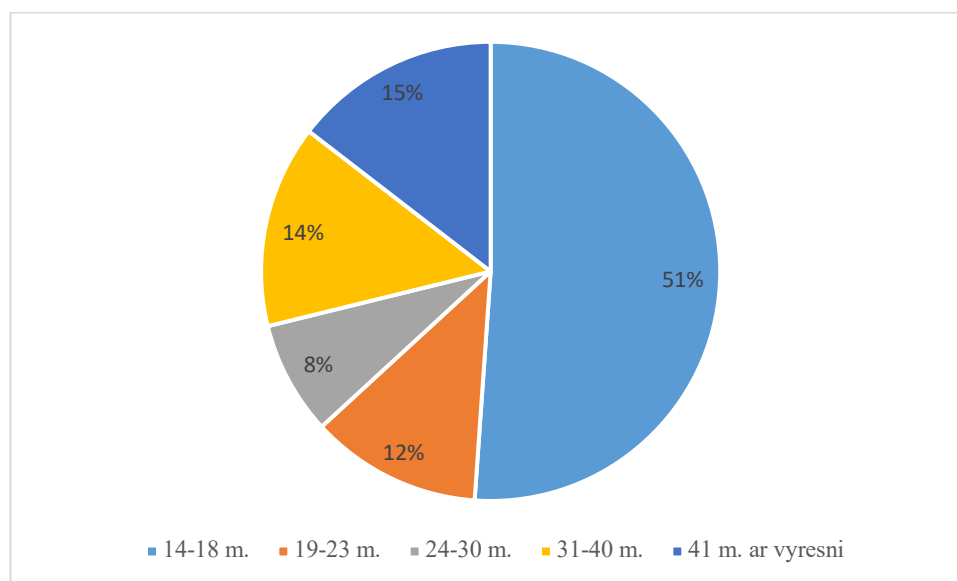
Atsižvelgiant į surinktus duomenis apie respondentus (žiūrėti 12 pav.), galima matyti, jog dauguma atsakiusių yra vyrai – 518 respondentai t.y. 60 proc. visų respondentų. Atsakiusių moterų dalis yra mažesnė – 32 proc. (245 moterys) visų respondentų.

12 pav. Respondentų skirstinys pagal lytį (sudaryta darbo autoriaus)

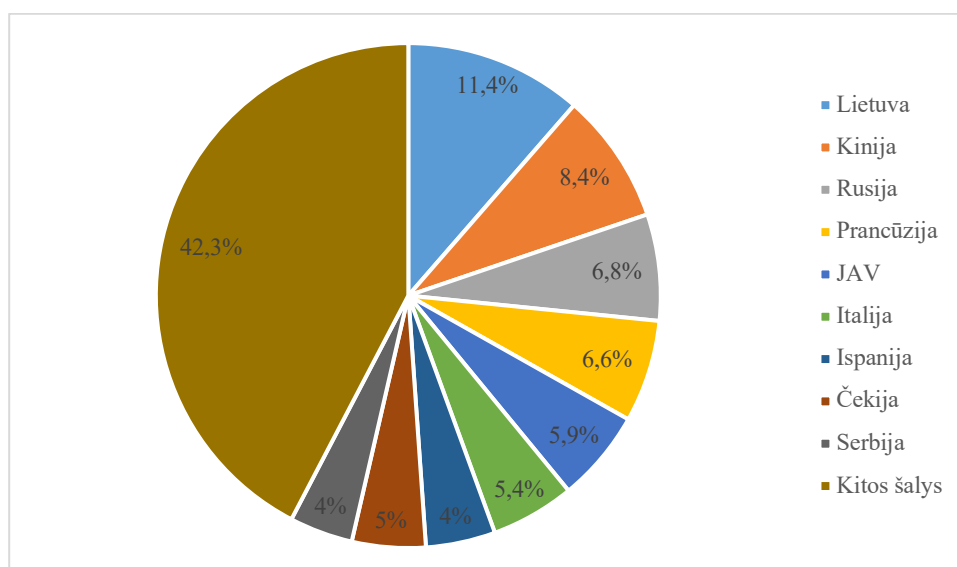
Dauguma respondentų, net 390 t.y. 51 proc., priklauso amžiaus grupei nuo 14 iki 18 m. (žiūrėti 13 pav.). Tam turi įtakos, kad didžioji dalis atsakiusių yra jaunimo krepšinio čempionatuose dalyvavę krepšininkai. Antra pagal dydį atsakiusių amžiaus kategorija yra 41 m. ir vyresni – 111 respondentai, o tai sudaro 15 proc. visų atsakiusių. Nedaug atsiliko ir amžiaus kategorija nuo 31 m. iki 40 m., kuriai priklausė 109 respondentai, kurie sudarė 14 proc. visų apklaustųjų. Amžiaus grupei nuo 19 m. iki 23 m.

priklausė 92 respondentai, kurie sudarė 12 proc. visų apklaustųjų. Mažiausia atsakiusių dalis priklausė amžiaus grupei nuo 24 m. iki 30 m. – tik 8 proc. visų atsakiusių, t.y. 61 respondentas.

13 pav. Respondentų skirstinys pagal amžių (sudaryta darbo autoriaus)

Į pateiktą apklausą atsakė respondentai iš 31 skirtingų pasaulio šalių. Didelę dalį respondentų padėjo pasiekti nacionalinės krepšinio federacijos, kurios pasidalino apklausomis su savo krepšininkais, delegacijų atstovais bei teisėjais. Didžiąją dalį atsakiusių (žiūrėti 14 pav.) – 11,4 proc. – sudarė respondentai iš Lietuvos, t.y. 87 respondentai. Vieni iš dažniausių respondentų taip pat buvo iš Kinijos (8,4 proc. – 64 respondentai), Rusijos (6,8 proc. – 52 respondentai), Prancūzijos (6,6 proc. – 50 respondentų), Amerikos (5,9 proc. – 45 respondentai). Diagramoje didžiausią dalį, net 42,3 proc., sudaro kitos šalys, tai yra šalys, kuriose respondentų buvo 30 arba mažiau. Viso tai 22 skirtingos šalys – 323 respondentai.

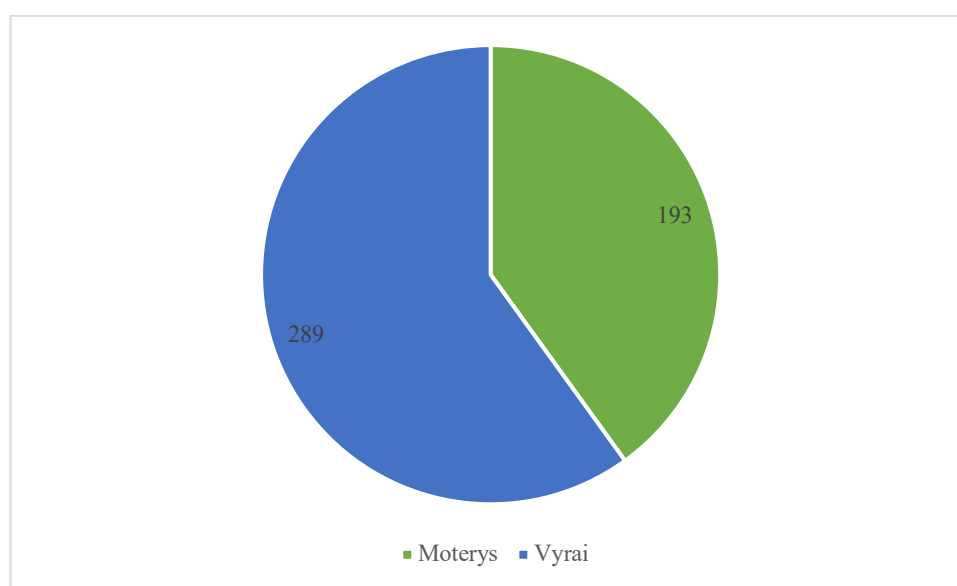

14 pav. Respondentų skirstinys pagal šalis (sudaryta darbo autoriaus)

Tarptautinė krepšinio federacija (FIBA) jungia 213 nacionalinių krepšinio federacijų, iš kurių Afrikos regiono – 54, Amerikos regiono – 43, Azijos – 44, Europos – 53 ir Okeanijos – 19.

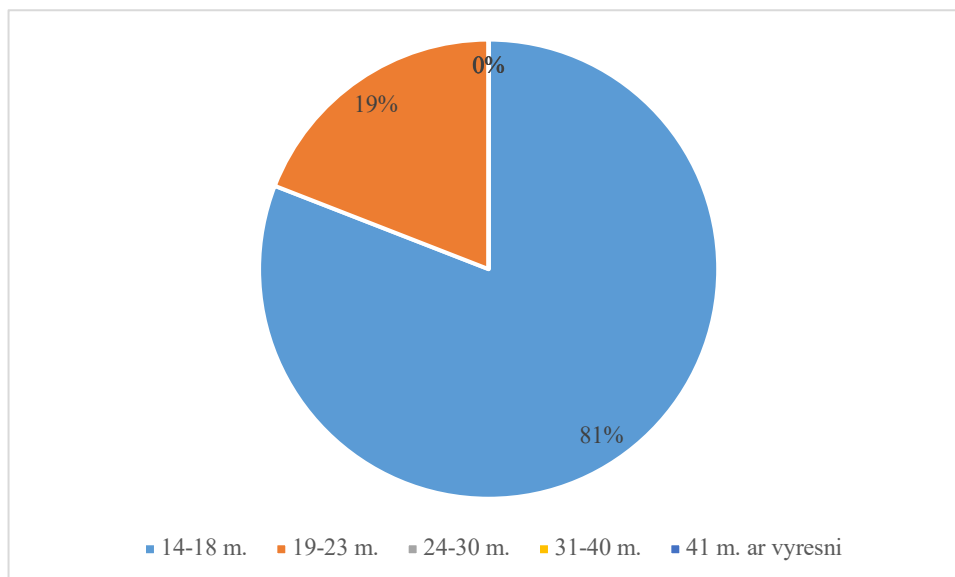
4.3.1. Jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai

Kaip jau aptarta, didžioji dalis atsakiusių, net 63 proc. visų respondentų, yra jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai. Atsižvelgiant į surinktus duomenis (žiūrėti 15 pav.), galima matyti, jog dauguma atsakiusių yra vyriškosios lyties – 289 respondentai t.y. 60 proc. visų respondentų. Atsakiusių moteriškosios lyties respondenčių dalis yra mažesnė – 40 proc. (193 moterys) visų respondentų.

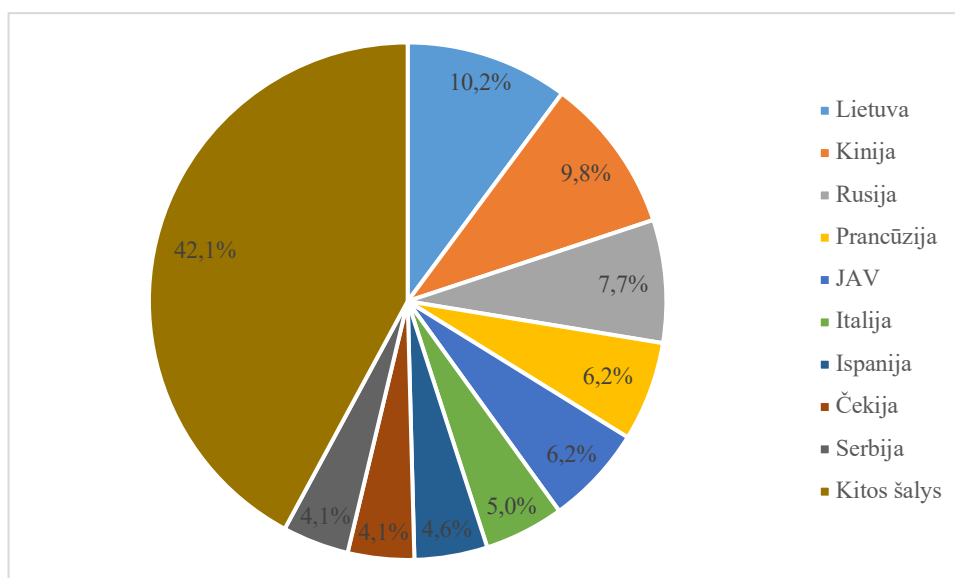
15 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjų skirstinys pagal lytį (sudaryta darbo autoriaus)

Jaunimo rinktinių krepšininkais laikomi žaidėjai nuo 14 metų iki 20 metų (imtinai). Kadangi apklaustieji buvo jaunimo rinktinių krepšininkai ir krepšininkės, atsakiusių vyresnių nei 24 metai apklausoje nebuvo. Dauguma respondentų, net 390 t.y. 81 proc. visų atsakiusių jaunimo rinktinių žaidėjų, priklauso amžiaus grupei nuo 14 iki 18 m. (žiūrėti 16 pav.). Kita dalis – 19 proc. atsakiusių žaidėjų – priklauso amžiaus grupei nuo 19 metų iki 23 metų.

16 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjų skirstinys pagal amžių (sudaryta darbo autoriaus)

Į pateiktą apklausą atsakė jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjai iš 30 pasaulio šalių. Didžioji atsakiusių dalis (žiūrėti 17 pav.) – 10, 2 proc. – respondentai iš Lietuvos, t.y. 49 respondentai. Vieni iš dažniausių respondentų taip pat buvo iš Kinijos (9,8 proc. – 47 respondentai), Rusijos (7,7 proc. – 37 respondentai), Prancūzijos (6,2 proc. – 30 respondentų), Amerikos (6,2 proc. – 30 respondentai). Diagramoje didžiausią dalį, net 42,1 proc., sudaro kitos šalys, tai yra šalys, kuriose respondentų buvo mažiau nei 20. Viso tai 21 šalis – 203 respondentai.

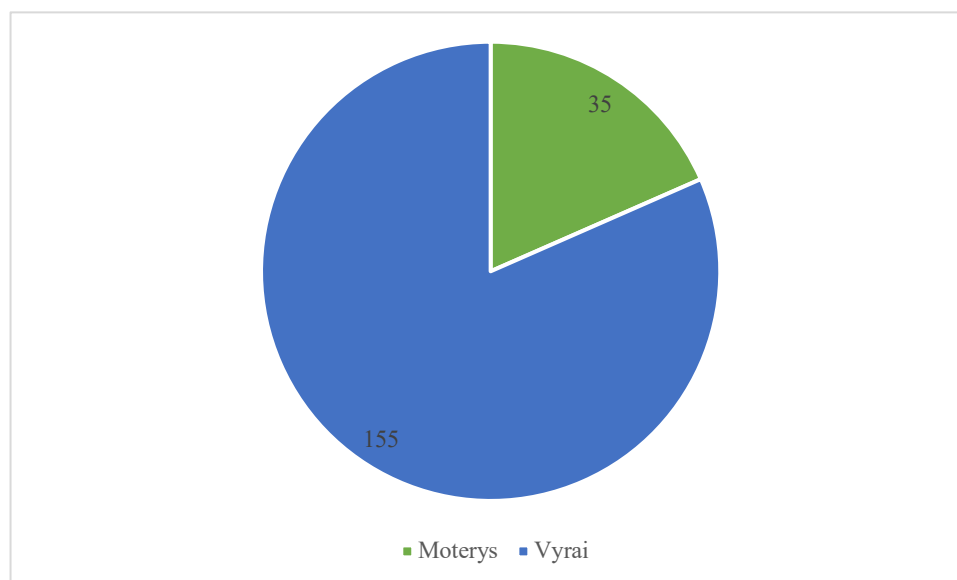

17 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų žaidėjų skirstinys pagal šalis (sudaryta darbo autoriaus)

Visi jaunimo čempionatų žaidėjai respondentai, buvę arba esami nacionalinių rinktinių žaidėjai. Oficialūs FIBA kontinentiniai ir pasaulio jaunimo čempionatai⁸² yra skirstomi pagal amžiaus grupes: U16 (Kontinentinis čempionatas), U17 (Pasaulio čempionatas), U18 (Kontinentinis čempionatas), U19 (Pasaulio čempionatas) ir U20 (Kontinentinis čempionatas) tiek merginų, tiek vaikų kategorijose.

4.3.2. Delegacijų personalo nariai

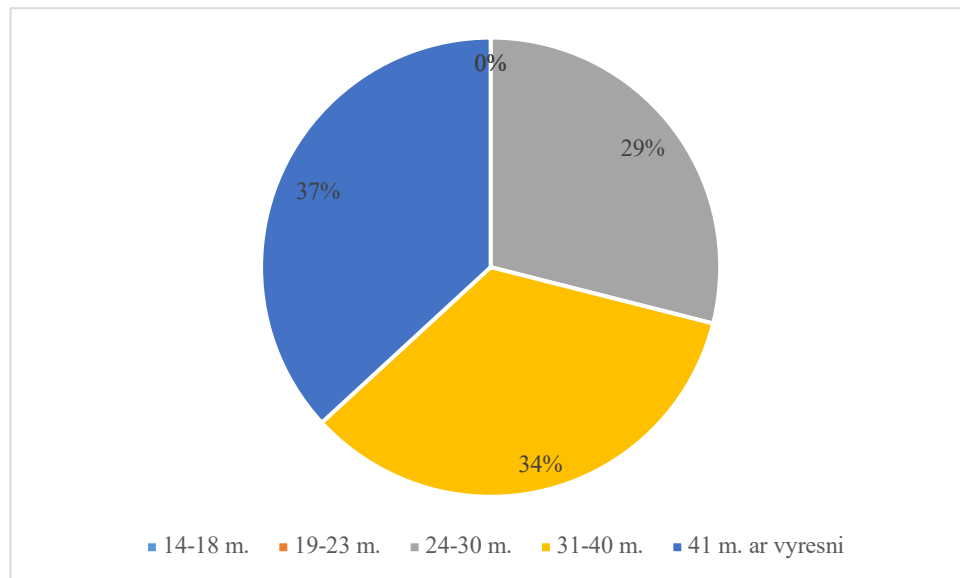
25 proc. visų respondentų buvo jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų personalo nariai. Atsižvelgiant į surinktus duomenis (žiūrėti 18 pav.), galima matyti, jog dauguma atsakiusių yra vyriškosios lyties – 155 respondentai t.y. 82 proc. visų respondentų. Atsakiusių moteriškosios lyties respondenčių dalis yra ženkliai mažesnė – 18 proc. (35 moterys) visų respondentų.

18 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų narių skirstinys pagal lytį
(sudaryta darbo autoriaus)

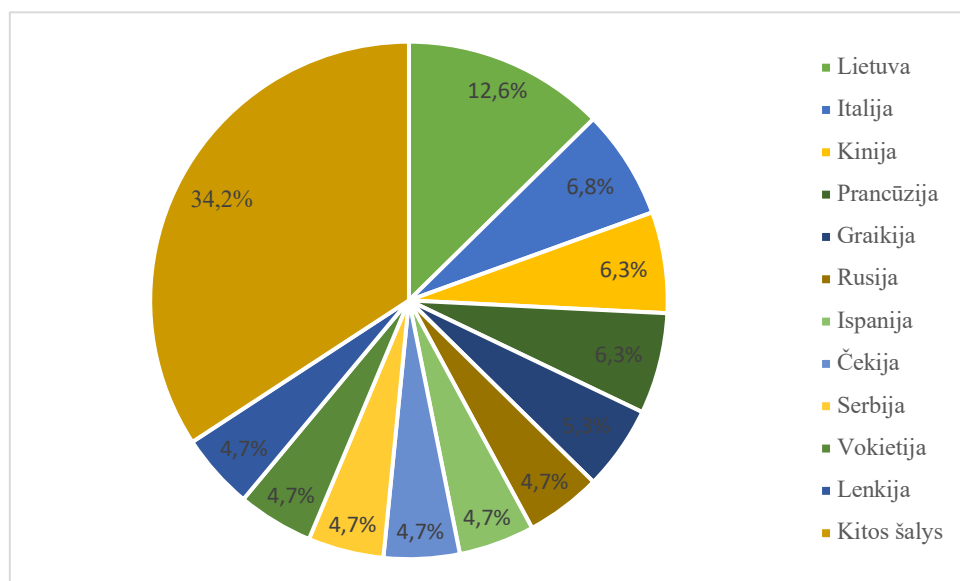
Delegacijų nariais gali būti tik pilnamečiai asmenys, nes komandose jie neša įvairias atsakomybes. Dėl šios priežasties nei 14 – 18 metų grupės, nei 19 – 23 metų grupės respondentų iš delegacijų narių apklausoje nėra (žiūrėti 19 pav.). 70 respondentų, t.y. 37 proc., buvo 41 meto ar vyresni ir sudarė didžiausią atsakiusių dalį. 35 proc. (65 respondentai) priklausė amžiaus grupei nuo 31 meto iki 40 metų. Mažesnė dalis – 55 respondentai (29 proc.) priklausė grupei nuo 24 metų iki 30 metų.

⁸² Žr. išnašą 3 : Oficialus tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) tvarkaraštis.

19 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų narių skirstinys pagal amžių
(sudaryta darbo autoriaus)

Į pateiktą apklausą atsakė jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų nariai iš 31 pasaulio šalies. Didžioji atsakiusiųjų dalis (žiūrėti 20 pav.) – 12,6 proc. – respondentai iš Lietuvos, t.y. 24 respondentai. Didesnė dalis respondentų dalis buvo iš Italijos (6,8 proc. – 13 respondentai), Kinijos (6,3 proc. – 12 respondentai), Prancūzijos (6,3 proc. – 12 respondentų), Graikijos (5,3 proc. – 10 respondentai). Po 9 respondentus buvo iš Rusijos, Ispanijos, Serbijos ir Vokietijos. Diagramoje didžiausią dalį, net 34,2 proc., sudaro kitos šalys, tai yra šalys, kuriose respondentų buvo mažiau nei 9. Viso tai 20 šalys – 65 respondentai.

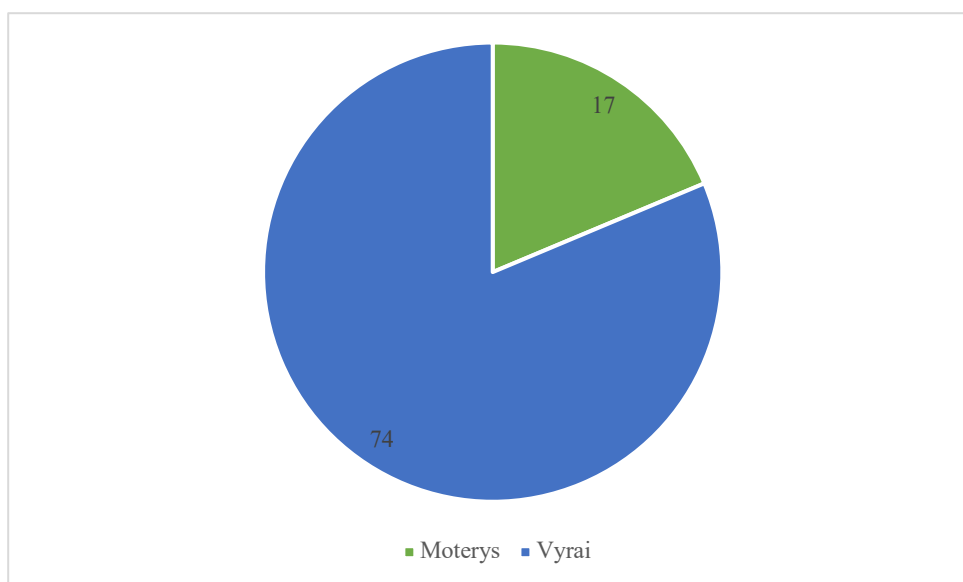

20 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų narių skirstinys pagal šalis
(sudaryta darbo autoriaus)

FIBA jaunimo čempionatų dalyvių – nacionalinių krepšinio rinktinių delegacijų personalo nariai respondentai, buvę arba esami nacionalinių rinktinių nariai. Oficialiuose FIBA kontinentiniuose ir pasaulio jaunimo čempionatuose delegacijos narių (treneriai, daktarai, pagalbini personalas) skaičius vienai rinktinei – 3 - 9 asmenys⁸³.

4.3.3. Teisėjai

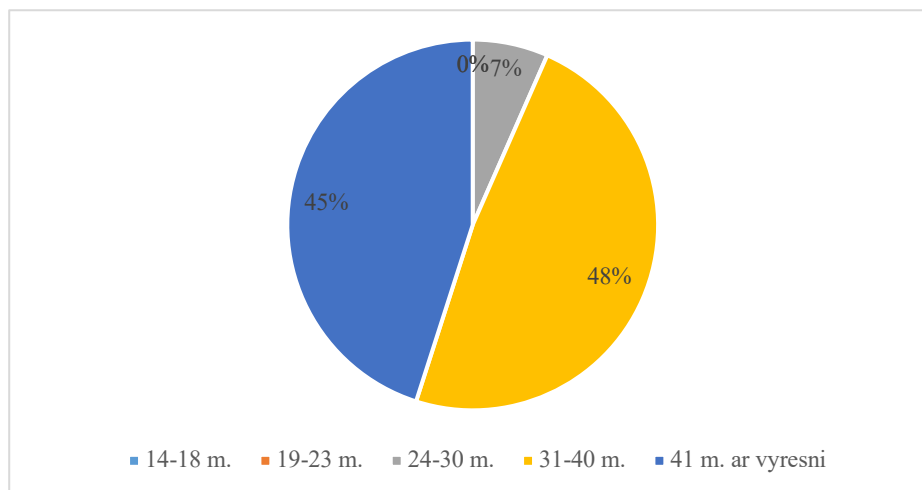
91 respondentas iš visų atsakiusių į apklausą buvo jaunimo krepšinio čempionatuose dalyvavę teisėjai ir jie sudarė 12 proc. visų respondentų. Atsižvelgiant į surinktus duomenis (žiūrėti 21 pav.), galima matyti, jog dauguma atsakiusių yra vyriškosios lyties – 74 respondentai t.y. 81 proc. visų respondentų. Atsakiusių moteriškosios lyties respondenčių dalis yra ženkliai mažesnė – 19 proc. (17 moterų) visų respondentų.

21 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų skirstinys pagal lytį (sudaryta darbo autoriaus)

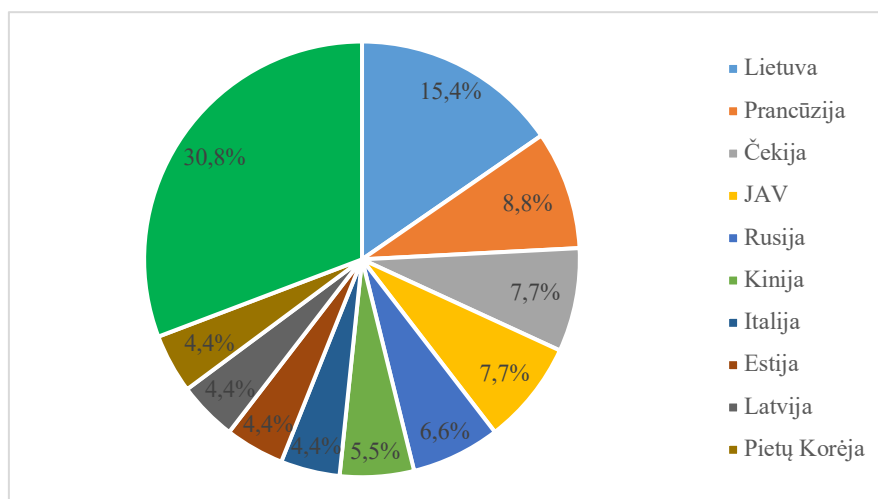
Delegacijų nariais gali būti tik pilnamečiai asmenys ir turi būti išsilaikę tarptautinės kategorijos FIBA krepšinio teisėjo licenciją. Dėl šios priežasties nei 14 – 18 metų grupės, nei 19 – 23 metų grupės respondentų iš teisėjų apklausoje nėra (žiūrėti 22 pav.). 44 respondentai, t.y. 48 proc., buvo nuo 31 iki 40 metų ir sudarė didžiausią atsakiusių teisėjų dalį. 45 proc. (41 respondantai) 41 m. arba vyresni. Mažesnė dalis – 6 respondantai (t.y. 7 proc.) priklausė grupei nuo 24 metų iki 30 metų.

⁸³ Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) vidinio reglamentavimo 3 knyga – Žaidėjai ir teisėjai, <<https://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf>> [žiūrėta 2020-04-05];

22 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų skirstinys pagal amžių (sudaryta darbo autoriaus)

Į pateiktą apklausą atsakė jaunimo krepšinio čempionatuose dalyvavę teisėjai iš 30 pasaulio šalių. Didžioji atsakiusių dalis (žiūrėti į 23 pav.) – 15,4 proc. – respondentai iš Lietuvos, t.y. 14 respondentų. Didesnė dalis respondentų dalis buvo iš Prancūzijos (8,8 proc. – 8 respondentai), Čekijos (7,7 proc. – 7 respondentai), JAV (7,7 proc. – 7 respondentų), Rusijos (6,6 proc. – 6 respondentai), Kinijos (5,5 proc. – 5 respondentai). Po 4 respondentus buvo iš Italijos, Estijos, Latvijos ir Pietų Korėjos. Diagramoje didžiausią dalį 30,8 proc., sudaro kitos šalys, tai yra šalys, kuriose respondentų buvo mažiau nei 4. Viso tai 20 šalių – 28 respondentai.

23 pav. Jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų skirstinys pagal šalis (sudaryta darbo autoriaus)

FIBA tarptautinės kategorijos teisėjų licencijavimas vykdomas nacionalinių federacijų kandidatų teikimu tarptautinės krepšinio federacijos teisėjų komisijos patvirtinimui. Remiantis oficialia FIBA informacija, 2017-2019 metų laikotarpyje, pasaulyje buvo 1058 FIBA teisėjai iš 141 nacionalinės krepšinio federacijos⁸⁴.

⁸⁴ Tarptautinis krepšinio federacijos (FIBA) rungtynių teisėjų licencijavimas 2019-2021, <<http://www.fiba.basketball/en/Module/c9dad82f-01af-45e0-bb85-ee4cf50235b4/3c697df2-78d3-4090-9a08-911270fc3a26/>> [žiūrėta 2020-04-05].

5. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

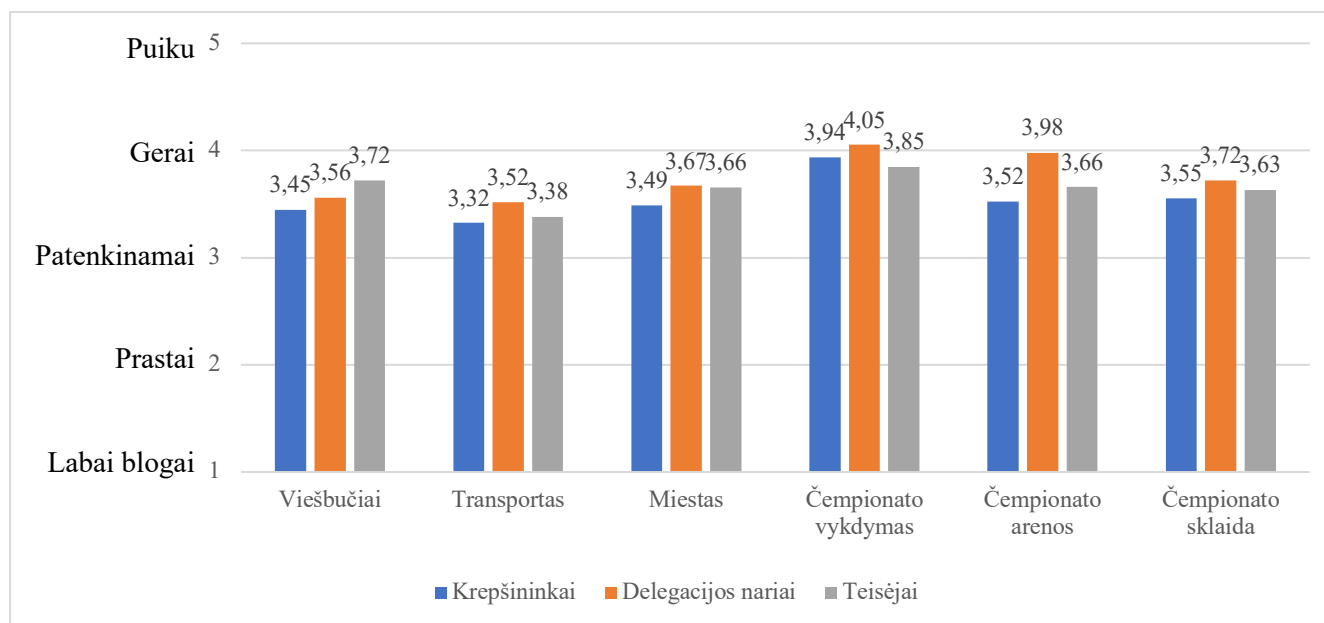
5.1. ANKETINIO TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

Atlikus anketinės apklausos metu surinktų rezultatų analizę, buvo gauta bendroji informacija apie respondentus, taip pat FIBA jaunimo čempionato kokybės įvertinimas bei valstybės ir (arba) miesto, kuriame vyko FIBA jaunimo krepšinio čempionatas reprezentacinis.

Remiantis darbe aptartų autorių ir mokslininkų tyrimų išvadas, apklausa suformuota atskirais klausimų blokais atsižvelgiant į pagrindines sporto renginio organizacines sritis: apgyvendinimas ir maitinimas, transportas ir logistika, miesto reprezentacija, čempionato vykdymas, sporto bazės, informacinė sklaida. Anketinėje apklausoje buvo pasirinkti organizacinių sričių blokai bei sudaryti vertinimo kriterijai atsižvelgiant į oficialius FIBA reikalavimus bei į išanalizuotą literatūrą. Apklausoje esančių organizacinių sričių įvertinimo kriterijai buvo paversti skaitinėmis reikšmėmis:

- 1 – labai blogai
- 2 – prastai
- 3 – patenkinamai
- 4 – gerai
- 5 – puikiai.

Duomenų skaitinis kodavimas leido atlikti detalesnę analizę pasinaudojant MS Excel bei SPSS programine įranga. Visų organizacinių sričių blokų įvertinimo vidurkis tarp patenkinamai ir gerai (svyruoja nuo 3,32 iki 4,05).

24 pav. Bendras įvertinimų vidurkis pagal respondentų tipą skirstinys (sudaryta darbo autoriaus)

Siekiant pateikti detalesnę gautų rezultatų analizę, toliau aptariami rezultatai pagal išskirtus respondentų tipus:

- Žaidėjai/-os (krepšininkai/-ės)
- Delegacijos personalo nariai
- FIBA teisėjai

Šie atsakymų pjūviai leis tiksliau įvertinti, kas svarbu kiekvienai grupei atskirai bei rasti, kurioms renginio organizacinėms sritims turėtų būti skiriama daugiau dėmesio, kurios turi būti labiau tobulintinos.

5.1.1. Žaidėjų apklausos rezultatų analizė

FIBA jaunimo krepšinio čempionatų dalyvių - žaidėjų apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės įvertinimo vidurkis yra 3,45. Geriausiai įvertinta kambarių tvarkymo paslauga (4,06, o tai atitinka įvertinimą gerai), tuo tarpu prasčiausiai SPA paslaugos viešbutyje (2,65 – tarp patenkinamai ir prastai) bei spartusis internetas viešbutyje – 2,78 (kas atitinka įvertinimą tarp prastai ir patenkinamai).

4 lentelė. Žaidėjų apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės vertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Viešbutis yra miesto centre	1%	7%	38%	38%	16%	3,61
Viešbutis yra netoli čempionato arenos	1%	14%	35%	31%	20%	3,56
Maitinimo viešbutyje įvairovė	4%	23%	30%	33%	10%	3,22
Maisto viešbutyje kokybė	10%	23%	29%	34%	4%	2,98
Skalbimo paslaugos viešbutyje	1%	4%	21%	46%	27%	3,95
Kambarių tvarkymo paslauga	1%	7%	10%	51%	33%	4,08
Viešbučio aplinkos priežiūra	1%	13%	12%	51%	23%	3,83
SPA paslaugos viešbutyje	22%	23%	35%	10%	10%	2,65
Treniruoklių salė viešbutyje	25%	16%	29%	23%	7%	2,72
Spartusis internetas viešbutyje	7%	40%	33%	10%	11%	2,78
Greitas įsiregistravimo/išsiregistravimas viešbutyje	4%	1%	18%	54%	23%	3,91
Viešbučio apipavidalinimas čempionato simbolika	4%	11%	28%	41%	16%	3,55
Apsauga viešbutyje	4%	7%	29%	35%	26%	3,73
Čempionato informacijos centras viešbučio vestibulyje	6%	11%	10%	44%	29%	3,79
Čempionato savanorių pasiekiamumas viešbutyje	4%	4%	32%	34%	26%	3,74
Laisvalaikio/pramogų erdvės viešbutyje	13%	23%	20%	32%	11%	3,04
Bendras apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės įvertinimas						3,45

Sudaryta darbo autoriaus

Reikėtų pastebėti, kad SPA paslaugos viešbutyje nėra FIBA reikalavimo objektas, t.y. FIBA jaunimo čempionato organizatoriams turi tik rekomendacinio pobūdžio reikalavimą užtikrinti, kad viešbutyje būtų teikiamos SPA paslaugos.

Transporto ir logistikos bloko vertinime, geriausiai įvertinti pervežimai tarp oro uosto – viešbučio bei viešbučio ir arenų (įvertinimas atitinkamai 4,24 ir 4,22, kas atitinka vertinimą tarp gerai ir puikiai).

5 lentelė. Žaidėjų transporto srities kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Sklandus pervežimas iš/į oro uostą/viešbutį	1%	1%	9%	53%	37%	4,24
Sklandus pervežimas iš/į areną/viešbutį	1%	4%	5%	53%	37%	4,22
Transportas laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	4%	4%	28%	43%	21%	3,72
Transporto priemonių apipavidalinimas čempionato simbolika	1%	17%	34%	29%	19%	3,48
Oro uostų apipavidalinimas čempionato simbolika	7%	16%	26%	38%	13%	3,35
Policijos eskortas pervežimų metu	34%	23%	6%	30%	7%	2,53
Spartusis internetas autobusuose	55%	29%	10%	1%	5%	1,71
Bendras transporto srities kokybės įvertinimas						3,32

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA jaunimo čempionato žaidėjai vertindami miesto reprezentacijos ir indėlio organizuojant krepšinio čempionatą mieste kokybę, labiausiai vertino miesto pasiekiamumą bei lankytinų vietų mieste gausą (įvertinimai atitinkamai 3,86 ir 3,85, kas atitinka tarp patenkinimo ir gero įvertinimo). Žaidėjai prasčiau įvertino čempionato simbolikos buvimą miesto erdvėse – 2,99 (įvertinimas tarp prasto ir patenkinamo).

6 lentelė. Žaidėjų miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Miesto pasiekiamumas	1%	4%	32%	35%	28%	3,86
Lankytinų vietų įvairovė mieste	1%	11%	16%	49%	24%	3,85
Pramogų įvairovė mieste	1%	17%	20%	51%	11%	3,55
Oficialūs čempionato renginiai mieste	9%	20%	38%	27%	6%	3,02
Čempionato simbolika miesto erdvėse	12%	26%	26%	23%	12%	2,99
Saugumo užtikrinimas mieste čempionato metu	1%	12%	26%	44%	17%	3,65
Bendras čempionato miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas						3,49

Sudaryta darbo autoriaus

Vertinant FIBA jaunimo čempionato vykdymo kokybės bloko sritis, žaidėjai geriausiai įvertino čempionato uždarymo/apdovanojimų ceremonijų organizavimą – 4,08 (atitinka tarp gero ir puikaus įvertinimo). Vertinant žaidėjų apklausos dalį dėl čempionato vykdymo sričių įgyvendinimą, galima pastebėti, kad prasčiausiai įvertinti čempionato atidarymo ceremonija ir medicininės pagalbos teikimas žaidėjams laisvu nuo rungtynių/trenerių metu – 3,6, kas atitinka tarp patenkinimo ir gero įvertinimo.

7 lentelė. Žaidėjų čempionato vykdymo kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Čempionato atidarymo ceremonija	7%	10%	16%	48%	18%	3,60
Čempionato uždarymo/apdovanojimų ceremonija	1%	1%	18%	49%	30%	4,08
Čempionato rungtynių tvarkaraštis	1%	1%	9%	73%	16%	4,04
Čempionato dalyvių sportinis pajėgumas	4%	4%	6%	53%	32%	4,05
Medicininė pagalba rungtynių/treniruočių metu	1%	4%	16%	51%	29%	4,03
Medicininė pagalba laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	4%	1%	40%	42%	13%	3,60
Rinktinės rezultatai čempionato metu	1%	1%	16%	56%	27%	4,07
Rinktinei priskirtas savanoris (atašė) pagalba/iniciatyvumas	1%	7%	16%	41%	35%	4,02
Bendras čempionato vykdymo kokybės įvertinimas						3,94

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA jaunimo krepšinio čempionatų sporto bazių kokybės vertinime, žaidėjai blogiausiai įvertino oro kondicionierių veikimą čempionato arenose – 3,17 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), spartųjų interneto ryšį arenose – 2,59 (kas atitinka įvertinimą tarp blogai ir patenkinamai), čempionatų arenų užpildymą žiūrovais, lankomumą – 3,16 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai). Geriausiai žaidėjai įvertino pačias sporto bazes bei aiškias akreditavimo ir judėjimo arenose zonų žymėjimą – 3,80 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero).

8 lentelė. Žaidėjų čempionato arenų kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Moderni čempionato arena	1%	4%	26%	52%	17%	3,80
Aiškios akreditavimo/judėjimo zonos	1%	4%	28%	49%	19%	3,80
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (iš išorės)	1%	8%	26%	50%	16%	3,73
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (viduje)	1%	4%	26%	41%	28%	3,92
Saugumo užtikrinimas arenos priegose	5%	8%	25%	42%	20%	3,63
Saugumo užtikrinimas arenos viduje	4%	6%	29%	41%	20%	3,67
Oro kondicionierių veikimas arenoje	10%	20%	26%	30%	14%	3,17
Spartusis internetas arenoje	18%	36%	25%	10%	10%	2,59
Arenos užpildymas žiūrovais	1%	25%	37%	32%	5%	3,16
Savanoriai arenose	1%	1%	27%	63%	8%	3,77
Bendras čempionato arenų kokybės įvertinimas						3,52

Sudaryta darbo autoriaus

Bendras FIBA jaunimo čempionato arenų kokybės įvertinimo vidurkis siekia – 3,52 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero).

9 lentelė. Žaidėjų čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Televizinės rungtynių transliacijos	15%	14%	10%	48%	13%	3,31
Internetinės rungtynių transliacijos	1%	4%	13%	62%	20%	3,96
Žiniasklaidos dėmesys dalyviams	4%	14%	34%	35%	13%	3,40
Čempionato informaciniai leidiniai	4%	10%	37%	36%	13%	3,45
Nesudėtingas čempionato bilietų įsigijimas	3%	11%	32%	43%	11%	3,50
Čempionato rungtynių vaizdo įrašų sklaida tarp dalyvių	6%	4%	15%	61%	13%	3,70
Bendras čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas						3,55

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA čempionatų žaidėjai (krepšininkai) vertinant čempionatų informacinės sklaidos srities kokybės bloką, geriausiai įvertino čempionatų internetinių rungtynių transliacijų sritį – 3,96 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), tačiau bendras čempionatų informacinės sklaidos įvertinimo vidurkis siekia vos 3,55 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero).

5.1.2. Delegacijų personalo narių apklausos rezultatų analizė

FIBA jaunimo krepšinio čempionatų delegacijų personalo narių apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės įvertinimo vidurkis yra 3,56 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero). Geriausiai įvertintas čempionato informacinis punktas viešbučio vestibulyje (4,06, o tai atitinka įvertinimą gerai), tuo tarpu prasčiausiai SPA paslaugos viešbutyje (2,96 – tarp prastai ir patenkinamai), treniruoklių salė viešbutyje (2,95 – tarp prastai ir patenkinamai) bei spartusis interneto ryšys viešbutyje – 2,68 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir prastai).

10 lentelė. Delegacijų personalo narių apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės vertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Viešbutis yra miesto centre	4%	11%	13%	49%	23%	3,77
Viešbutis yra netoli čempionato arenos	4%	13%	32%	34%	18%	3,51
Maitinimo viešbutyje įvairovė	6%	11%	23%	48%	13%	3,52
Maisto viešbutyje kokybė	6%	11%	11%	54%	19%	3,71
Skalbimo paslaugos viešbutyje	12%	10%	23%	31%	25%	3,47
Kambarių tvarkymo paslauga	12%	0%	21%	33%	35%	3,80
Viešbučio aplinkos priežiūra	1%	3%	25%	59%	12%	3,78
SPA paslaugos viešbutyje	25%	8%	24%	33%	11%	2,96
Treniruoklių salė viešbutyje	19%	18%	24%	26%	13%	2,95
Spartusis internetas viešbutyje	26%	21%	20%	25%	8%	2,68
Greitas įsiregistravimo/išsiregistravimas viešbutyje	1%	3%	19%	58%	18%	3,91
Viešbučio apipavidalinimas čempionato simbolika	4%	4%	25%	51%	16%	3,71
Apsauga viešbutyje	5%	11%	17%	42%	25%	3,71
Čempionato informacijos centras viešbučio vestibulyje	3%	5%	15%	40%	38%	4,06
Čempionato savanorių pasiekiamumas viešbutyje	5%	4%	12%	42%	37%	4,01
Laisvalaikio/pramogų erdvės viešbutyje	9%	12%	22%	44%	13%	3,41
Bendras apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės įvertinimas						3,56

Sudaryta darbo autoriaus

Transporto ir logistikos bloko vertinime, delegacijų personalo nariai geriausiai įvertino pervežimai tarp oro uosto – viešbučio bei viešbučio ir arenų kokybę (įvertinimas atitinkamai 4,18 ir 4,25, kas atitinka vertinimą tarp gerai ir puikiai). Prasčiausiai vertinimas spartusis interneto ryšio kokybė autobusuose – 2,29, kas yra gerokai žemiau bendro transporto bloko sričių vertinimo vidurkio ir atitinka įvertinimą tarp prastai ir patenkinamai.

11 lentelė. Delegacijų personalo narių transporto srities kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Sklandus pervežimas iš/į oro uostą/viešbutį	1%	3%	17%	36%	43%	4,18
Sklandus pervežimas iš/į areną/viešbutį	1%	2%	19%	27%	51%	4,25
Transportas laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	4%	16%	21%	35%	24%	3,60
Transporto priemonių apipavidalinimas čempionato simbolika	6%	9%	15%	47%	22%	3,70
Oro uostų apipavidalinimas čempionato simbolika	18%	10%	22%	33%	17%	3,21
Policijos eskortas pervežimų metu	22%	3%	22%	21%	33%	3,41
Spartusis internetas autobusuose	45%	13%	17%	19%	6%	2,29
Bendras transporto srities kokybės įvertinimas						3,52

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA jaunimo čempionato delegacijų personalo nariai vertindami miesto reprezentacijos ir indėlio organizuojant krepšinio čempionatą mieste kokybę, labiausiai vertino saugumo mieste kokybę bei lankytinų vietų mieste gausą (įvertinimai atitinkamai 3,85 ir 3,83, kas atitinka tarp patenkinimo ir gero įvertinimo). Delegacijos nariai prasčiau įvertino čempionato simbolikos buvimą miesto erdvėse – 3,37 (įvertinimas tarp prasto ir patenkinamo).

12 lentelė. Delegacijų personalo narių miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Miesto pasiekiamumas	1%	8%	23%	44%	23%	3,80
Lankytinų vietų įvairovė mieste	4%	6%	16%	51%	23%	3,83
Pramogų įvairovė mieste	4%	4%	23%	49%	21%	3,79
Oficialūs čempionato renginiai mieste	9%	13%	27%	33%	18%	3,38
Čempionato simbolika miesto erdvėse	14%	9%	19%	39%	18%	3,37
Saugumo užtikrinimas mieste čempionato metu	4%	6%	14%	51%	24%	3,85
Bendras čempionato miesto reprezentacijos srities kokybės įvertinimas						3,67

Sudaryta darbo autoriaus

Vertinant FIBA jaunimo čempionato vykdymo bloko sritis, delegacijų personalo nariai geriausiai įvertino nacionalinei rinktinei priskirto savanorio (atašė) pagalbos ir iniciatyvumo kokybę – 4,35 (atitinka tarp gero ir puikaus įvertinimo). Vertinant delegacijos narių apklausos dalį dėl čempionato vykdymo sričių įgyvendinimo, tyrimo rezultatai parodė, kad prasčiausiai buvo įvertinti čempionato

atidarymo ceremonija ir medicininės pagalbos teikimas žaidėjams laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu – atitinkamai 3,79 ir 3,81, kas atitinka tarp patenkinimo ir gero įvertinimo.

13 lentelė. Delegacijų personalo narių čempionato vykdymo kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Čempionato atidarymo ceremonija	4%	6%	20%	47%	23%	3,79
Čempionato uždarymo/apdovanojimų ceremonija	1%	4%	23%	44%	28%	3,94
Čempionato rungtynių tvarkaraštis	1%	2%	15%	52%	31%	4,08
Čempionato dalyvių sportinis pajėgumas	1%	1%	1%	58%	39%	4,33
Medicininė pagalba rungtynių/treniruočių	1%	3%	20%	46%	31%	4,02
Medicininė pagalba laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	4%	6%	16%	54%	21%	3,81
Rinktinės rezultatai čempionato metu	1%	3%	9%	59%	28%	4,10
Rinktinai priskirtas savanoris (atašė) pagalba/iniciatyvumas	1%	3%	7%	36%	52%	4,35
Bendras čempionato vykdymo kokybės įvertinimas						4,05

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA jaunimo krepšinio čempionatų sporto bazių vertinime, delegacijos personalo nariai blogiausiai įvertino oro kondicionierių veikimą čempionato arenose – 3,94 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), spartųjį interneto ryšį arenose – 3,46 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), čempionatų arenų užpildymą žiūrovais, lankomumą – 3,57 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai). Geriausiai delegacijų personalo nariai įvertino pačias sporto bazes bei aiškias akreditavimo ir judėjimo arenose zonų žymėjimą – atitinkamai 4,14 ir 4,17 (kas atitinka įvertinimą tarp gero ir puikaus).

14 lentelė. Delegacijos personalo narių čempionato arenų kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Moderni čempionato arena	1%	1%	13%	51%	35%	4,17
Aiškios akreditavimo/judėjimo zonos	1%	3%	11%	52%	34%	4,14
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (iš išorės)	1%	8%	13%	46%	31%	3,98
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (viduje)	1%	8%	7%	50%	34%	4,07
Saugumo užtikrinimas arenos priegose	4%	4%	11%	41%	41%	4,11
Saugumo užtikrinimas arenos viduje	5%	0%	16%	38%	41%	4,11
Oro kondicionierių veikimas arenoje	3%	11%	18%	25%	43%	3,94
Spartusis internetas arenoje	13%	8%	18%	41%	19%	3,46
Arenos užpildymas žiūrovais	3%	14%	27%	37%	19%	3,57
Savanoriai arenose	1%	4%	13%	36%	46%	4,23
Bendras čempionato arenų kokybės įvertinimas						3,98

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA čempionatų delegacijų personalo nariai vertinant čempionatų informacinės sklaidos srities kokybės bloką, geriausiai įvertino čempionatų internetinių rungtynių transliacijų sritį – 3,89 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), tačiau bendras čempionatų informacinės sklaidos įvertinimo vidurkis siekia tik 3,72 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero).

15 lentelė. Delegacijos personalo narių čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Televizinės rungtynių transliacijos	7%	8%	14%	43%	27%	3,74
Internetinės rungtynių transliacijos	5%	5%	14%	48%	28%	3,89
Žiniasklaidos dėmesys dalyviams	4%	13%	18%	49%	16%	3,62
Čempionato informaciniai leidiniai	1%	9%	24%	42%	24%	3,79
Nesudėtingas čempionato bilietų įsigijimas	4%	8%	41%	29%	18%	3,51
Čempionato rungtynių vaizdo įrašų sklaida tarp dalyvių	8%	7%	13%	42%	30%	3,77
Bendras čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas						3,72

Sudaryta darbo autoriaus

5.1.3. Teisėjų apklausos rezultatų analizė

FIBA jaunimo krepšinio čempionatų teisėjų apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės įvertinimo vidurkis yra 3,56 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero). Geriausiai įvertintas čempionato informacinis punktas viešbučio vestibulyje (4,06, o tai atitinka įvertinimą gerai), tuo tarpu prasčiausiai SPA paslaugos viešbutyje (2,96 – tarp prastai ir patenkinamai), treniruoklių salė viešbutyje (2,95 – tarp prastai ir patenkinamai) bei spartusis interneto ryšys viešbutyje – 2,68 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir prastai).

16 lentelė. Teisėjų apgyvendinimo ir maitinimo srities kokybės vertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Viešbutis yra miesto centre	1%	0%	22%	54%	23%	3,98
Viešbutis yra netoli čempionato arenos	1%	0%	26%	49%	23%	3,93
Maitinimo viešbutyje įvairovė	1%	3%	27%	51%	18%	3,80
Maisto viešbutyje kokybė	1%	14%	31%	31%	23%	3,60
Skalbimo paslaugos viešbutyje	4%	0%	36%	43%	16%	3,67
Kambarių tvarkymo paslauga	1%	4%	13%	62%	20%	3,95
Viešbučio aplinkos priežiūra	1%	3%	26%	51%	19%	3,82
SPA paslaugos viešbutyje	16%	8%	26%	32%	18%	3,26
Treniruoklių salė viešbutyje	5%	21%	26%	36%	11%	3,26
Spartusis internetas viešbutyje	4%	27%	25%	27%	15%	3,22
Greitas įsiregistravimo/išsiregistravimas viešbutyje	1%	0%	3%	74%	22%	4,15
Viešbučio apipavidalinimas čempionato simbolika	1%	1%	29%	52%	18%	3,84
Apsauga viešbutyje	1%	1%	21%	64%	13%	3,87
Čempionato informacijos centras viešbučio vestibulyje	1%	3%	20%	58%	18%	3,88
Čempionato savanorių pasiekiamumas viešbutyje	1%	2%	25%	52%	20%	3,87
Laisvalaikio/pramogų erdvės viešbutyje	2%	11%	40%	36%	11%	3,43
Bendras viešbučio ir viešbučio paslaugų įvertinimas						3,72

Sudaryta darbo autoriaus

Atkreiptinas dėmesys, jog SPA paslaugos, treniruoklių salė nėra tarp būtinųjų FIBA reikalavimų organizuojant jaunimo krepšinio čempionatus. Šios paslaugos yra tik rekomendacinio pobūdžio FIBA organizaciniame vadove.

17 lentelė. Teisėjų transporto sritys kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Sklandus pervežimas iš/į oro uostą/viešbutį	1%	3%	9%	63%	24%	4,05
Sklandus pervežimas iš/į areną/viešbutį	1%	0%	7%	73%	20%	4,10
Transportas laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	1%	20%	26%	38%	14%	3,45
Transporto priemonių apipavidalinimas čempionato simbolika	2%	5%	21%	55%	16%	3,78
Oro uostų apipavidalinimas čempionato simbolika	7%	18%	22%	43%	11%	3,34
Policijos eskortas pervežimų metu	18%	15%	37%	23%	7%	2,86
Spartusis internetas autobusuose	45%	29%	9%	7%	11%	2,10
Bendras transporto įvertinimas						3,38

Sudaryta darbo autoriaus

Transporto ir logistikos bloko vertinime, teisėjai geriausiai įvertino pervežimai tarp oro uosto – viešbučio bei viešbučio ir arenų kokybę (įvertinimas atitinkamai 4,05 ir 4,10, kas atitinka vertinimą tarp gerai ir puikiai). Prasčiausiai vertinimas spartusis interneto ryšio kokybė autobusuose – 2,10, kas yra gerokai žemiau bendro transporto bloko sričių vertinimo vidurkio ir atitinka įvertinimą tarp prastai ir patenkinamai.

18 lentelė. Teisėjų miesto reprezentacijos sritys kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Miesto pasiekiamumas	1%	0%	19%	60%	20%	3,98
Lankytinų vietų įvairovė mieste	1%	2%	24%	58%	14%	3,82
Pramogų įvairovė mieste	1%	2%	36%	46%	14%	3,70
Oficialūs čempionato renginiai mieste	3%	9%	43%	32%	13%	3,43
Čempionato simbolika miesto erdvėse	8%	14%	43%	23%	12%	3,18
Saugumo užtikrinimas mieste čempionato metu	1%	1%	34%	41%	23%	3,84
Bendras čempionato miesto įvertinimas						3,66

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA jaunimo čempionato teisėjai vertindami miesto reprezentacijos ir indėlio organizuojant krepšinio čempionatą mieste kokybę, labiausiai vertino miesto pasiekiamumo kokybę bei saugumo užtikrinimo kokybę miesto erdvėse (įvertinimai atitinkamai 3,98 ir 3,84, kas atitinka tarp patenkinimo

ir gero įvertinimo). Teisėjai prasčiau įvertino čempionato simbolikos atvaizdavimo miesto erdvėse kokybę – 3,18 (įvertinimas tarp patenkinamo ir gero).

19 lentelė. Teisėjų čempionato vykdymo kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Čempionato atidarymo ceremonija	4%	10%	25%	46%	14%	3,56
Čempionato uždarymo/apdovanojimų ceremonija	1%	11%	18%	48%	22%	3,79
Čempionato rungtynių tvarkaraštis	1%	0%	12%	69%	18%	4,02
Čempionato dalyvių sportinis pajėgumas	2%	3%	27%	45%	22%	3,81
Medicininė pagalba rungtynių/treniruočių metu	1%	0%	21%	53%	25%	4,01
Medicininė pagalba laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	2%	11%	37%	31%	19%	3,53
Rinktinės rezultatai čempionato metu	1%	1%	23%	54%	21%	3,92
Rinktinei priskirtas savanoris (atašė) pagalba/iniciatyvumas	1%	0%	4%	74%	21%	4,13
Bendras čempionato vykdymo įvertinimas						3,85

Sudaryta darbo autoriaus

Vertinant FIBA jaunimo čempionato vykdymo kokybės bloko kokybės sritis, teisėjai geriausiai įvertino teisėjams priskirto savanorio (atašė) pagalbos ir iniciatyvumo kokybę – 4,13 (atitinka tarp gero ir puikaus įvertinimo). Vertinant teisėjų nuomonę dėl čempionato vykdymo sričių įgyvendinimo, galima pastebėti, kad prasčiausiai buvo įvertinta medicininės pagalbos teikimas teisėjams laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu – 3,5, kas atitinka tarp patenkinimo ir gero įvertinimo.

FIBA jaunimo krepšinio čempionatų sporto bazių kokybės vertinime, teisėjai blogiausiai įvertino arenos užpildymo žiūrovais arenoje kokybę – 2,95 (kas atitinka įvertinimą tarp prastai ir patenkinamai), spartųjų interneto ryši arenose – 3,11 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), čempionatų arenose veikiančių oro kondicionierių kokybę – 3,31 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai). Jaunimo čempionatų teisėjai geriausiai įvertino saugumo užtikrinimo kokybę arenose, tiek jos prieigose – atitinkamai 3,90 ir 3,99 (atitinka įvertinimą gerai), pačias sporto bazes bei aiškias akreditavimo ir judėjimo arenose zonų žymėjimą – atitinkamai 3,92 ir 3,86 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero).

20 lentelė. Teisėjų čempionato arenų kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Moderni čempionato arena	1%	2%	23%	51%	23%	3,92
Aiškios akreditavimo/judėjimo zonos	1%	2%	22%	59%	15%	3,86
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (iš išorės)	2%	5%	21%	54%	18%	3,79
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (viduje)	1%	7%	26%	48%	18%	3,75
Saugumo užtikrinimas arenos priegose	1%	4%	16%	59%	19%	3,90
Saugumo užtikrinimas arenos viduje	1%	3%	10%	67%	19%	3,99
Oro kondicionierių veikimas arenoje	10%	14%	25%	36%	14%	3,31
Spartusis internetas arenoje	3%	23%	44%	19%	11%	3,11
Arenos užpildymas žiūrovais	12%	21%	38%	18%	11%	2,95
Savanoriai arenose	1%	0%	19%	57%	23%	4,01
Bendras čempionato arenos įvertinimas						3,66

Sudaryta darbo autoriaus

FIBA jaunimo čempionatų teisėjai vertinant čempionatų informacinės sklaidos srities kokybės bloką, geriausiai įvertino čempionatų internetinių rungtynių transliacijų sritį – 3,93 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamai ir gerai), tačiau bendras čempionatų informacinės sklaidos įvertinimo vidurkis siekia 3,63 (kas atitinka įvertinimą tarp patenkinamo ir gero).

21 lentelė. Teisėjų čempionato informacinės sklaidos kokybės įvertinimas

Kriterijai	Labai blogai	Prastai	Patenkinamai	Gerai	Puikiai	Įvertinimo vidurkis balais
Televizinės rungtynių transliacijos	5%	12%	22%	46%	14%	3,52
Internetinės rungtynių transliacijos	5%	0%	20%	45%	30%	3,93
Žiniasklaidos dėmesys dalyviams	2%	9%	32%	45%	12%	3,56
Čempionato informaciniai leidiniai	4%	1%	40%	44%	11%	3,56
Nesudėtingas čempionato bilietų įsigijimas	2%	3%	33%	52%	10%	3,64
Čempionato rungtynių vaizdo įrašų sklaida tarp dalyvių	2%	5%	36%	43%	13%	3,59
Bendras čempionato sklaidos įvertinimas						3,63

Sudaryta darbo autoriaus

5.2. ČEMPIONATO DALYVIŲ PATIRTIES PO ĮVYKUSIO RENGINIO ĮVERTINIMAS

Vykdytoje apklausoje tyrimo respondentai atsakė ar yra rekomendavę vieną kartą arba daugiau nei kartą kam nors aplankyti valstybę ar miestą, kuriame vykusio čempionato organizavimo kokybę pagal atskirus organizacinių sričių blokus yra įvertinę.

Apklauskos rezultatai parodė, kad 47% visų apklaustųjų teisėjų yra rekomendavę daugiau nei vieną kartą kam nors aplankyti įvertinto FIBA jaunimo krepšinio čempionato miestą ar šalį, kuriame dalyvavo kaip dalyvis. 44% apklaustųjų FIBA teisėjų vieną kartą kam nors yra rekomendavę aplankyti miestą arba šalį, kuriame dalyvavo. Likusi dalis – 7% teisėjų nėra rekomendavę niekam aplankyti šalį ar miestą, kuriame dalyvavo teisėjaudami krepšinio čempionate.

Didžiausia tyrimo apklaustųjų dalis, kurie bent kartą yra rekomendavę aplankyti FIBA jaunimo krepšinio čempionato miestą ar valstybę – 63% respondentų – delegacijų personalo nariai.

Mažiausia respondentų, kurie daugiau nei kartą kam nors rekomendavo aplankyti čempionato šalį ar miestą, teko čempionato žaidėjams – 7%. Taip pat 37% žaidėjų yra tik vieną kartą rekomendavę aplankyti šalį ar miestą, kuriame dalyvavo FIBA jaunimo krepšinio čempionate kaip žaidėjai. Net 56% likusiųjų apklaustųjų žaidėjų nėra niekam rekomendavę aplankyti miesto ar valstybės, kuriame dalyvavo.

22 lentelė. Dalyvių rekomendacija aplankyti miestą/šalį, kuriame dalyvavo čempionate nuomonės vertinimas (proc.)

Teiginys	Žaidėjai	Delegacijos nariai	Teisėjai
Bent kartą rekomendavote aplankyti miestą/šalį, kuriame vyko čempionatas	37%	63%	44%
Daugiau nei kartą rekomendavote aplankyti miestą/šalį, kuriame vyko čempionatas	7%	19%	49%

Sudaryta darbo autoriaus

Tyrimo respondentai buvo paklausti ar yra sugrižę į miestą/šalį, kuris jiems paliko gerą įspūdį vertinant čempionato laikotarpį. Mažiausia dalis apklaustųjų respondentų – 21%, kurie yra sugrižę į šalį ar miestą, kuriame yra dalyvavę FIBA jaunimo krepšinio čempionate yra čempionato žaidėjai. 53% apklaustųjų delegacijų personalo narių yra sugrižę į šalį ar miestą, kuriame dalyvavo jaunimo krepšinio čempionate ir net 68% apklaustųjų FIBA teisėjų yra sugrižę į FIBA jaunimo krepšinio čempionato miestą ar valstybę.

23 lentelė. Dalyvių sugrįžimas į čempionato šalį/miestą, kuriame dalyvavo čempionate nuomonės vertinimas (proc.)

Teiginys	Žaidėjai	Delegacijos nariai	Teisėjai
Grįžote į miestą/šalį, kuris paliko gerą įspūdį čempionato metu	21%	53%	68%

Sudaryta darbo autoriaus

Vykdytos apklausos metu, respondentai buvo klausiami ar jie įgavo naujų žinių apie čempionato miestą ar šalį, kurioje dalyvavo FIBA jaunimo krepšinio čempionate. 100% žaidėjų teigė, kad sužinojo naujų dalykų apie čempionato šalį, iš jų 90% sužinojo kažką naujo apie čempionato miestą. 92% delegacijų personalo narių sužinojo kažką naujo tiek apie čempionato šalį, tiek apie čempionato miestą. Net 100% apklaustų FIBA teisėjų sužinojo kažką naujo apie čempionato miestą, o 98% apklausoje dalyvavusių teisėjų sužinojo kažką naujo ir apie šalį, kurioje dalyvavo FIBA jaunimo krepšinio čempionate.

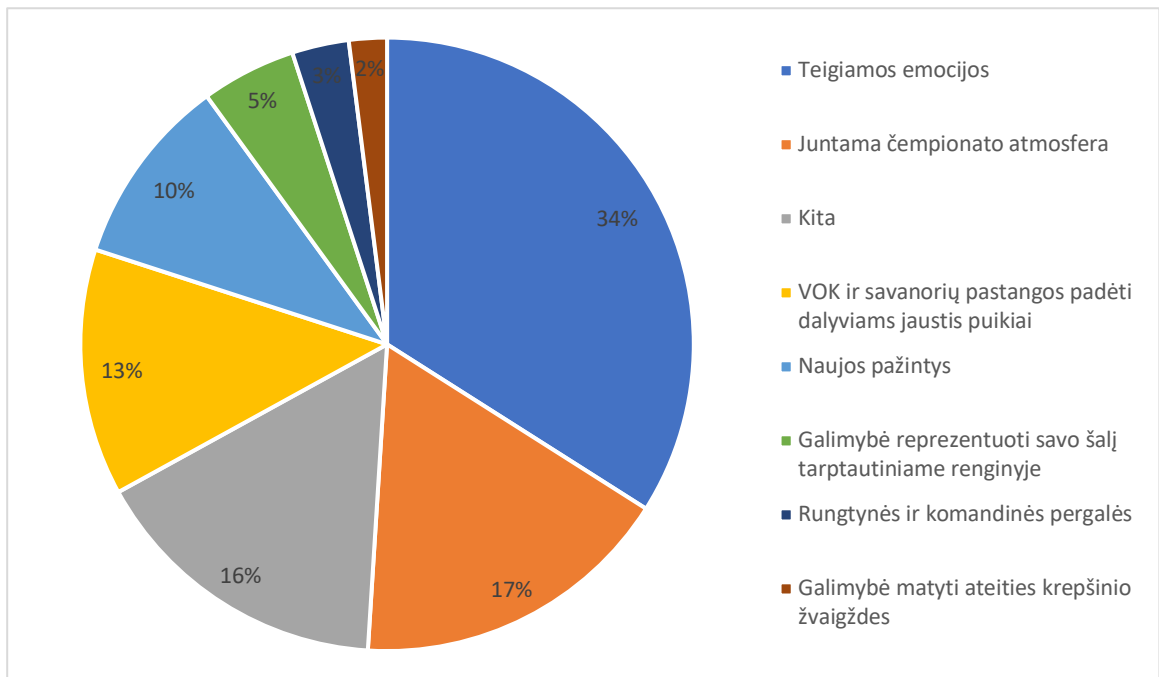
24 lentelė. Dalyvių sužinojusių ką nors naujo apie čempionato šalį/miestą nuomonės vertinimas (proc.)

	Žaidėjai	Delegacijos nariai	Teisėjai
Sužinojote, ką nors naujo apie čempionato šalį	100%	92%	98%
Sužinojote, ką nors naujo apie čempionato miestą	90%	92%	100%

Sudaryta darbo autoriaus

Apklausos metu respondentai atsakė ir į vienintelį apklausoje esantį atvirą klausimą. Respondentų buvo prašoma nurodyti, jų nuomone, pačią geriausią ir įsimintiniausią patirtį vertinamo FIBA jaunimo čempionato metu. Apklausos dalyviai pateikė įvairius atsakymus, tačiau išanalizavus gautus rezultatus, atsakymai buvo suskirstyti į šias grupes:

- 1) teigiamos emocijos;
- 2) juntama čempionato atmosfera;
- 3) galimybė reprezentuoti savo šalį tarptautiniame renginyje;
- 4) rungtynės ir komandinės pergalės;
- 5) naujos pažintys;
- 6) VOK ir savanorių pastangos padėti dalyviams jaustis puikiai;
- 7) galimybė matyti ateities krepšinio žvaigždes;
- 8) kita;

25 pav. Respondentų atviro klausimo atsakymų kategorijų skirstinys (proc.)
(sudaryta darbo autoriaus)

Įvertinus respondentų atsakymus, svarbu išsiaiškinti ar respondentų patirtis turėta čempionato metu, daro įtaką sprendimui ateityje sugrįžti į čempionato miestą ar šalį arba rekomenduoti atvykti kitiems.

5.3. SANTYKIS TARP KINTAMŲJŲ-ANALIZĖ

Klausimyno patikimumui įvertinti buvo naudojama Kronbacho alfa koeficientas (Cronbach's alpha⁸⁵). Įvertinus 60 elementų (vertinti tik uždari anketos klausimai) Kronbacho alfa koeficientas yra 0,946 (žiūrėti į 25 lentelę). Kadangi koeficientas yra labai artimas 1, tai rodo, kad elementai turi labai aukštą vidinę suderinamumą ir atskiri klausimai tarpusavyje koreliuoja. Kadangi koeficientas didesnis, nei , 0,7 jis gali būti laikomas patikimu ir tyrimas yra priimtinas⁸⁶.

25 lentelė. Bendra visų apklausos klausimų elementų patikimumo statistika

Kronbacho alfa koeficientas	Vertinamų elementų skaičius
,946	60

Sudaryta darbo autoriaus

⁸⁵ Cronbach's alpha – Ekvivalentas skirtas nustatyti elementų rezultatų reikšmių patikimumą. Cho, E. (2016). Making reliability reliable: A systematic approach to reliability coefficients. *Organizational Research Methods*, 19(4), 651–682

⁸⁶ Žiūrėti ten pat 79

Tolesnei analizei bus naudojamos kelios kintamųjų grupės sujungtos iš atskirų klausimų, dar kartą atliekamas patikimumo testas atskirai kuriamoms grupėms. Toliau bus vertinamos ir naudojamos apklausoje pateiktos organizacinių sričių klausimų grupių patikimumas: apgyvendinimo ir maitinimo, transporto, miesto reprezentacijos, čempionato vykdymo, čempionato arenų, čempionato informacinės sklaidos.

26 lentelė. Detali apklausos klausimų grupių elementų patikimumo statistika

Apklausos klausimų grupė	Kronbacho alfa koeficientas	Vertinamų elementų skaičius
Apgyvendinimo ir maitinimo	,887	16
Transporto	,744	7
Miesto reprezentacijos	,836	6
Čempionato vykdymo	,784	8
Čempionato arenų	,875	10
Čempionatų informacinės sklaidos	,750	6

Sudaryta darbo autoriaus

Matoma, kad 26 lentelėje, visi Kronbacho Alfa koeficientai yra didesni nei 0,7 (apgyvendinimo ir maitinimo – 0,887, transporto – 0,744, miesto reprezentacijos – 0,836, čempionato vykdymo – 0,784, čempionato arenų – 0,875 ir čempionato informacinės sklaidos – 0,750). Tai leidžia teigti, kad elementai turi aukštą tarpusavio suderinamumą ir nauji kintamieji gali būti sukurti ir toliau analizuojami tyrime.

Sudarytose naujose vertinimų grupėse yra apskaičiuojamas klausimų, patenkančių į šią grupę, įvertinimo vidurkis. Pavyzdžiui: grupės čempionato miesto reprezentacijos įvertinimas apskaičiuojant miesto pasiekiamumo, lankytinų vietų įvairovės, pramogų įvairovės, oficialių čempionato renginių mieste, čempionato simbolikos miesto erdvėse, saugumo užtikrinimo mieste įvertinimo vidurkį. Tokiu pat principu išvedami ir likusių klausimyno blokų nauji kintamieji.

Sudarytų naujų kintamųjų pagalba galima įvertinti jų priklausomybę su kitais apklausos rezultatais. Koreliacijos pagalba tyrime siekiama išsiaiškinti ar aukštesnis įvertinimas turi ryšį su rekomendacijos apie šalį pateikimu bei su pasikartojančių sugrįžimu į čempionato šalį. Kadangi atsakymų kiekis yra didesnis nei 20, koreliacijai įvertinti pasirinktas Pirsono (Pearson⁸⁷) koreliacijos koeficientas.

⁸⁷ Pirsono koreliacijos koeficientas įvertina tiesinio ryšio stiprumą. Jis gali būti naudojamas, kai stebimų atsitiktinių dydžių X ir Y reikšmės yra išmatuotos intervalų arba santykių skalėje, o jų dvimatis skirstinys yra normalusis

27 lentelė. Koreliacija tarp elementų kintamųjų

		Rekomendavote aplankyti miestą/šalį, kuriame vyko čempionatas	Grįžote į miestą/šalį, kuris paliko gerą įspūdį čempionato metu	Apgyvendinimas ir maitinimas	Transportas	Miesto reprezentacija	Čempionato vykdymas	Čempionato arenos	Informacinė sklaida
Rekomendavote aplankyti miestą/šalį, kuriame vyko čempionatas	Pearson Correlation	1	,564**	,533**	,519**	,547**	,373**	,536**	,397**
	Sig. (2-tailed)		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Grįžote į miestą/šalį, kuris paliko gerą įspūdį čempionato metu	Pearson Correlation	,564**	1	,461**	,422**	,461**	,327**	,499**	,308**
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Apgyvendinimas ir maitinimas	Pearson Correlation	,533**	,461**	1	,704**	,635**	,660**	,689**	,563**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Transportas	Pearson Correlation	,519**	,422**	,704**	1	,699**	,702**	,709**	,693**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Miesto reprezentacija	Pearson Correlation	,547**	,461**	,635**	,699**	1	,675**	,740**	,642**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Čempionato vykdymas	Pearson Correlation	,373**	,327**	,660**	,702**	,675**	1	,744**	,672**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Čempionato arenos	Pearson Correlation	,536**	,499**	,689**	,709**	,740**	,744**	1	,755**
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
	N	763	763	763	763	763	763	763	763
Informacinė sklaida	Pearson Correlation	,397**	,308**	,563**	,693**	,642**	,672**	,755**	1
	Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
	N	763	763	763	763	763	763	763	763

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Sudaryta autoriaus naudojant SPSS programinę įrangą

27 lentelė rodo, kad visi kintamieji turi teigiamą ryšį, nes koreliacijos koeficientai yra teigiami. Tai reiškia didėjant vienai reikšmei – didėja ir kito kintamojo. Sig. (2-tailed) reikšmė parodo ar rezultatai yra reikšmingi. Jei reikšmė yra $< 0,05$, tai šių kintamųjų koreliacijos koeficientas yra statistiškai reikšmingas. Visi rezultatai pateikti lentelėje yra statistiškai reikšmingi. Lentelėje matoma, kad koreliacijos koeficientas tarp apgyvendinimo ir maitinimo (0,533), transporto (0,519), miesto

reprezentacijos (0,547) ir čempionato arenų (0,536) kokybės įvertinimo su rekomendacija aplankyti čempionato miestą yra vidutinio stiprumo. Kintamųjų koreliacija su grįžimu į čempionato miestą yra silpna, nes visi rezultatai (informacinė čempionato sklaida ir pačio čempionato vykdymo kokybės įvertinimų) mažesni nei 0,5.

Įvertinus gautus rezultatus, galima apibendrinti, jei FIBA jaunimo čempionato dalyviui (žaidėjui, delegacijos personalo nariui ar teisėjui) apgyvendinimo ir maitinimo, transporto, miesto reprezentacijos ar čempionato arenos organizacinis išpildymas palieka geresnį išpūdį čempionato metu, didesnė tikimybė, kad jis šį miestą ar šalį renginio dalyvis rekomenduos aplankyti kitiems. Taip pat galima teigti, kad jei renginio dalyvis rekomenduoja miestą ar šalį, jo nuomonė apie rekomenduojamą miestą ar šalį yra gera ir renginio organizavimo tikslas – miesto įvaizdžio gerinimas, pasiektas.

Apibendrinus visus gautus respondentų apklausos rezultatus, aiškiai matoma tendencija, kad jaunimo čempionatų teisėjai, kurie gerai įvertino renginio organizavimo kokybę, ženkliai dažniau savo laisvu laiku sugrįžta į valstybę ar šalį, kurioje dalyvavo FIBA jaunimo krepšinio čempionate. Tai paaiškinti galima, kad dauguma krepšininkų/-ių dalyvavę apklausoje yra nepilnamečiai, todėl tikėtina savo pajamų neturi arba jos yra pakankamai ribotos ir patys nekeliauja. Reikėtų paminėti, jog visi apklausoje dalyvavusių FIBA jaunimo krepšinio čempionatų dalyviai, teigiamai įvertinę renginio organizacinę kokybę, susiformuoja teigiamą nuomonę apie šalį ar miestą, kuriame vyko čempionatas.

IŠVADOS

1. Mokslinės literatūros analizė parodė, kad nėra absoliučiai vienodos tarptautinių sporto renginių kokybės vertinimo sampratos. Šalys, organizuojančios tarptautinius sporto renginius kelia iš esmės tuos pačius tikslus, nepriklausomai nuo renginių dydžio ar svarbos: 1) sporto (sporto šakos) plėtra; 2) pritraukti daugiau dėmesio bei žiūrovų, žiniasklaidos ir didinti sporto šakos žinomumą; 3) paveldo svarba valstybei, miestui ar regionui. Siekiant išpildyti keliamus tikslus, tarptautinių sporto renginių organizatoriai ypatingai didelį dėmesį skiria renginio organizaciniam planavimui ir visų organizacinių sričių nepriekaištingam įgyvendinimui. Tarptautinio sporto renginio kokybės rodiklis – visų organizacinių sričių tinkamo išpildymo visuma renginio vykdymo laikotarpyje bei teigiamo paveldo raiška renginiui pasibaigus.
2. Tarptautinio sporto renginio organizavimo kokybę lemiantys veiksniai tiesiogiai priklauso nuo VOK narių koordinuojamų organizacinių sričių visumos sėkmingo išpildymo. Visos VOK organizacinės sritys, kurios tiesiogiai sąveikauja su renginio žiūrovais, žiniasklaida, renginio dalyviais (sportininkais, teisėjais, aptarnaujančiu personalu), visuomene bendrąja prasme, valstybinėmis ir savivaldybių institucijomis, vaidina reikšmingą vaidmenį vertinant tarptautinio sporto renginio organizavimo kokybę. Remiantis renginių organizavimo kokybės vertinimo modeliu išskiriami pagrindiniai kriterijai lemiantys sporto renginio organizavimo kokybę, tinkančios įvertinti FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo kokybę: 1) apgyvendinimas ir maitinimas; 2) sporto bazės/arenos; 3) transportas ir logistika; 4) miesto reprezentacija; 5) renginio vykdymas; 6) renginio informacinė sklaida. FIBA jaunimo krepšinio čempionatų dalyviui svarbiausios organizacinės sritys yra tiesiogiai juntamos, apčiuopiamos ir vertinamos renginio dalyvio.
3. Atlikus apklausos atsakymų analizę:
 - 3.1. atskleistos silpnosios FIBA jaunimo krepšinio čempionatų organizavimo sričių sudedamosios dalys: laisvalaikio praleidimo formos (SPA, treniruoklių salės viešbučiuose) įvairūs papildomi renginiai dalyviams, spartusis internetas viešbučiuose, arenose bei autobusuose, čempionato simbolikos trūkumas arenose, viešbučiuose bei arenų užpildymas žiūrovais rungtynių metu. Šių organizacinių kriterijų netinkamas išpildymas renginio dalyviui formuoja neigiamą renginio patirtį.
 - 3.2. Nustatyta, jei FIBA jaunimo čempionato dalyviui (žaidėjui, delegacijos personalo nariui ar teisėjui) apgyvendinimo ir maitinimo, transporto, miesto reprezentacijos ar čempionato arenos organizacinis išpildymas čempionato metu palieka geresnį įspūdį, t.y. vertina gerai, didesnė tikimybė, kad renginio dalyvis šį miestą ar šalį dalyvis rekomenduos aplankyti

kitiems. To pasėkoje, nuomonė apie rekomenduojamą miestą ar šalį yra pozityvi ir renginio organizavimo tikslas – miesto įvaizdžio gerinimas, pasiektas.

3.3. Pateiktos rekomendacijos FIBA jaunimo krepšinio čempionatų silpnųjų sričių bei FIBA organizaciniame vadove nenumatytų organizacinių sričių įgyvendinimui. Vadovaujantis šia rekomendacija nacionalinės krepšinio federacijos organizuojančios jaunimo krepšinio čempionatus galėtų pasiekti geresnių čempionato organizavimo rezultatų.

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus ir atlikto tyrimo išvadas, galima pateikti šias rekomendacijas:

- Nacionalinėms krepšinio federacijoms/VOK:
 - Nacionalinė krepšinio federacija gavusi teisę organizuoti oficialų FIBA jaunimo krepšinio čempionatą, turėtų skirti ypatingą dėmesį VOK narių komandos formavimui. Skiriant VOK vadovą būtina atsižvelgti į asmens profesines ir asmenines kompetencijas: asmeninį veiksmingumą, iniciatyvumą, organizuotumą, kūrybingumą, atsakomybės jausmą, gebėjimą formuoti komandą ir atliekamas užduotis. Analogiškai formuojant VOK narių komandą, privaloma atsižvelgti ne tik į asmens kompetencijas, tačiau ir VOK narių žmogiškąsias savybes.
 - Vietinis organizacinis komitetas prieš pradėdamas aktyvius pasiruošimo darbus, bendradarbiaujant su būsimo čempionato miesto savivalda, turi inicijuoti darbo grupės sudarymą. Sudarant darbo grupę, reikia numatyti išsamią miesto savivaldybės administracijos darbuotojų įtraukimo į renginio organizavimą/vykdyimą strategiją. Supažindinus miesto savivaldos administracijos darbuotojus su galima miesto reprezentacijos teikiama nauda miestui, įtraukti savivaldą į kuo daugiau VOK organizacinių sričių vykdyimą. Miesto savivaldybės turimi išteklių gali sukurti FIBA jaunimo krepšinio čempionatui pridėtinę vertę.
 - Pradėjus aktyvų pasiruošimo FIBA jaunimo krepšinio čempionato laikotarpį, reikėtų numatyti kiek įmanoma daugiau galimų laisvalaikio praleidimo formų čempionato dalyviams. FIBA organizaciniame vadove yra tik rekomendacinio pobūdžio reikalavimai, tačiau siekiant priimti renginio dalyvius ne tik svetingai, bet ir sudaryti sąlygas įvairioms laisvalaikio praleidimo formoms laisvu nuo rungtynių ir treniruočių metu. Įtraukiant renginio rėmėjus išnaudoti galimybę viešbučiuose įrengti žaidėjų, personalo pramogų zonas (stalo žaidimai, kompiuteriniai žaidimai, užkandžiai, gaivieji gėrimai ir pan.). Darbo grupės, savivaldybės administracijos ir miesto turizmo centrų pagalba, sudaryti galimybę čempionato dalyviams (įskaitant ir FIBA teisėjus) dalyvauti miesto ir jo apylinkių ekskursijose arba sudaryti lankytinų miesto vietų lankstinuką/paketą. Taip pat organizuoti miesto savivaldos koordinuojamą oficialų delegacijų atstovų, teisėjų priėmimą bei šventinį pobūvį (angl.k – *gala dinner*).
 - Vietiniam organizaciniam komitetui bei čempionato organizavimo darbo grupei turėtų būti itin aktualu ir čempionato atmosferos sukūrimas. Privalu organizuoti ne tik simbolinę atidarymo ceremoniją pirmųjų čempionato rungtynių dieną, bet vertėtų pagalvoti apie iškilmingą renginį miesto erdvėse dieną prieš oficialią čempionato pradžią.

Teigiamų emocijų bei oficialaus tarptautinio čempionato atmosferai sukurti, privalu ieškoti finansinių galimybių praplėsti oficialios čempionato simbolikos spaudos darbų gamybą, neapsiribojant FIBA minimaliais reikalavimais. Su miesto savivaldos pagalba ieškoti papildomų galimybių apipavidalinti oficialia čempionato simbolika šias erdves: delegacijų atvykimo oro uostus, viešbučius ir jų prieigas, čempionato arenas tiek išorėje tiek jos viduje, miesto erdves. Siekiant sukurti čempionato atmosferą, reikėtų dėti maksimalias pastangas ieškant papildomų veiklų aplink oficialias čempionato arenas. Sirgalių zonos įrengimas oficialių čempionatų arenų prieigose, įtraukiant oficialius čempionato rėmėjus, ne tik padės sukurti čempionato atmosferą, tačiau papildomai pritrauks žiūrovų stebėti ateities krepšinio žvaigždes arenose.

- Skatinti VOK narių iniciatyvumą ir kūrybiškumą kuriant pridėtinę vertę FIBA jaunimo krepšinio čempionatui. Jaunimo čempionatai paprastai yra nuostolingi, kadangi organizaciniai kaštai yra palyginus dideli, o realias pajamas nacionalinei krepšinio federacijai generuoti yra sudėtinga. Siekiant subalansuoti renginio biudžetą, labai svarbu įdARBINTI kiek įmanoma daugiau čempionato partnerių (įskaitant ir organizacinę darbo grupę) gebant jiems pagrįsti ne tik kuriamą komercinę naudą rėmėjams, bet ir formuojant teigiamą čempionato bei miesto/šalies įvaizdį.

- Tarptautinei krepšinio federacijai (FIBA):

- Sudaryti rekomendacijas ir (arba) vykdyti mokymus nacionalinėms krepšinio federacijoms, atsirenkant VOK vadovus bei VOK narius: asmens kompetencijos ir asmeninės asmens savybės.

- Sudaryti rekomendacijas ir (arba) vykdyti mokymus nacionalinėms krepšinio federacijoms, detalizuojant visas įmanomas organizacines VOK sritis, kurios gali būti išnaudojamos bendradarbiaujant su vietos savivalda ar privačiais renginio partneriais.

- Nacionalinėms krepšinio federacijoms/VOK skirti daugiau oficialia čempionato simbolika apipavidalintų renginio rekvizitų. Padidėjusius spaudos darbų kaštus, galima būtų susidengti su FIBA komercinių partnerių prekinių ženklų atvaizdavimu skirtinguose spaudos darbų kategorijose (transportas, arenų patalpos, miesto erdvės ir pan.).

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai:

1. „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas“. TAR. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.23317?jfwid=-bkq43iglk>

Mokslinės literatūros šaltiniai:

2. Anderson, E.W., Fornell, C., & Mazvancheryl, S.K., *Customer satisfaction and shareholder value*. Journal of Marketing, 68(4), 2004.
3. Barclay J., *Predicting the Costs and Benefits of Mega-Sporting Events: Misjudgement of Olympic Proportions?* Economic Affairs, 29(2), 2009.
4. Brady, M.K., & Cronin, J.J., *Some new thoughts on conceptualizing perceived service quality: A hierarchical approach*. Journal of Marketing, 65(3), 2001, p. 34–49.
5. Brown, A. & Massey, J., *The impact of major sporting events: The sports development impact of the Manchester 2002 Commonwealth Games: Initial baseline research*. Manchester Institute for Popular Culture, Manchester Metropolitan University, 2001.
6. Chalip, L., *Towards social leverage of sport events*. Journal of Sport & Tourism, 11(2), 2006, p. 109-127.
7. Chung, W.; Woo, Ch. W., *The effects of hosting an international sports event on a host country: the 2008 summer Olympic Games*, International Journal of Sports Marketing and Sponsorship 12(4), 2011, p. 281–300.
8. Čingienė, V.; Špokas, M., *Mokymasis iš patirties EuroBasket 2011: Mokslinė studija*. UAB „Indigoprint“. 2011.
9. Daniels, M. J., & Norman, W. C. *Estimating the economic impacts of seven regular sport tourism events*. Journal of Sport & Tourism, 8(4), 2003, p. 214-222.
10. Davies, L.; Coleman, R.; Ramchandani, G. *Measuring attendance: issues and implications for estimating impact of free-to-view sports events*, International Journal of Sports Marketing and Sponsorship 12(1), 2010.
11. Du, James, Jeremy S. Jordan, and Daniel C. Funk., *“Managing Mass Sport Participation: Adding a Personal Performance Perspective to Remodel Antecedents and Consequences of Participant Sport Event Satisfaction.”* Journal of Sport Management 29 (6), 2015, p. 688–704.
12. Emery, P., *Past, present, future major sport event management practise: the practitioner perspective*, Sport Management Review 13(2), 2010.
13. Eugenio-Martin, J.L., *Modelling determinants of tourism demand as a five-stage process: A discrete choice methodological approach*. Tourism and Hospitality Research, 4, 2003, p. 341–354.

14. Glynn, M.A., *Configuring the field of play: How hosting the Olympic Games impacts civic community*. *Journal of Management Studies*, 45 (6), 2008, p. 1117- 1146.
15. Goeldner, C.R., & Ritchie, J.R., *Tourism: Principles, practices, philosophies*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2006.
16. Gratton, C., Shibli, S., & Coleman. *The economic impact of major sport events*. In J. Horne & W. Manzenreiter. (Eds.), *Sports mega-events: Social scientific analyses of a global phenomenon*, 2006, p. 54
17. Horne, J. 2007. *The four „knowns“ of sport mega-event*, *Leisure Studies* 26(1): 81–96.
18. Jago, Leo K.; Shaw, Robin N., „*Festival Management and Event Tourism*“, Volume 5, Numbers 1-2, 1998.
19. Kaplanidou, K., Karadakis, K., *Understanding the Legacies of a Host Olympic City: The Case of the 2010 Vancouver Olympic Games*. *Sport Marketing Quarterly*, 19(2), 2010, p. 110-117.
20. Kerzaitė, Margarita, and Borisas Melnikas., “*Tarptautiniai Sporto Renginiai: Rinkodaros Tobulinimas*.” *Science: Future of Lithuania* 6, no. 1 (January 2014): p. 83–92
21. Kurtzman, J., & Zauhar, J., *A wave in time—The sports tourism phenomena*. *Journal of Sport & Tourism*, 8, 2003, p. 35–47.
22. Lung Hung Chen, Mei-Yen Chen, Yun-Ci Ye, I-Wu Tung, Chih-Fu Cheng, and Shen Tung. 2012. “*Perceived Service Quality and Life Satisfaction: The Mediating Role of the Actor’s Satisfaction-with-Event*.” *International Journal of Sports Marketing & Sponsorship* 13 (4): 249–266.
23. MacKay, K.J., & Crompton, J.L., *A conceptual model of consumer evaluation of recreation service quality*. *Leisure Studies*, 7, 1988, p. 46.
24. Nichols, Geoff. *The Bitter-Sweet Awakening: The Legacy of the Sydney 2000 Olympic Games*. Vol. 25. Routledge. Accessed May 1, 2020.
25. Parent, Milena M., “*Evolution and Issue Patterns for Major-Sport-Event Organizing Committees and Their Stakeholders*.” *Journal of Sport Management* 22 (2), 2008.
26. Preuss H., *The Conceptualisation and Measurement of Mega Sport Event Legacies*. *Journal of Sport & Tourism*, 12(3-4), 2007.
27. Ritchie, Brent W., and Daryl Adair. *Sport Tourism : Interrelationships, Impacts and Issues. Aspects of Tourism*. Clevedon, England: Channel View Publications, 2004.
28. Rust, R.T., & Oliver, R.L., *Service Quality: Insights and managerial implications from the frontier*. In R.T. Rust & R.L. Oliver (Eds.), *Service quality: New directions in theory and practice*, 1994, p. 1-19.
29. Schwarz, E. C., & Hunter, J. D., *Advanced theory and practice in sport marketing* (1st ed.). Amsterdam: Butterworth-Heinemann, 2008.

30. Shonk, David J., and Packianathan Chelladurai., 2008. “*Service Quality, Satisfaction, and Intent to Return in Event Sport Tourism.*” *Journal of Sport Management* 22 (5): p. 587–602.
31. Slack, T., *The commercialisation of sport*. London: Routledge, 2004.
32. Sotiriadou, K., Shilbury, D., Quick, S., *The attraction, retention/transition and nurturing process of sport development: Some Australian evidence*. *Journal of Sport Management*, 22, 2008, p. 260;
33. Standeven, J., & DeKnop, P., *Sport tourism*. Champaign, IL: Human Kinetics, 1999.
34. Theodorakis, Nicholas D., Kyriaki (Kiki) Kaplanidou, and Ioanna Karabaxoglou. 2015. “*Effect of Event Service Quality and Satisfaction on Happiness Among Runners of a Recurring Sport Event.*” *Leisure Sciences* 37 (1): 87–107.
35. Toohey, K., *Post-Sydney 2000 Australia: A potential clash of aspirations between recreational and elite sport*, *The International Journal of the History of Sport*, 27, 2010.
36. Zeng, G.; Go, F.; Kolmer, C., *The impact of international TV media coverage of the Beijing Olympics 2008 on China’s media image formation: a media content analysis perspective*, *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* 12(4), 2011, p. 319–336.

Kiti šaltiniai:

37. Australijos olimpinio komiteto internetinis tinklapis <<https://www.olympics.com.au/>> [žiūrėta 2020-02-14].
38. David C. Young, „Olympic Games“, *Encyclopædia Britannica* <<https://www.britannica.com/sports/Olympic-Games/>> [žiūrėta 2020-04-01].
39. Europos sąjungos oficialus leidinys. Europos tarybos rezolucija dėl Europos Sąjungos darbo plano sporto srityje <[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014Y0614\(03\)&from=EN/](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:42014Y0614(03)&from=EN/)> [žiūrėta 2020-02-14].
40. FIBA Europe oficiali internetinė svetainė <<https://www.fiba.basketball/europe/>> [žiūrėta 2020-04-07];
41. FIBA Europos jaunimo čempionatų ir mažų valstybių čempionatų renginių vadovas <<http://www.fiba.basketball/europe/youth-manual.pdf>> [žiūrėta 2020-04-10].
42. FIBA Nike oficialius nacionalinių rinktinių reitingas <<https://www.fiba.basketball/rankingboys/>> [žiūrėta 2020-04-07];
43. Jungtinių tautų pasaulinės turizmo organizacijos oficiali internetinė svetainė <<https://www.unwto.org/global/press-release/2019-01-21/international-tourist-arrivals-reach-14-billion-two-years-ahead-forecasts/>> [žiūrėta 2020-04-02].
44. Malhotra, Diksha Singh. 2002. “Successful Event Management (Book).” *Journal of Services Research* 2 (2): 179.

45. Masterman, G. Strategic Sports Event Management : Third Edition. Vol. Third edition. London: Routledge, 2014
46. Oficialus tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) tvarkaraštis, <<https://www.fiba.basketball/calendar>>[žiūrėta 2020-01-10].
47. Tarptautinė futbolo federacija – FIFA, pasaulio taurės internetinė svetainė <<https://www.fifa.com/worldcup/>> [žiūrėta 2020-02-14].
48. Tarptautinė studentų sporto federacija - FISU, Pasaulinė universiada , <<https://www.fisu.net/sport-events/summer-world-university-games/>> [žiūrėta 2020-02-14].
49. Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) dokumentų biblioteka, <<https://www.fiba.basketball/documents#|tab=b1506ff3-8ed5-4367-9cae-dc3e448a922f/>> [žiūrėta 2020-04-06];
50. Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) oficialios krepšinio taisyklės <<https://www.fiba.basketball/documents/official-basketball-rules.pdf/>> [žiūrėta 2020-04-06];
51. Tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) vidinio reglamentavimo 3 knyga – Žaidėjai ir teisėjai, <<https://www.fiba.basketball/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf/>> [žiūrėta 2020-04-05].
52. Tarptautinio olimpinio komiteto olimpinė chartija, rasta TOK internetinėje svetainėje <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf#_ga=2.192350767.448824974.1587166028-635983533.1586789166/> [žiūrėta 2020-03-15].
53. Tarptautinis krepšinio federacijos (FIBA) rungtynių teisėjų licencijavimas 2019-2021, <<http://www.fiba.basketball/en/Module/c9dad82f-01af-45e0-bb85-ee4cf50235b4/3c697df2-78d3-4090-9a08-911270fc3a26/>> [žiūrėta 2020-04-05].
54. Vimbldno teniso čempionato oficiali internetinė svetainė <<https://www.wimbledon.com/>> [žiūrėta 2020-02-14].

Priedas nr. 2

Anketa

Gerbiamas respondente, Mykolo Romerio universiteto Sporto industrijų vadybos magistrantūros baigiamajam darbui atliekamas tyrimas, kuriuo siekiama dalyvių vertinimo pagrindu išanalizuoti tarptautinės krepšinio federacijos (FIBA) čempionatų organizavimo kokybę lemiančius veiksnius.

Ši anketa yra anoniminė ir tyrimo apibendrinti rezultatai bus panaudoti tik rašomam magistriniam darbui. Man svarbi Jūsų, kaip FIBA čempionatų dalyvio (kaip žaidėjo, kaip delegacijos personalo arba kaip teisėjo), nuomonė vertinant čempionatų kokybę. Anketoje nėra teisingų arba neteisingų atsakymų. Jums tiesiog reikėtų pažymėti atsakymą, tiksliausiai atspindintį Jūsų nuomonę. Dėkoju, kad sutikote dalyvauti.

Mykolo Romerio Universiteto studentas
Magistrantas Justas Kalinauskas

1. FIBA čempionatuose Jūs dalyvavote kaip:

- Krepšininkas (-ė)
- Delegacijos personalo narys (-ė)
- Teisėjas (-a)

2. Remiantis Jūsų patirtimi dalyvaujant vėliausiai vykusiame FIBA jaunimo krepšinio čempionate, įvertinkite Jūsų patirtą apgyvendinimo kokybę, skalėje nuo 1 iki 5, kur 5 – itin kokybiška, 1 – visai nekokybiška:

Apgyvendinimas	1	2	3	4	5
Viešbučio lokacija mieste	☐	☐	☐	☐	☐
Maitinimo viešbutyje įvairovė	☐	☐	☐	☐	☐
Maisto viešbutyje kokybė	☐	☐	☐	☐	☐
Skalbimo paslaugos viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Kambarių tvarkymas	☐	☐	☐	☐	☐
Viešbučio aplinkos priežiūra	☐	☐	☐	☐	☐
SPA paslaugos viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Treniruoklių salė viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Spartusis internetas viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Greitas Įsiregistravimo/išsiregistravimas viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Viešbučio apipavidalinimas čempionato simbolika	☐	☐	☐	☐	☐
Apsauga viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato informacijos centras viešbučio vestibulyje	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato savanorių buvimas viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐
Laisvalaikio/pramogų erdvės viešbutyje	☐	☐	☐	☐	☐

3. Remiantis Jūsų patirtimi dalyvaujant vėliausiai vykusiame FIBA jaunimo krepšinio čempionate, įvertinkite Jūsų patirtą transporto kokybę, skalėje nuo 1 iki 5, kur 5 – itin kokybiška, 1 – visai nekokybiška:

Transportas	1	2	3	4	5
Sklandus pervežimas iš/į oro uostą/viešbutį	☐	☐	☐	☐	☐
Sklandus pervežimas iš/į areną/viešbutį	☐	☐	☐	☐	☐
Transportas laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	☐	☐	☐	☐	☐
Transporto priemonių apipavidalinimas čempionato simbolika	☐	☐	☐	☐	☐
Oro uostų apipavidalinimas čempionato simbolika	☐	☐	☐	☐	☐
Policijos eskortas pervežimų metu	☐	☐	☐	☐	☐
Spartusis internetas autobusuose	☐	☐	☐	☐	☐

4. Remiantis Jūsų patirtimi dalyvaujant vėliausiai vykusiame FIBA jaunimo krepšinio čempionate, įvertinkite Jūsų patirtą čempionato miesto reprezentacijos kokybę, skalėje nuo 1 iki 5, kur 5 – itin kokybiška, 1 – visai nekokybiška:

Miestas	1	2	3	4	5
Miesto pasiekiamumas	☐	☐	☐	☐	☐
Lankytinų vietų įvairovė mieste	☐	☐	☐	☐	☐
Pramogų įvairovė mieste	☐	☐	☐	☐	☐
Oficialūs čempionato renginiai mieste	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato simbolika miesto erdvėse	☐	☐	☐	☐	☐
Saugumo užtikrinimas mieste čempionato metu	☐	☐	☐	☐	☐

5. Remiantis Jūsų patirtimi dalyvaujant vėliausiai vykusiame FIBA jaunimo krepšinio čempionate, įvertinkite Jūsų patirtą krepšinio čempionato vykdymo kokybę, skalėje nuo 1 iki 5, kur 5 – itin kokybiška, 1 – visai nekokybiška:

Krepšinio čempionato vykdymas	1	2	3	4	5
Čempionato atidarymo ceremonija	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato uždarymo/apdovanojimų ceremonija	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato rungtynių tvarkaraštis	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato dalyvių sportinis pajėgumas	☐	☐	☐	☐	☐
Medicininė pagalba rungtynių/treniruočių metu	☐	☐	☐	☐	☐
Medicininė pagalba laisvu nuo rungtynių/treniruočių metu	☐	☐	☐	☐	☐
Rinktinės rezultatai čempionato metu	☐	☐	☐	☐	☐
Rinktinei priskirtas savanoris (atašė) pagalba/iniciatyvumas	☐	☐	☐	☐	☐

6. Remiantis Jūsų patirtimi dalyvaujant vėliausiai vykusiame FIBA jaunimo krepšinio čempionate, įvertinkite Jūsų patirtą čempionato arenų kokybę, skalėje nuo 1 iki 5, kur 5 – itin kokybiška, 1 – visai nekokybiška:

Čempionato arenos	1	2	3	4	5
Čempionato arenos	☐	☐	☐	☐	☐

Aiškios akreditavimo/judėjimo zonos	☐	☐	☐	☐	☐
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (iš išorės)	☐	☐	☐	☐	☐
Arenos apipavidalinimas čempionato simbolika (viduje)	☐	☐	☐	☐	☐
Saugumo užtikrinimas arenos prieigose	☐	☐	☐	☐	☐
Saugumo užtikrinimas arenos viduje	☐	☐	☐	☐	☐
Oro kondicionierių veikimas arenoje	☐	☐	☐	☐	☐
Spartusis internetas arenoje	☐	☐	☐	☐	☐
Arenos užpildymas žiūrovais	☐	☐	☐	☐	☐
Savanorių pasiekiamumas arenose	☐	☐	☐	☐	☐

7. Remiantis Jūsų patirtimi dalyvaujant vėliausiai vykusiam FIBA jaunimo krepšinio čempionate, įvertinkite Jūsų patirtą čempionato sklaidos kokybę, skalėje nuo 1 iki 5, kur 5 – itin kokybiška, 1 – visai nekokybiška:

Čempionato sklaida	1	2	3	4	5
Televizinės rungtynių transliacijos	☐	☐	☐	☐	☐
Internetinės rungtynių transliacijos	☐	☐	☐	☐	☐
Žiniasklaidos dėmesys dalyviams	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato informaciniai leidiniai	☐	☐	☐	☐	☐
Nesudėtingas čempionato bilietų įsigijimas	☐	☐	☐	☐	☐
Čempionato rungtynių vaizdo įrašų sklaida tarp dalyvių	☐	☐	☐	☐	☐

8. Ar kam nors rekomendavote aplankyti miestą/šalį, kuriame dalyvavote krepšinio čempionate?

- Taip
 Taip, rekomendavau daugiau nei vienam asmeniui
 Ne

9. Ar esate sugrįžęs į miestą ar šalį, kuris paliko gerą įspūdį čempionato metu?

- Taip
 Ne

10. Ar čempionato metu sužinojote, ką nors naujo apie čempionato šalį?

- Taip
 Ne

11. Ar čempionato metu sužinojote, ką nors naujo apie čempionato miestą?

- Taip
 Ne

12. Vadovaujantis savo asmenine patirtimi bei nuomone, įvardinkite savo geriausią patirtį čempionate?

(įrašyti)

13. Jūsų lytis:

- Moteris
 Vyras

14. Jūsu amžius:

- 14-18 m.
- 19-23 m.
- 24-30 m.
- 31 – 40 m.
- 41 ar daugiau

15. Jūsu pilietība:

(īrařyti)